

JOINT AND SINGLE DEGREES MASTER SUSTAINABILITY TRANSITIONS

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid

Clusteraanvraag masteropleiding

Sustainability Transitions

19 januari 2024

Voorwoord

Voor u ligt de geclusterde aanvraag van twaalf hogescholen voor een landelijk masterprofiel gericht op Sustainability Transitions. Deze hogescholen hebben besloten tot een grote innovatieve stap en gezamenlijke interventie om grootschalig en structureel bij te dragen aan het realiseren van brede welvaart vanuit de maatschappelijke opgaven. Deze doelen zijn verwoord in de Meta-analyse maatschappelijke opgaven relevant voor het hbo¹. De doelen komen voort uit het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid en sluiten concreet aan op de Kennis- en innovatieagenda's.

In eerste instantie was door de Vereniging Hogescholen (VH) de koers ingezet op een zestal landelijke thema's met de brede benadering van het Sectorplan Masters. De doelstelling van het Sectorplan Masters was om een nieuwe lijn voor aanvragen voor bekostiging in gang te zetten voor cross-sectorale innovatieve masteropleidingen die opleiden voor de onbekende toekomst. Het sectorplan Masters² omvatte een geselecteerd aantal criteria waarin de noodzaak, de urgentie, de onderlinge samenwerking en de maatschappelijke- en werkveldbehoefte aangetoond werden. Dit Sectorplan Masters is als aanpak niet tot uitvoering gekomen. Daarvoor in de plaats is vanuit het Ministerie OCW³ een nieuwe wetgeving voor bekostigingsaanvragen tot stand gekomen met de mogelijkheid van een geclusterde aanvraag voor de toetsing van de macrodoelmatigheid bij nieuwe initiatieven in het hoger onderwijs. Sinds de contouren van de nieuwe wetgeving voor de toetsing van de macrodoelmatigheid in conceptvorm beschikbaar kwamen (begin kalenderjaar 2023) heeft de coalitie van twaalf hogescholen (MST-Coalitie) ingezet om aan deze nieuwe regelgeving te voldoen, met benutting van alle eerder gezette stappen en producties in de periode van na de zomer 2020 tot en met het najaar 2023.

De investeerders in deze Clusteraanvraag Toets Macrodoelmatigheid Sustainability Transitions hebben dan ook een lange weg afgelegd. Gedurende een doorloop van twee en een half jaar hebben de hogescholen, de contactpersonen van de MST-Coalitie -bestuurders, directieleden, lectoren en programmaleiders onderzoek, docenten en kwartiermakers- zich verbonden aan een gezamenlijke doel. Namelijk de mogelijkheid scheppen voor de jonge afgestudeerde bachelorprofessionals en hoger opgeleide werkenden om zich voor te bereiden op een onvoorspelbare toekomst met een samenleving die staat voor grote maatschappelijke uitdagingen. De MST-hogescholen staan gezamenlijk voor het landelijke masterprofiel Sustainability Transitions met een intensief 60 EC masterprogramma en een landelijke dekking door samenwerkingen op onderzoeksprojecten.

Er is binnen de MST-Coalitie een unieke realiteit geschapen, die al heeft geleid tot vergaande en intensieve samenwerkingen en structurele inzet gericht op de maatschappelijke opgaven. De hogescholen richten zich hierbij op de toekomst, op de actuele en onvoorspelbare maatschappelijke opgaven en leiden daarvoor de juiste professionals op. Dat vergt een transformatie op zich, van alle betrokkenen, hogescholen, bestuurders, landelijke platforms en van de ruimte in de wet- en regelgeving om onbekende paden te bewandelen. Om vervolgens daadwerkelijk impact te realiseren is moed vereist om onconventionele keuzes te maken. Deze keuzes hebben de MST-hogescholen gemaakt.

Namens de besturen, directies en de contactpersonen van de MST-Hogescholen

¹ Bijlage 1. Meta-analyse maatschappelijke opgaven relevant voor het hbo, VH, 12 mei 2020

² Bijlage 2. Het VH mastersectorplan - aanleiding en werkwijze, 30-10-2020

³ Link: [Herziene Regeling macrodoelmatig opleidingsaanbod hoger onderwijs 2023](#)

KIA MV streeft naar impact op twee vlakken:

Transities

Een transitie is een structurele verandering die het resultaat is van op elkaar inwerkende en elkaar versterkende ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld economie, cultuur, technologie, instituties en samenleving. Het gaat op dit systemische niveau over andere manieren van samenwerken, andere aanpakken en processen om tot gezamenlijk gedragen oplossingsrichtingen te komen voor complexe vraagstukken. En het gaat er om doorbraken te realiseren op het gebied van wet- en regelgeving, governance, financiering en toepassing van kennis en innovatie. Uiteindelijk gaat dit over de moed om keuzes te maken. Kiezen voor nieuwe verhoudingen, systemen en oplossingen en kiezen voor het afbouwen van bestaande structuren.

De impact die we willen zien is dat het denken in opgavegerichte en domeinoverschrijdende transities, gecombineerd met een actiegerichte en ontdekkende aanpak, leidt tot een versnelling in de transities die Nederland het hoofd moet bieden.

Marktcreatie

Om maatschappelijke opgaven aan te pakken hebben we praktisch bruikbare producten, diensten en processen nodig die doorbraken helpen realiseren en door de samenleving worden geaccepteerd. In dit samenspel van instituties, onderzoekers, specialisten en direct betrokkenen, nemen ondernemers een cruciale positie in. Zij ontwikkelen producten, diensten en processen die deel uitmaken van een bredere aanpak om grotere doelen te halen, op onder meer gezondheid, duurzaamheid, voedselvoorziening en veiligheid (missies), inclusief ondersteunende maatregelen zoals wet- en regelgeving en nieuwe soorten financiering.

De impact die we willen zien is dat transities kansen bieden om, kleinschalig maar veelvuldig, technologie, ondernemerschap en maatschappelijke opgaven met elkaar te verbinden en zo nieuwe markten te creëren. Hier kan Nederland nieuwe, strategische keuzes maken die de internationale positie en autonomie verstevigen.

Figuur 1. Impact gericht op transities en marktcreatie KIA Maatschappelijk Verdienvermogen ⁴

⁴ Bijlage 3. De Kennis en Innovatie Agenda Maatschappelijk Verdienvermogen (KIA MV), oktober 2023, pagina 3

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens instellingen opleidingsuitvoeringen Master Sustainability Transitions	5
2. Introductie clusteraanvraag opleidingen Master Sustainability Transitions	13
2.1 Ontwikkelingen en uitdagingen in Nederland.....	13
2.2 Ontwikkelingen en uitdagingen in het hoger onderwijs	13
3. Inhoud opleiding en onderwijsprogramma Master Sustainability Transitions	16
3.1 Doelstelling van de Master Sustainability Transitions.....	16
3.2 Onderwijsprogramma en projecten in de Master Sustainability Transitions	16
3.3 Beoogde leerresultaten van de Master Sustainability Transitions	18
3.4 Gezamenlijkheid op inhoud en programma van de Master Sustainability Transitions	18
4. Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen (indien van toepassing)	19
4.1 Toelaatbaarheid voor de Master Sustainability Transitions.....	19
4.2 Profilering per opleidingsuitvoering.....	19
4.3 Voorlichting en juiste aansluiting bij behoefte student	19
5. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden.....	20
5.1 Profiel praktijkgericht hbo-opgeleide beroepsbeoefenaar Master Sustainability Transitions20	
5.2 Onderbouwing van het masterprofiel en positionering in de arbeidsmarkt	20
5.3 Het MST-profiel vanuit de landelijke behoeftepeiling	22
6. Geschatte instroom in de nieuwe opleiding.....	23
6.1 De MST-Coalitie als vliegwiel voor groei masterstudenten	23
6.2 De onderwijsuitvoering en begrote instroom van de MST-opleidingen	23
6.3 Landelijke instroom in masters op hbo-niveau en gericht op duurzaamheid en transitie..	25
6.3.1 Trendanalyse MST-instroom in relatie tot (aan-)verwant aanbod.....	25
6.3.2 Ruimte voor groei van het aantal hbo-masterstudenten	26
6.3.3 Prognose instroom van afgestudeerde hbo-bachelors naar hbo-masteropleidingen.	27
6.3.4 Conclusie benaderingen instroomprognose	28
7. Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte (art. 6 lid 1 sub a in samenhang met lid 2).....	28
7.1 Gezamenlijk onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte.....	28
7.2 Werkveldbehoefte aan kennis en inzet op duurzaamheid, transitie en SDG's	28
7.3 Extrapolatie van de behoefte aan afgestudeerden master Sustainability Transitions	30
7.4 Arbeidsmarktbehoefte in relatie tot de ROA-data	32
7.5 De nieuwste ROA-AIS-prognose tot 2028	34
7.6 Arbeidsmarktbehoefte in combinatie met maatschappelijke behoefte.....	36
8. Analyse bestaand aanbod en inschatting verwante instroom (art. 5 lid 4)	39
8.1 Instroom en spreiding en verwantschappen hbo en wo.....	39
8.1.1 Instroomeisen	39
8.1.2 Opleidingssectoren (croho-onderdeel)	39
8.1.3 Inhoudelijke focus en werkveld.....	40
8.2 Conclusie verwantschapsanalyse	40
9. Noodzaak tot start nieuwe opleiding.....	41
9.1 Grondslagen voor de noodzaak van de nieuwe opleiding MST	41
9.2 Noodzaak vanuit de Vereniging Hogescholen.....	42
9.3 Noodzaak vanuit de MST-hogescholen	42
10. Aansluiting instellingsprofiel.....	44
11. RIO- en ISCED-indeling.....	56
12. Afstemming met andere instellingen.....	57
12.1 Aanpak, uitvoering en resultaten	57
12.2 Conclusie afstemminggesprekken	59
13. Afstemming met de Vereniging Hogescholen.....	60
13.1 Statement vanuit de Vereniging Hogescholen.....	60
13.2 De opdrachtverstrekking thema Managing (als in regisseren van) Sustainability Transitions60	
13.3 Gesprekken sectorplan masters VH met OCW en vervolg themagroepen	61
14. Overzichten bijlagendossiers Clusteraanvraag masteropleiding Sustainability Transitions.....	63

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

1. Basisgegevens instellingen opleidingsuitvoeringen Master Sustainability Transitions

Uitvoering 1. Joint Degree MST-Alliantie Noordwest

1. Basisgegevens instellingen

Naam penvoerder	Hogeschool van Amsterdam, uitgaande van de Stichting Hogeschool van Amsterdam
Overige instelling(en)	- Hanzehogeschool Groningen, uitgaande van de Stichting Hanzehogeschool Groningen; - Hogeschool INHOLLAND, uitgaande van de Stichting Hoger Onderwijs Nederland
BRIN-code(s)	28DN
KvK-nummer(s)	34215054
Contactpersoon aanvraag	[Redacted]
Contactpersoon CvB	[Redacted]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)	<u>Datum en handtekening CvB-leden</u> 13 januari 2024 Hogeschool Inholland
Oriëntatie	hbo	
Niveau	master	
Vorm	Variant voltijd regio Amsterdam Variant deeltijd regio Groningen	
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Groningen en Amsterdam	
Taal	Nederlands	
Studielast	60 EC	
Studieduur	Variant voltijd 1 jaar Variant deeltijd 2 jaar	
Beroepsvereisten	Geen	
Capaciteitsbeperking	Geen	
Beoogde startdatum	September 2025	
ISAT-code (indien bekend)		
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend	
ISCED-rubriek (optioneel)		

3. Focus Joint Degree (JD) MST-Alliantie Noordwest

In de focus van de JD Noordwest staan Sleuteltechnologieën (KIA6) en Maatschappelijk Verdienvermogen (KIA8) centraal. Om KIA6 en 8 toe te kunnen passen zijn twee transitie-inhoudelijke contexten uitgelicht – Klimaat en Energie (KIA1) en Landbouw, Water en voedsel (KIA3). De vier pijlers versterken elkaar in onderlinge samenhang. Op allerlei vlakken werken we als JD Noordwest aan:

- Het ontwikkelen van methodologieën, interventies, systemen of instituties die het proces van sociaal-maatschappelijke transitie vormgeven, met name gericht op het realiseren van praktijkrelevante (systeem)socio-technologische innovatie en transities (KIA6);
- Meervoudige waardecreatie (economische, sociale, culturele, en ecologische) in transitie-opgaven, o.a. gekoppeld Nederland Circulair in 2050 en het Grondstoffenakkoord (KIA8);
- De transitie-opgaven die gekoppeld zijn aan de genoemde duurzaamheidstransities en het Klimaatakkoord door middel van CoE's, SPRONG groepen, lectoraten en living labs (KIA1);
- Onderzoeks- en onderwijsactiviteiten gericht op landbouw, water en voedseltransitie en een gezond en duurzaam voedselsysteem (KIA3).

Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions: dossier JD-Alliantie Noordwest

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Uitvoering 2. Joint Degree MST-Alliantie Oost

1. Basisgegevens instellingen

Naam penvoerder	Hogeschool Windesheim, uitgaande van de Stichting Christelijke Hogeschool Windesheim
Overige instelling(en)	Saxion Hogeschool, uitgaande van de Stichting Saxion.
BRIN-code(s)	01VU
KvK-nummer(s)	53815033
Contactpersoon aanvraag	[Redacted]
Contactpersoon CvB	[Redacted]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)	<u>Datum en handtekening CvB-leden</u> Windesheim Zwolle, 15 januari 2024 [Redacted]
Oriëntatie	hbo	
Niveau	master	
Vorm	voltijd	
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Zwolle Deventer (nevenvestiging Enschede)	
Taal	Nederlands	
Studielast	60 EC	
Studieduur	1 jaar	
Beroepsvereisten	Geen	
Capaciteitsbeperking	Geen	
Beoogde startdatum	September 2025	
ISAT-code (indien bekend)		
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend	
ISCED-rubriek (optioneel)		

3. Focus Joint Degree (JD) MST-Alliantie Oost

De beide hogescholen zijn gecommitted aan de SDG's en hebben in hun beleid nadrukkelijk keuzes gemaakt die gericht zijn op duurzaamheid en het opleiden voor maatschappelijke opgaven en transitie. Binnen lectoraten van beide hogescholen wordt op diverse terreinen ("cross sectoraal") onderzoek gedaan op het gebied van duurzame transitievraagstukken, in nauwe samenwerking met lokale en regionale overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en soms ook internationaal. Deelnemende lectoraten bij Windesheim zijn "(1) Netwerken in een Circulaire Economie, (2) Familiebedrijven (beiden uit het domein Business, Media en Recht) en (3) Energietransitie (domein Techniek)" en de daaraan gerelateerde onderzoeksgroepen. Voor Saxion zal dit een samenspel zijn tussen de lectoraten van het cluster "Sustainable Energy Systems" vanuit het meer technisch georiënteerde domein en de lectoraten van het "Cluster Smart and Sustainable Business Solutions van het economisch domein". We richten ons daarbij op de volgende Kennis- en Innovatie Agenda's (KIA): (1) Klimaat en Energie; (2) Circulaire Economie; (8) Maatschappelijk Verdienvermogen. Zowel Windesheim als Saxion hebben een stevig verankerde positie in de provincies Overijssel, Gelderland en Flevoland en participeren in onderzoeksprojecten met elkaar, andere hogescholen en universiteiten. Tussen Windesheim, Saxion en de Universiteit Twente bestaat een nauwe samenwerking. Ook zijn er internationale toonaangevende connecties. *Door samen te werken in de regio aan vraagstukken van de regio en daarbuiten is de impact die de professionals gaan maken van toegevoegde waarde.*

Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions: dossier JD-Alliantie Oost

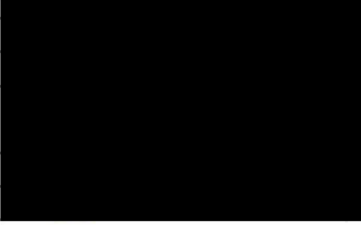
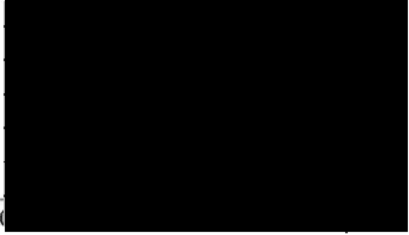
Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Uitvoering 3. Joint Degree MST-Alliantie Zuidoost

1. Basisgegevens instellingen

Naam penvoerder	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, uitgaande van de Stichting Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.
Overige instelling(en)	HAS green academy, uitgaande van de Stichting HAS Opleidingen te 's-Hertogenbosch;
BRIN-code(s)	
KvK-nummer(s)	
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)	<p>Datum en handtekening CvB-leden</p>
Oriëntatie	hbo	
Niveau	master	
Vorm	voltijd	
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Den Bosch en Nijmegen	
Taal	Nederlands	
Studielast	60 EC	
Studieduur	1 jaar	
Beroepsvereisten	Geen	
Capaciteitsbeperking	Geen	
Beoogde startdatum	September 2025	
ISAT-code (indien bekend)		
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend	
ISCED-rubriek (optioneel)		

3. Focus Joint Degree (JD) MST-Alliantie Zuidoost

<p>De HAS-HAN Alliantie Zuidoost richt zich op Verdelingsvraagstukken (energie, agrifood, ruimte) en Mobiliteit. De regio waarin de HAN en de HAS zich bevinden kenmerkt zich door haar eigen karakter. Een regio die streeft naar groei in balans: meer stad, meer groen. En een regio waar burgers, overheid en bedrijfsleven een duurzame transitie-opdracht hebben voor een grote agrarische en maakindustrie. Daarin hebben inclusieve energie- en mobiliteitstransities een belangrijke rol. Hiervoor herkennen de HAN en de HAS de noodzaak om studenten met diverse achtergronden en diepgaande specialistische kennis en vaardigheden op bachelor-niveau in staat te stellen om transdisciplinaire en oplossing-gedreven verbindingen te leggen. Dat stelt de studenten in staat om deze regionale vraagstukken aan te pakken en daarmee hun maatschappelijke rol te kunnen vervullen met de overheid en het bedrijfsleven. De Masters in Sustainability Transition bieden een aanzienlijke meerwaarde om de nodige transitie in deze regio's te versnellen en regionaal kennis over transitie op te bouwen. De opleiding heeft daarvoor een focus op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verdelingsvraagstukken rond energietransitie, regeneratieve productie en verkorte ketens; - Vraagstukken rondom de landbouwtransitie; - Mobiliteitsvraagstukken, tussen en binnen stad en platteland; - Ruimtelijke transitie om de regio duurzamer, leefbaar en klimaatrobuust te maken. <p>Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions: dossier JD-Alliantie Zuidoost</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Uitvoering 4. Joint Degree Duurzame Innovatie, MST-Alliantie Zuid

1. Basisgegevens instellingen

Naam penvoerder	Avans Hogeschool, uitgaande van de Stichting Avans
Overige instelling(en)	Fontys Hogeschool, uitgaande van de Stichting Fontys.
BRIN-code(s)	07GR
KvK-nummer(s)	41104408
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)	<u>Datum en handtekening CvB-leden</u> <u>16/1/2024</u> [REDACTED]
Oriëntatie	hbo	
Niveau	master	
Vorm	Voltijd	
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Breda en Eindhoven	
Taal	Nederlands	
Studielast	60 EC	
Studieduur	1 jaar	
Beroepsvereisten	Geen	
Capaciteitsbeperking	Geen	
Beoogde startdatum	September 2025	
ISAT-code (indien bekend)		
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend	
ISCED-rubriek (optioneel)		

3. Focus Joint Degree (JD)Duurzame Innovatie, MST-Alliantie Zuid

Binnen het gedachtegoed van de MST-alliantie hebben Avans Hogeschool en Fontys Hogeschool gezamenlijk de Joint Degree Duurzame Innovatie ontwikkeld, een regionaal passend masterprogramma dat inspeelt op de complexe maatschappelijke uitdagingen in de zuidelijke regio's Brabant en Noord Limburg. Het richt zich op professionals die innovatieve oplossingen willen ontwikkelen voor vraagstukken zoals energie, arbeidsmarkt, huisvesting en gezondheid. De focus ligt op integraal denken, waarbij technologische, economische, ecologische en sociale aspecten in balans worden gebracht.

De opleiding legt de nadruk op het creëren van experts met interdisciplinaire vaardigheden, die in staat zijn grensoverschrijdend te werken en transdisciplinaire samenwerkingsrelaties te organiseren. De curriculumonderwerpen variëren van technologie en duurzame bedrijfsvoering tot stakeholdermanagement en cross-sectorale duurzaamheidscommunicatie.

De joint degree onderscheidt zich door complementariteit in lectoraten, regionale aansluiting, diversiteit aan instroom en een focus op sociale en ecologische impact. Afgestudeerden worden 'π (Pi)-shaped' professionals genoemd, die als grenswerker, bruggenbouwer en verbinder optreden. Ze kunnen verschillende rollen vervullen, zoals gedreven voorvechter, betrokken relatiebouwer en vindingrijke vormer, met een brede interesse en focus op duurzame innovatie. Het curriculum behandelt thematisch de 10 megatrends van organisatieverandering, waardoor studenten klaargestoomd worden voor uitdagende rollen in een snel veranderende wereld.

Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions: dossier JD-Alliantie Zuid

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Uitvoering 5. Single Degree MST Haagse Hogeschool

1. Basisgegevens instelling

Naam penvoerder	De Haagse Hogeschool, uitgaande van de Stichting Hoger Beroepsonderwijs Haaglanden
Overige instelling(en)	n.v.t.
BRIN-code(s)	27UM
KvK-nummer(s)	27255912
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)
Oriëntatie	hbo
Niveau	master
Vorm	Voltijd (op termijn ook een start van een DT-variant)
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Den Haag
Taal	Engels
Studielast	60 EC
Studieduur	1 jaar
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	Geen
Beoogde startdatum	September 2025
ISAT-code (indien bekend)	
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend
ISCED-rubriek (optioneel)	

Datum en handtekening CvB-lid

18 januari 2024

3. Focus Single Degree (SD) MST-Haagse Hogeschool

De Haagse Hogeschool richt zich in het kader van haar instellingsplan en onderzoek agenda op een aantal thema's binnen duurzaamheidstransities. Deze sluiten aan bij de commitment die zij heeft aan de SDG's als UNESCO hogeschool. We richten ons als organisatie op 'transities naar duurzaamheid', een 'rechtvaardige samenleving' en 'de digitale toekomst'. Binnen de master hebben we deze thema's verder uitgediept in drie onderwerpen die sterk verweven zijn met de kenniscentra Mission Zero en Global & Inclusive Learning. Deze acteren als specialisaties namelijk: 1) klimaatrechtvaardigheid, 2) Circulaire Energietransitie, 3) Onderwijs en Leren in Duurzaamheidstransities. Deze thema's sluiten aan op de behoefte uit de regio en op landelijke en Europese agenda's. Dit werk zal zich vooral plaatsvinden in de contexten van de grootstedelijke Haaglanden (en de kust), de interface tussen de Haaglanden en het Westland en binnen onderwijsinstellingen. Hierbij sluiten we direct aan op KIA's 1-3 en 8. Wij acteren hierbij breed op de SDG's, en zien deze dan ook als een integraal concept.

Klimaatverandering is een gigantische uitdaging voor Nederland, de Wereld en de regio Haaglanden. Gezien de ligging en internationale positie van Den Haag als politieke stad zijn de onderwerpen waar wij ons op richten een vervolg van deze positionering. Voorbeelden van vraagstukken voor elk van de onderwerpen zijn: 1) Wat is de rol van de rechten van de natuur bij waterstof generatie op de Noordzee? 2) hoe kan de gemeente Den Haag mensen in het Laakkwartier op een inclusieve manier betrekken bij van het gas af gaan? 3) Hoe kunnen we leerlingen opleiden om weerbaarstig te zijn in het gezicht van klimaatverandering? Naast de inhoudelijke onderwerpen zijn er dragers om dit vorm te geven (KIA 8) namelijk, systemisch co-design, regionale innovatie ecosystemen, transitiekunde, regeneratief leiderschap en (circulaire) businessmodellen.

Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen
Sustainability Transitions: dossier SD-Haagse Hogeschool

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

Uitvoering 6. Single Degree MST Hogeschool Rotterdam

1. Basisgegevens instelling

Naam penvoerder	Hogeschool Rotterdam, uitgaande van de Stichting Hogeschool Rotterdam
Overige instelling(en)	n.v.t.
BRIN-code(s)	220J
KvK-nummer(s)	411298300000
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)
Oriëntatie	hbo
Niveau	master
Vorm	Start met de variant voltijd. Op termijn in het kader van Leven Lang Ontwikkelen ook start variant deeltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Rotterdam
Taal	Engels
Studielast	60 EC
Studieduur	Voltijd 1 jaar (op termijn deeltijd 2 jaar)
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	Geen
Beoogde startdatum	September 2025
ISAT-code (indien bekend)	
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend
ISCED-rubriek (optioneel)	

Datum en handtekening CvB-lid

16 januari 2024

[REDACTED]

3. Focus Single Degree (SD) MST-Hogeschool Rotterdam

De cross-sectorale masteropleiding MST die zich volledig richt op de duurzaamheidstransities die in de regio Groot-Rotterdam spelen past uitstekend bij de Hogeschool Rotterdam en zal zowel de regio als HR helpen om haar strategische ambities te realiseren. MST draagt goed bij aan de drie focusgebieden die centraal staan in de aanpak van Hogeschool Rotterdam: Maatschappelijke veerkracht, Klimaatverandering en Circulaire economie. HR wil bijdragen aan het omgaan met een van de meest urgente (globale, nationale en regionale) duurzaamheidsuitdagingen: klimaatverandering, energietransitie en duurzame bedrijfsmodellen, door de energietransitie van de Rotterdam en de Rotterdamse haven te ondersteunen als een van de belangrijkste belanghebbenden bij die transitie. Door de nieuwe strategische agenda 2023-2028 'Talent voor Transitie' en samenwerking van studenten, docenten, lectoren, onderzoekers, bedrijven en organisaties in het programma 'Samen Duurzaam' werkt Hogeschool Rotterdam aan een duurzame wereld. Door de hele hogeschool heen, speelt duurzaamheid in opleidingen, kenniscentra en bij de diensten een grote rol. De MST-master is een aanvulling op het huidige portfolio masters van de Hogeschool Rotterdam en een logische volgende stap voor HR om haar unieke expertise (economisch, technisch domein en focus op de stad en de Haven) in te zetten en ten dienste te stellen van de aanpak van de meest urgente duurzaamheidsvraagstukken in de stad, regio maar ook nationaal en globaal: klimaatverandering, energietransitie en duurzame bedrijfsmodellen. Bij HR zijn we gemotiveerd om onderzoeks- en onderwijsprogramma's aan te bieden die gebaseerd zijn op multidisciplinair, collaboratief, systeemdenken en een integratieve aanpak en op deze manier versnelling van duurzaamheidstransities mogelijk te maken. Bij HR beschouwen we het als onze verantwoordelijkheid om de rol op ons te nemen die is gedefinieerd door SDG4 om ons onderwijs te transformeren, zodat het transformerend van aard kan worden en de verwezenlijking van alle doelstellingen kan ondersteunen. "Onze studenten spelen een sleutelrol. Zij maken het verschil bij het vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Het is onze taak om ze voor te bereiden. Daarom zetten wij een stap naar voren en nemen wij deze verantwoordelijkheid op ons." (Strategische agenda 2023-2028 Talent voor Transitie, p.2).

Meer informatie in Dossiers MST-profieling, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen
Sustainability Transitions: dossier SD-Hogeschool Rotterdam

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

Uitvoering 7. Single Degree MST HZ University of Applied Sciences

1. Basisgegevens instelling

Naam penvoerder	HZ University of Applied Sciences, uitgaande van de Stichting HZ University of Applied Sciences
Overige instelling(en)	n.v.t.
BRIN-code(s)	21MI
KvK-nummer(s)	41114014
Contactpersoon aanvraag	[REDACTED]
Contactpersoon CvB	[REDACTED]

2. Basisgegevens Opleiding

Naam	Sustainability Transitions (MST)
Oriëntatie	hbo
Niveau	master
Vorm	Deeltijd
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Vlissingen
Taal	Nederlands
Studielast	60 EC
Studieduur	2 jaar
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	Geen
Beoogde startdatum	September 2025
ISAT-code (indien bekend)	
RIO-(sub)onderdeel	Sectoroverstijgend
ISCED-rubriek (optioneel)	

Datum en handtekening CvB-lid

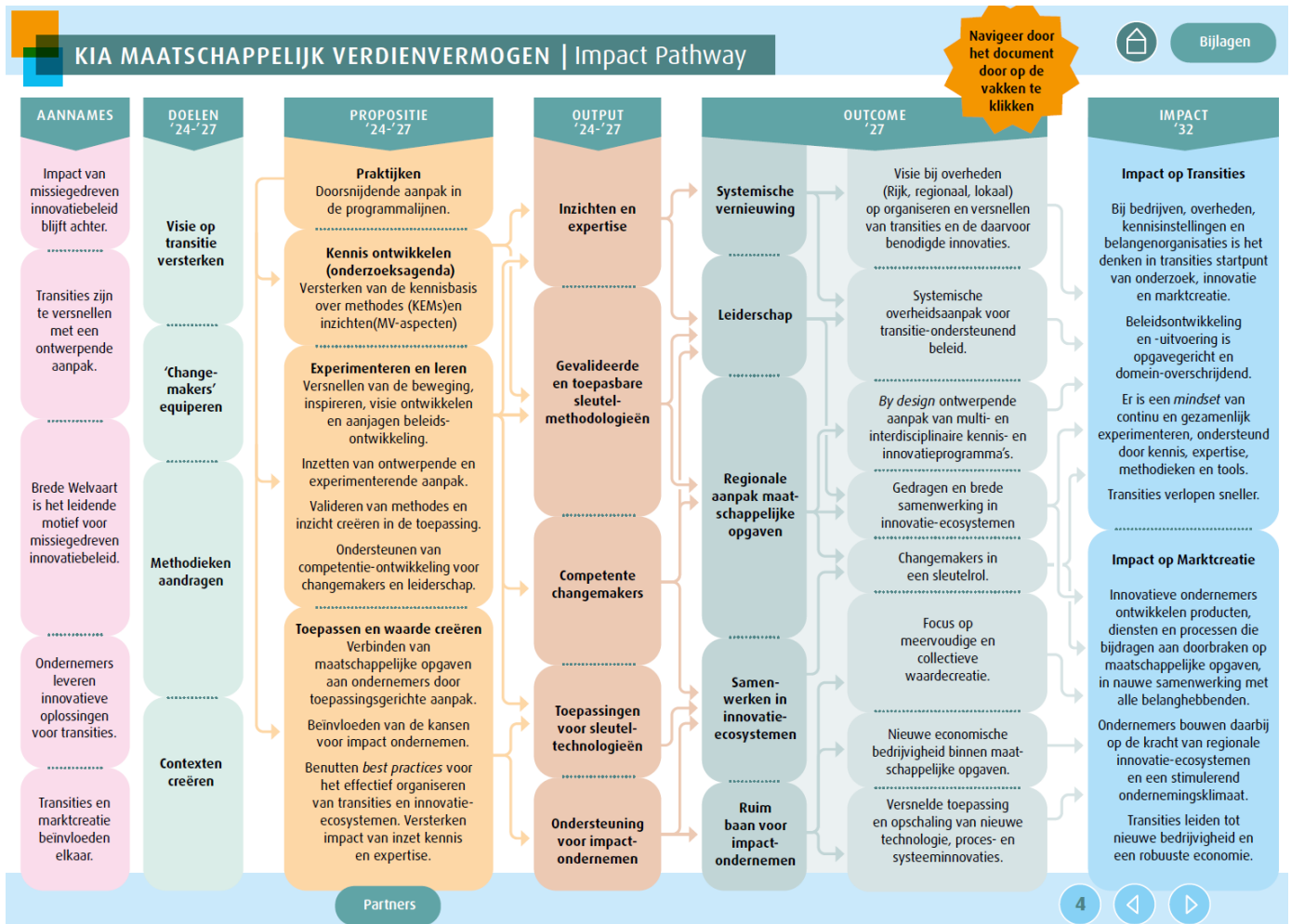
3. Focus Single Degree (SD) MST-HZ

Het ontwikkelen van de master Sustainability Transitions is opgenomen in de beleidsplanning als concretisering van de speerpunten water, energie en vitaliteit en sluit naadloos aan op de missie en visie van HZ, geconcretiseerd in het Instellingsplan 2022-2027. Hierin staat opgenomen dat HZ bijdraagt aan een betere wereld: door als persoonlijke hogeschool hbo-professionals op te leiden, door als University of Applied Sciences samen met partners oplossingen te vinden voor vraagstukken op het gebied van water, energie en vitaliteit en door als regiopartner voor de Zeeuwse delta de ontwikkelingen in de regio te ondersteunen. De MST-HZ opleiding is geborgd in structurele ontwikkelingen in Zeeland zoals het Delta Climate Centre, Regiodeal Zeeuwen aan Zet en Campus Zeeland. Het praktijkgericht onderzoek van HZ-UAS ontwikkelt kennis vanuit crossovers uit verschillende kennisdomeinen en werkvelden. Dit sluit aan bij de KIA 8 Maatschappelijk verdienvermogen en de agenda van TNO Vector (Centrum voor Maatschappelijke Innovatie en Strategie) voor actieonderzoek naar maatschappelijke innovatie. Specifiek wordt aangesloten bij de volgende doelen uit de KIA maatschappelijk verdienvermogen; 'hoe changemakers worden geëquipeerd', 'het aandragen van 'methodieken' en 'creëren van context'. Het samenwerken in innovatie-ecosystemen en de uitwerking naar brede welvaart in een rurale kustregio staan hierbij centraal. HZ UAS ook organisatorisch sterk verbonden aan de KIA maatschappelijk verdienvermogen; voorzitter CVB is voorzitter van de HBO-thematafel en lector Nieuwe Businessmodellen heeft meegeschreven aan meegeschreven aan de position paper voor deze KIA.

Meer informatie in Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions: dossier SD-Hogeschool Zeeland

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

Figuur 2. Impact Pathway KIA Maatschappelijk Verdienvermogen: beeldbepalend voor de masteropleiding Sustainability Transitions.⁵

⁵ Bijlage 3. De Kennis en Innovatie Agenda Maatschappelijk Verdienvermogen (KIA MV), oktober 2023, pagina 4

2. Introductie clusteraanvraag opleidingen Master Sustainability Transitions

2.1 Ontwikkelingen en uitdagingen in Nederland

De Nederlandse samenleving, de overheden op nationaal en regionaal niveau en de bedrijven en instelling richten zich ieder vanuit eigen standpunten op de actuele uitdagingen. Deze uitdagingen betreffen de transitie naar een duurzame, gezonde, veilige en klimaat neutrale samenleving én versterking van de concurrentiekracht van ons land. Het maatschappelijk belang van dit innovatiebeleid over de volle breedte van de samenleving is groot en omvat een jaarlijkse bijdrage van de overheid ter waarde van € 4,9 miljard.⁶

Uitgaande van dit innovatiebeleid zetten bedrijven, kennisinstellingen en de overheid zich vanuit de samenwerking tussen publieke en private partijen in voor deze maatschappelijke uitdagingen en daarmee het versterken van de Nederlandse economie op de lange termijn. In de termijn van de totstandkoming van het Sectorplan Masters gericht op Sustainability Transitions waren de maatschappelijke uitdagingen in het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid⁷ vertaald naar 25 missies en geclusterd in 6 grote maatschappelijke thema's: Energietransitie & Duurzaamheid; Gezondheid & Zorg; Landbouw, Water, Voedsel en Veiligheid. De overheid daagt het bedrijfsleven, wetenschap, maatschappelijke organisaties en nieuwe spelers uit om vraaggericht de concrete, ambitieuze uitdagingen op te pakken.

Uit: Kamerbrief Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid 08-11-2021

Het werken aan oplossingen voor deze vraagstukken is kostbaar en tijdrovend. Er zijn veel mensen, technologie, investeringen, lef en vooral ook doorzettingsvermogen nodig om dit soort grote uitdagingen aan te pakken. Het vraagt om samenwerking tussen onze universiteiten, instellingen voor toegepast onderzoek, bedrijven die nieuwe kennis toepassen, en overheden en andere publieke organisaties. We zoeken baanbrekende innovaties om oplossingen te ontwikkelen met de nieuwste wetenschappelijke inzichten en sleutel-technologieën, maar alleen een goed idee is niet genoeg. Er ligt zelden een rechtstreekse weg van de uitdaging naar de gedroomde oplossing. De weg van innovatie kan grillig, duur en soms ook bezaaid zijn met omwegen naar een geheel andere bestemming.

Nederland behoort al lange tijd economisch tot de mondiale top. Om aan die top te blijven, moeten we een permanente inspanning leveren en alert reageren op wat er in onze omgeving gebeurt. Een goed opgeleide beroepsbevolking is één van de belangrijkste pijlers daarvoor. Ook ten aanzien hiervan staat Nederland voor een aantal grote opgaven. Zo is er sprake van aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. De organisaties waar transities als gevolg van digitalisering en robotisering hun intrede hebben gedaan veranderen de structuur van onze economie. Deze organisaties worden anders ingericht, oude banen en taken maken plaats voor nieuwe en de inhoud van het werk verandert. Daarnaast vraagt versterking van onze concurrentiekracht om een wendbare respons op de arbeidsmarkt: om een 'toekomstbehendige' beroepsbevolking.⁸

2.2 Ontwikkelingen en uitdagingen in het hoger onderwijs

De Nederlandse hogescholen pakken hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de maatschappelijke opgaven en vertalen die naar hun aanbod van opleiden en scholing.⁹ Zij worden daarbij gevoed door het regionale- werkveld en door landelijke koepels zoals VNO-NCW en MKB-Nederland. Deze twee koepels schetsen bijvoorbeeld voor de technische sector een "compleet anders in te richten arbeidsmarkt". En dat is tevens van toepassing op alle andere sectoren in de samenleving. Beide organisaties stellen dat de wijze waarop bedrijven nu georganiseerd zijn, eindig is. De samenleving is op zoek naar andere modellen: sociaal, circulair, betekenisvol. En dat geldt zowel voor bedrijven en organisaties als voor het werkveld en daarmee voor het opleidend veld. De commissie Positionering Hoger Onderwijs stelt dat de grote transities in de samenleving vragen om het versterken van de positie van het hoger beroepsonderwijs. Nu en in de toekomst zijn steeds meer hoger opgeleide professionals nodig die mede richting geven aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van klimaat, energietransitie, gezondheidszorg en digitalisering. Daar ligt de oorsprong van de landelijke Master Sustainability Transitions. Uitgaande van het perspectief dat de toekomst niet te kennen is, dienen we haar vorm te geven vanuit passende ontwerpprincipes.

⁶ In de [kamerbrief van 15 oktober 2021](#) beschrijft de voortgang sinds de ondertekening van het Kennis- en Innovatieconvenant (KIC) in november 2019. En de recente opvolging in het [Kennis- en Innovatieconvenant voor 2024-2027](#)

⁷ Link: [Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid](#) (MTIB)

⁸ Bijlage 4. Topsectoren+Roadmap Human Capital_ Topsectoren 2020-2023_Samen aan de slag, pagina 6

⁹ Bijlage 5. Focus op professie_Rapport Commissie Positionering Hoger Beroepsonderwijs, VH, Nov 2022, pagina 7, 8

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Daarom ontwerpen we onderwijs voor een toekomst zonder gefixeerde beroepen, met als constante een (on)zekere mate van onzekerheid. Dat onderwijs zoekt bewust de grote maatschappelijke vraagstukken op en onderwijs en onderzoek dragen aantoonbaar bij aan de oplossingen. Niet alleen volgend, maar juist ook door de omgeving te bevragen en uit te dagen. Dat betreft zowel het onderwijs en onderzoek, als de mensen die in het hbo werken en in het bijzonder in het masteronderwijs. Met als toekomstperspectief onderzoek op het niveau Professional Doctorate (PD, de derde cyclus, EQF 8)¹⁰.

Het hoger onderwijs en in het bijzonder het praktijkgerichte hbo richt zich tot de noden en behoeftes van het werkveld en die van de Nederlandse samenleving. De maatschappelijke opgaven moeten omgezet worden naar maatschappelijke oplossingen. Dat vereist kennisontwikkeling met korte cycli, onderzoeken, experimenteren, ervaringen opdoen, resultaten ophalen, analyses en toetsingen van mogelijk oplossingen. Het is ook duidelijk dat hogescholen dergelijke uitdagingen over de volle breedte van de maatschappelijke opgaven niet alleen aan kunnen gaan maar ook niet aan willen gaan. De ambitie om duurzaam bij te dragen aan Sustainability Transitions houdt 12 hogescholen ook na ruim 2 jaar samenwerken onverminderd enthousiast, betrokken en toegewijd in de coalitie en in de ontwikkelteams binnen de eigen hogeschool.

De ontwikkeling naar brede welvaart vraagt om transitie van culturen en mindsets, het soms afbreken van huidige kaders, structuren en manieren van organiseren. De conclusie en aanbeveling zijn samengevat een heldere oproep: *think global and long-term, act local and now!* De oproep om direct al te handelen in de eigen omgeving wordt gedaan aan alle bedrijven, organisaties, instellingen en overheden. Met elkaar kunnen we de gewenste samenleving van de toekomst vormgeven door het aangaan van nieuwe samenwerkingen, onverwachte verbanden en het constructief omgaan met onzekerheden. Er is in toenemende mate een ander soort begeleiding nodig om de complexe, systemische veranderingen in te zetten en huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven op een integrale manier te adresseren. Het vraagt om een professional die zowel binnen als buiten bestaande kaders kan denken en handelen teneinde de veelal transformatieve issues te agenderen en in complexe netwerken te kunnen regisseren.

De twaalf MST-hogescholen zijn:

Avans Hogeschool; Christelijke Hogeschool Windesheim; De Haagse Hogeschool; Fontys Hogescholen; Hanzehogeschool Groningen; HAS green academy; Hogeschool van Amsterdam; Hogeschool van Arnhem en Nijmegen; Hogeschool Inholland; Hogeschool Rotterdam; HZ University of Applied Sciences; Saxion Hogeschool

De twaalf hogescholen, die met elkaar de MST-Coalitie vormen, zetten zich gezamenlijk in om de Sustainable Development Goals (SDG's) na te streven. Zij doen dit al met bestaande opleidingen vanuit de eigen hogeschoolprofilering en via onderzoeksprogramma's die passend zijn bij de missie en doelstellingen per hogeschool. Deze twaalf hogescholen hebben zich vanaf 2021 georganiseerd om met elkaar in de volle breedte van alle SDG's te komen tot kennisconstructie en daaruit volgend tot continu geactualiseerde kennisoverdracht en kennisdisseminatie. Zij kiezen ervoor om dat vanuit gezamenlijkheid te doen en als coalitie te staan voor het opleiden van bachelorafgestudeerden tot MST-masters gekoppeld aan het in samenwerkingen doen van onderzoeken. De hogescholen van de MST-coalitie werken met hun onderwijs en onderzoeken in samenwerkingsverbanden die gekoppeld zijn aan de maatschappelijke opgaven, conform het missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid – dit omvat tot 2024 zes Kennis- en Innovatie Agenda's (KIA's) en voor de termijn 2024-2027 acht KIA's.

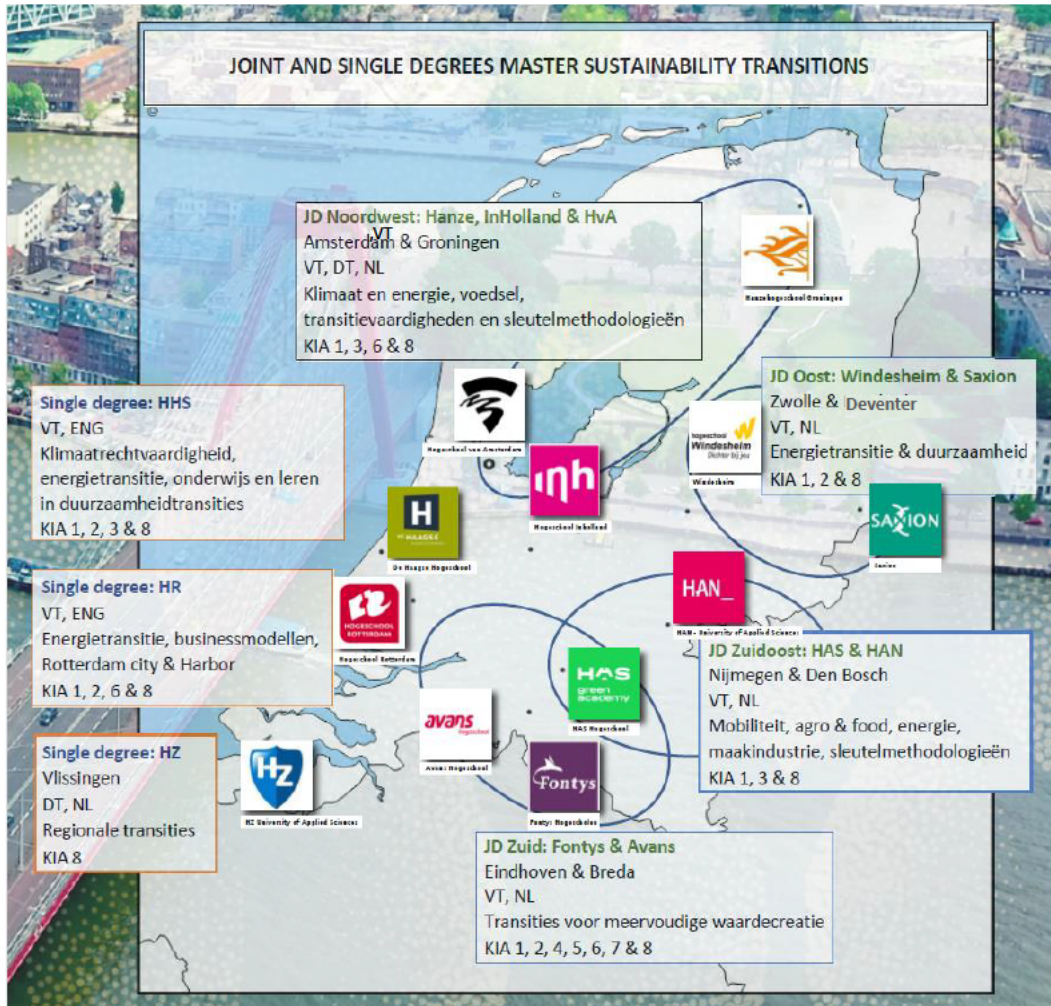
De MST-hogescholen bieden het landelijk master- en opleidingsprofiel Sustainability Transitions vanuit zeven opleidingsuitvoeringen aan. Op deze wijze waarborgen deze MST-hogescholen gezamenlijk enerzijds een landelijke dekking, anderzijds een regionale spreiding. Als partners in de landelijke MST-Coalitie waarborgen de zeven onderwijs- en onderzoeksprogramma's in de volle breedte van de kennis- en innovatieagenda's. Deze zeven MST-opleidingen worden uitgevoerd als single degree of als joint degree. De keuzes tot samenwerking in een joint degree (JD) of juist tot enkelvoudig aanbod als single degree (SD) zijn tot stand gekomen vanuit de grondslagen en zwaartepunten van de instellingen die sterk overeenkomen of juist aanleiding geven tot een eigenstandig aanbod.

¹⁰ Bron: [Vereniging Hogescholen | Professional Doctorate](#)

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

De zeven MST-opleidingsuitvoeringen zijn:

1. JD MST-Alliantie Noordwest: HvA, Hanze en Inholland
2. JD MST-Alliantie Oost: Saxion en Windesheim
3. JD MST-Alliantie Zuidoost: HAS en HAN
4. JD MST-Alliantie Zuid: Avans en Fontys
6. SD MST-Haagse Hogeschool
5. SD MST-Hogeschool Rotterdam
7. SD MST-HZ University of Applied Sciences

Figuur 3. Landkaart Nederland met de verdeling van de 7 opleidingen Master Sustainability Transitions

De gezamenlijk gedragen en landelijk aangeboden masteropleiding is enerzijds een aanbod voor recent afgestudeerden als doorstroommaster (variant voltijd) en voor alumni en werkenden in de regio beschikbaar als post-experience-master (variant deeltijd). Door de landelijke transdisciplinaire aanpak op het gebied van onderwijs en onderzoek van twaalf hogescholen, in en met alle relevante werkveldpraktijken, staat de MST-professional als transitie-expert in de frontlinie van urgente en met elkaar samenhangende maatschappelijke opgaven. Alle perspectieven zijn hierbij waardevol, die van organisaties, netwerken, overheden en die van de burgers. Echter: "Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg". Wat een MST-professional uniek maakt is dat hij naast de gangbare wereldbeelden ook vanuit andere invalshoeken naar de bestaande maatschappelijke opgaven kijkt, te denken valt aan inheemse kennis¹¹ en het ecologisch perspectief¹². Het ultieme doel is te komen tot (inter-)nationale duurzame transitie die naast de noodzakelijke technologische vernieuwingen ook de aspecten gelijkwaardigheid en sociale rechtvaardigheid borgen.

¹¹ Toelichting: inheemse kennis wordt beschouwd als een traditionele verzameling kennis die inheemse volken decennialang hebben verzameld door observatie en ervaring.

¹² Het ecologisch perspectief is een concept uit de wetenschap van de ecologie dat verwijst naar de studie van organismen en hoe zij interageren met hun omgeving.

3. Inhoud opleiding en onderwijsprogramma Master Sustainability Transitions

3.1 Doelstelling van de Master Sustainability Transitions

De nieuwe hbo-opleiding Master Sustainability Transitions leidt afgestudeerde bachelors via een voltijd- of deeltijdprogramma op tot masterprofessionals met een diepgaande expertise op het gebied van duurzaamheid en het vermogen van 'frontrunners' en daarmee het bepalen van de toekomstige koers van hun organisatie, sector en omgeving. Zij bewerkstelligen dat vanuit sector- en beroepsgroep-overschrijdend denken en handelen, 'design-thinking' en 'challenge-based' denken. De masteropleiding richt zich op participatief praktijkgericht onderzoek ten aanzien van thema's die te groeperen zijn binnen de acht Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's): 1. Klimaat en Energie (IKIA); 2. Circulaire Economie; 3. Landbouw, Water, Voedsel; 4. Gezondheid & Zorg; 5. Veiligheid; 6. Sleuteltechnologieën; 7. Digitalisering en 8. Maatschappelijk Verdienvermogen¹³. KIA 6 richt zich op de middelen waarmee de genoemde vraagstukken in de andere missiegedreven agenda's kunnen worden aangepakt. Met deze exemplarische praktijkgerichte onderzoeken op masterniveau beoogt de opleiding MST bij te dragen aan de kennisontwikkeling op het gebied van succesfactoren in het verwezenlijken van maatschappelijke en economische veranderingsprocessen. De masteropleiding Sustainability Transitions hanteert daartoe de onderstaande drie uitgangspunten:

- ✓ Transdisciplinaire wicked problems (maatschappelijke opgaven) vormen de kern van de masteropleiding en de onderzoeksprogramma's.
- ✓ Transformatieve persoonlijke en systemische (gedrags-)verandering(en) staan daarbij centraal.
- ✓ Transgressief, het actief interveniëren en doorbreken van status quo wanneer deze niet bijdraagt aan een duurzame/gezonde wereld, vormen de uitdagingen.

Tijdens de masteropleiding Sustainability Transitions leert de op bachelorniveau afgestudeerde professional vanuit zijn of haar eigen vakgebied in de breedste zin bij te dragen aan een inclusieve gezonde en duurzame samenleving met brede welvaart voor iedereen. De masteropleiding MST richt zich specifiek op -net afgestudeerde en werkende- professionals met een passie voor duurzaamheid en met de gedrevenheid daar in de eigen professionele context structureel aan bij te dragen vanuit interdisciplinaire en transdisciplinaire samenwerkingen. Tijdens de masteropleiding breidt de bachelorprofessional zijn/haar eigen kennis- en handelingsrepertoire uit om in *het eigen vakgebied* de complexe vraagstukken integraal op te kunnen pakken. Maatschappelijke opgaven gericht op duurzaamheid (SDG's) zijn de thema's van de MST'er. Aan de orde zijn actuele maatschappelijke uitdagingen zoals het klimaat, voeding, energie, mobiliteit, privacy, wonen, zorg en veroudering. De focus ligt daarbij op het aanpakken van meso- en macroniveau, waarbij ook het microniveau startpunt van transitie kan zijn. Naast circulaire en regeneratieve oplossingen is tevens een paradigmashift in betekenisgeving van belang. Hogescholen werken momenteel al in verschillende consortia samen rondom transitieonderzoek. De opleidingsuitvoering van de Master Sustainability Transitions bevat daarnaast onderling afgestemde onderzoeksprogramma's op regionaal en/of transitie-thematisch niveau met uitwisseling op nationaal niveau. Verschillende hogescholen kunnen samenwerken aan één transitieonderzoeksprogramma.

Uiteraard ontwikkelen de thema's van de opleiding zich naar aanleiding van de ontwikkelingen in de wereld: duurzaamheid is geen einddoel, maar een proces. De MST-professional heeft het vermogen ontwikkeld om in cocreatie met alle betrokkenen, organisaties, buurten, wijken, steden, provincies en de samenleving als geheel, de benodigde duurzaamheidstransities aan te jagen om -altijd- de beoogde waarden te realiseren.

3.2 Onderwijsprogramma en projecten in de Master Sustainability Transitions

De praktijkgerichte en toegepaste onderzoeksprojecten bieden een leeromgeving die de complexiteit van transities representeert en waarbij reflectie nodig is hoe te kijken naar transities en de noodzakelijke persoonlijke transformatie. In de regio's zijn al veel innovatieve kennisecosystemen waar studenten aan kunnen deelnemen en tot nieuwe en toepasbare kennis komen die ook nationaal en internationaal relevant is¹⁴.

¹³ Bijlage 6. Kennis- en Innovatieconvenant 2024-2027, pagina 4

¹⁴ Bijlage 7. Brancherapport Praktijkgericht onderzoek, VH, 2021, pagina 5

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Op deze manier wordt het curriculum continu gevoed door nieuwe ontwikkelingen in het werkveld, ondersteund vanuit praktijkonderzoek met de resultaten en innovaties die hieruit voortkomen. In de samenwerking met professionals in bedrijven, (maatschappelijke) organisaties en burgers in de regio onderzoeken, experimenteren en leren studenten, docenten en partners over de aanpak van alle transitie waar we voor staan. Bezig zijn met en in transitie impliceert explorerend en lerend bezig zijn in onzekere en complexe situaties. De precieze inhoud van de MST is daarom per definitie voortdurend in ontwikkeling en niet op voorhand vast te leggen. Een curriculum zou er, uitgaand van de huidige kennis op MST-gebied, als volgt kunnen uitzien (zie tabel 1).

Voltijd/ Deeltijd	Q/S 1 twv 15 EC Generiek programma Start-Up	Q/S 2 twv 15 EC Maatschappelijk profiel Experience 1	Q/S 3 twv 15 EC Maatschappelijk profiel Experience 2	Q/s 4 twv 15 EC Masterprofiel Expert	
Programma kick-off-camp in de natuur, (werk-)colleges, spock's, mooc's, gastlessen	Duurzaamheid Transitiekunde/ <u>stelsel</u> verandering Sleutelmethodologieën Meervoudige waardecreatie Leiderschap voor transitie Gedragsverandering Praktijkgericht onderzoek Future literacy Communicatie Projectmanagement	Participeren in onderzoeksprogramma met een KIA-thema: 1. Klimaat en Energie 2. Circulaire Economie 3. Landbouw, Water, Voedsel 4. Gezondheid & Zorg 5. Veiligheid 6. Sleuteltechnologieën 7. Digitalisering en 8. Maatschappelijk Verdienvermogen	Voortgangassessment 30 EC	Voortzetting op het onderzoeksprogramma met een KIA-thema: 1. Klimaat en Energie 2. Circulaire Economie 3. Landbouw, Water, Voedsel 4. Gezondheid & Zorg 5. Veiligheid 6. Sleuteltechnologieën 7. Digitalisering en 8. Maatschappelijk Verdienvermogen	
Transformatie traject	Peergroep (optie regionaal)	Research- <u>peer</u> groep		Generieke afstudeerprogrammering en -handleiding Afstudeertraject naar eigen keuze vallend binnen een KIA-thema (= onderdeel meta-analyse en/of PD of PhD-studies)	
Specifiek masterprogramma	Maatschappelijke- en masterprofilering: (werk-) colleges, gastlessen en consultaties	Thematische (werk-) colleges, gastlessen en consultaties Toegepast onderzoek		Research- <u>peer</u> groep/ start <u>pro</u> file- <u>peer</u> groep	Profiel- <u>peer</u> groep (optie regionaal of thematisch)
Assessment traject	Portfolio-opbouw	Thematische (werk-) colleges, gastlessen en consultaties Toegepast onderzoek		Thematische (werk-) colleges, gastlessen en consultaties Toegepast onderzoek	Expertprogramma met colleges, gastlessen en consultaties op het afstudeerthema Afstudeerbegeleiding
				Portfolio-opbouw	

Tabel 1. Curriculumschema Master Sustainability Transitions

De MST-student leert gedurende het onderwijsprogramma de essenties om transitie gericht op duurzaamheid te realiseren. De student leert tussen diverse niveaus en expertisegebieden te navigeren en leert de wijze om adequaat over de eigen innerlijke capaciteiten te beschikken om die uitdagingen aan te gaan (IDG's)¹⁵. De MST-student ontwikkelt daartoe het vermogen om te kijken en te handelen vanuit een brede blik en het verbinden van het sociaal, cultureel, economisch en ecologisch perspectief. Het gaat daarbij, opnieuw uitgaand van de huidige kennisstand, om expertise en skills zoals in tabel 2.

Kennis	Skills	Attitude/ Houding	Values	Ethics
1. Transitiekunde/ Systeemverandering 2. Sleutelmethodologieën 3. Meervoudige waardecreatie 4. Leiderschap voor transitie 5. Gedragsverandering	1. Transitievaardigheden/ sleutelmethodologieën 2. Praktijkgericht onderzoek 3. Future literacy 4. Communicatie 5. Project Management	1. Reflexief 2. Empathisch 3. Veerkrachtig 4. Sociaal/kritisch 5. Coöperative - Persuasive 6. Activisme	1. Ecocentrism/ Biocentrism 2. Verantwoordelijkheid 3. Respect 4. Transparency	1. Ethisch gedrag 2. Sociale rechtvaardigheid 3. Sociale veiligheid

Tabel 2: Onderwijselementen Master Sustainability Transitions in het KSAVE-model¹⁶

¹⁵ Bron: website Inner Development goals: link <https://www.innerdevelopmentgoals.org/framework>; IDG-raamwerk.

¹⁶ Een internationaal veel gebruikt model is het KSAVE-model van ATCS (Binkley et al., 2010; Binkley et al., 2012). Dit model onderscheidt zich door clustering van de generieke vaardigheden in vier categorieën: manieren van denken, manieren van werken, instrumenten hanteren en functioneren in de samenleving (wereldburgerschap).

3.3 Beoogde leerresultaten van de Master Sustainability Transitions

De afgestudeerde Master Sustainability Transitions regisseert het aanjagen en versnellen van transitie gericht op complexe maatschappelijke duurzaamheidsvraagstukken (wicked problems) met de focus op meervoudige waardecreatie. Tijdens dat proces houdt deze masterprofessional en expert in transitie het overzicht, coördineert/mediateert/faciliteert en initieert veranderingen en communiceert in het proces duidelijk, effectief en inspirerend naar alle betrokkenen/stakeholders. Deze MST-professional ontdekt nieuwe kansen voor transitie en kan daarbij omgaan met een hoge mate van onzekerheden. Hij /zij zorgt ervoor dat er vanuit gezamenlijkheid daadwerkelijk stappen gezet worden (activism). Daartoe toont de expert in transitie leiderschap en verantwoordelijkheid met aandacht voor conflicterende perspectieven, de invloed van macht en de belangen van alle betrokken doelgroepen. De MST-student beheerst aan het eind van de opleiding aantoonbaar de volgende leerresultaten:

1. Diepgaande expertise op het thema sustainability (SDG's), meervoudige waardecreatie, specialistische kennis op sustainability dimensies en de toepassing van de kennis in relevante (top-)sectoren.
2. Toepassing van transitiekunde en transformatieve expertise om in cocreatie met stakeholders en door transdisciplinaire en interdisciplinaire samenwerking, nieuwe kansen te ontdekken voor complexe maatschappelijke vraagstukken op het gebied van sustainability.
3. Het vermogen tot het navigeren van transitie (inhoud en proces), collectieve verandering en systeemverandering door systeemdenken, integraal denken, leiderschap en het stimuleren van meervoudige waardecreatie, inzet en betrokkenheid.
4. Het vermogen tot het duidelijk, effectief en inspirerend communiceren gedurende de transitie naar alle betrokkenen en stakeholders. De communicatie wordt doelgericht en passend ingezet voor het initiëren, aanjagen, versnellen, coördineren, mediëren en faciliteren van veranderingen/transities. Daarbij houdt de master rekening met persoonlijke factoren, culturele verschillen en ethische en normatieve waardepatronen.
5. De expertise op het gebied van praktijkgericht onderzoek, sleutelmethodeën en het vermogen om op transitie gerichte onderzoeksprocessen vorm te geven en te leiden.
6. Het vermogen tot het regisseren van de eigen professionalisering of transformatie en die van anderen door reflexiviteit, veerkracht en ethisch gedrag.

3.4 Gezamenlijkheid op inhoud en programma van de Master Sustainability Transitions

De grondslagen voor de doelstellingen en de kennisbasis van de sectoroverstijgende masteropleiding gericht op Sustainability Transitions is via interviews en onderzoek bij de betrokken hogescholen opgehaald in de kwartiermakersfase¹⁷ (periode augustus-december 2021). Vervolgens zijn deze uitgangspunten op basis van deskresearch in de literatuur en beleidsdocumenten en aan de hand van de vacaturescan¹⁸ (Quick Scan-fase) getoetst op maatschappelijke behoefte en relevantie. De uitkomsten daarvan zijn besproken en gevalideerd door de leden van enerzijds de MST-Coalitie (contactpersonen MST-Hogescholen) en anderzijds door de leden van de MST-Community (bestaande uit MST-Teams in de MST-Hogescholen). De resultaten hebben geleid tot een beknopte Business Case MST¹⁹ welke is vastgesteld door de MST-Coalitie en op basis daarvan een besluit tot voortzetting van deelname aan de MST-Coalitie is genomen door de totaal 18 initiële hogescholen. In deze fase hebben enkele hogescholen bepaald dat zij zich, gezien de keuzes voor het eigen masterportfolio, terugtrekken uit de MST-Coalitie. Vervolgens zijn de doelstellingen met de leerresultaten, het voornemende onderwijsprogramma van de opleiding en het masterprogramma voorgelegd in interviews aan werkveldvertegenwoordigers²⁰. Aanvullend zijn adhesiebetuigingen van bedrijven en relevante maatschappelijke organisaties²¹ gevraagd en er is door een extern onderzoeksbureau een werkveldbehoeftepeiling²² uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van de verschillende onderzoeken zijn de leerresultaten en het overzicht van de kennis, vaardigheden, attitude, waarden en ethisch handelen bijgesteld en aangescherpt.

¹⁷ Bijlage 8. Inventarisatie hbo-sectorplan thema Managing sustainability transitions Kwartiermakersfase, dec. 2021

¹⁸ Bijlage 9.b Totaaloverzicht vacatures gericht op duurzaamheid en transitie, 2022

¹⁹ Bijlage 10. Landelijke Business Case Masterprofiel MST Deel A, Vastgesteld MST-Tafel, 14-04-2022

²⁰ Bijlage 11.b Totaaloverzicht werkveldinterviews initiatief Master Sustainability Transitions, 2022

²¹ Bijlage 12. Totaaloverzicht Adhesiebetuigingen initiatief Master Sustainability Transitions, 2023

²² Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage, Behoeftetepeiling MST, landelijk, maart 2023

4. Doelgroep van de opleiding en nadere vooropleidingseisen (indien van toepassing)

4.1 Toelaatbaarheid voor de Master Sustainability Transitions

De nieuwe sectoroverstijgende hbo-masteropleiding Sustainability Transitions is toegankelijk voor alle afgestudeerde hbo- en wo-bachelors. Toegangseis is een hbo- of wo-bachelor getuigschrift. Daar waarbij de opleidingsuitvoering de voertaal Nederlands is, is het beheersen van de Nederlandse taal op hbo-/wo-niveau een vereiste²³. In de opleidingsuitvoeringen waar de internationale samenwerkingen in onderzoek en/of de doorstroom vanuit Engelstalige bachelors centraal staan, is de voertaal Engels.

De nieuwe opleiding MST beoogt vanuit het gedachtegoed van inter- en transdisciplinaire samenwerking juist een brede instroom van recent afgestudeerde (doorstroom) bachelors en tevens post-experience professionals uit alle domeinen van het hoger onderwijs. Van waarde is hierbij dat masterstudenten in hun studieprogramma de keuze hebben voor deelname aan één van de landelijke onderzoeksprojecten gericht op transitie en duurzaamheid. Deze onderzoeksprojecten lopen over studiejaar heen en hebben hun eigen faseringen. In die omgevingen komen voltijders en deeltijders elkaar tegen. De leeromgeving van de opleiding MST kenmerkt zich daarmee door de intergenerationele samenstelling van startbekwame bachelorprofessionals tot ervaren professionals met (veel) diverse werkervaring die in onderzoeksgroepen gekoppeld worden aan docentonderzoekers, hoofdonderzoekers en lectoren. De werkende professional MST-studenten brengen in de studie- en onderzoeksgroepen ervaringskennis mee vanuit allerlei sectoren, diensten, bedrijven, overheden, in maatschappelijke- en intermediaire organisaties, kennisinstellingen en (internationale) netwerken.

4.2 Profilering per opleidingsuitvoering

De zeven MST-opleidingen onderscheiden zich van elkaar door de accenten in de opleidingsuitvoering vanuit de eigen zwaartepunten en onderzoeksprogramma's. Deze verscheidenheid in profilering en positionering is veelal tot stand gekomen in hechte afstemming met de regionale afspraken en samenwerkingen. De gezamenlijkheid van de zeven opleidingsuitvoeringen dekken met elkaar grotendeels de KIA's af. Studenten schrijven zich bij die instelling in waar de MST-opleiding qua profilering, doorstroommogelijkheden en/of bereikbaarheid het beste aansluit. Tijdens de opleiding kan een student ontdekken dat een ander onderzoeksprogramma (van een van de andere aanbieders) beter aansluit bij het vraagstuk waar hij/zij mee bezig is. De student kan dat nader uitzoeken en indien gewenst in overleg met de opleiding bij dat onderzoeksprogramma aansluiting zoeken.

4.3 Voorlichting en juiste aansluiting bij behoefte student

Aspirant-studenten worden tijdens de intakeprocedure goed geïnformeerd over de essenties in het programma van de masteropleiding MST met als doelstelling het ontwikkelen van de eigen professionele en persoonlijke vermogens om structuren te vinden in onzekere en voortdurend wisselende contexten. Het kennen en verder ontwikkelen van de eigen vermogens, zoals geformuleerd in de beoogde leerresultaten, vormen de kern en doelstellingen van het ontwikkelpad tot Master Sustainability Transitions. *De studie richt zich daarmee op het bewust bekwaam worden als missiegedreven masterprofessional met een focus op duurzaamheid.* Bewust bekwaam houdt tevens in dat de afgestudeerde MST'er persoonlijk effectief is bij transitie door het beschikken over overzicht en op basis daarvan effectief initiëren, coördineren, mediëren, faciliteren en communiceren teneinde veranderingen succesvol te realiseren in de eigen beroepsomgevingen. In deze masterstudie staan dan ook niet alleen de transformatieve persoonlijke en systemische (gedrags-)verandering(en) van de omgevingen centraal, maar tevens die van de student zelf (parallel leerproces).

²³ Het vereiste niveau betreft taalniveaus C1 of C2. Bron: <https://detaalbrigade.nl/taalniveaus/>.

5. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

5.1 Profiel praktijkgericht hbo-opgeleide beroepsbeoefenaar Master Sustainability Transitions

De afgestudeerde Master Sustainability Transitions regisseert het aanjagen en versnellen van transitie gericht op complexe maatschappelijke duurzaamheidsvraagstukken (wicked problems) met de focus op meervoudige waardecreatie. Tijdens dat proces houdt deze voor de beroepspraktijk opgeleide professional en masterexpert in transitie het overzicht en communiceert in het proces duidelijk, effectief en inspirerend naar alle betrokkenen/stakeholders. De MST'er helpt organisaties, buurten, wijken, steden, provincies en de samenleving als geheel om de benodigde duurzaamheidsstransities aan te jagen om, altijd in cocreatie met alle betrokkenen, beoogde waarden te realiseren. De MST'er draagt zo bij aan fundamenteel duurzame praktijkverbeteringen en de leefbaarheid van de wereld als geheel.

De MST-professional is een *T-shaped* masterprofessional met hard én soft skills. De ligger staat voor het vermogen tot het aangaan van sociale verbindingen en innovaties zoals omschreven in de Inner Development Goals (IDG's). De ligger wordt gesteund door de staander: de inhoudelijke verdieping op masterniveau. Deze MST-professional kan omgaan met hoge mate van onzekerheden (EQF-NLQF level 7). De student initieert, faciliteert, navigeert, medieert, houdt overzicht en coördineert veranderingen. De student communiceert duidelijk en effectief en is inspirerend naar alle betrokkenen, zorgt op een activerende wijze dat er daadwerkelijk gezamenlijke stappen gezet worden om het vraagstuk aan te pakken en om nieuwe kansen te ontdekken (activism). De student heeft hierbij aandacht voor conflicterende perspectieven, belangen, ervaringen, kennis, invloed en macht en legt de focus op meervoudige waardecreatie in waardenetwerken. Daartoe toont deze leiderschap en verantwoordelijkheid met aandacht voor conflicterende perspectieven, de invloed van macht en de belangen van alle betrokken doelgroepen. De MST-professional behoudt altijd een brede blik, gericht op het verbinden van het sociaal, cultureel, economisch en ecologisch perspectief.

MST-professionals kunnen in alle beroepen, beroepscontexten en sectoren werken vanuit diensten, bedrijven, overheden, in maatschappelijke en intermediaire organisaties, kennisinstellingen en (internationale) netwerken. Wat de alumni delen is de focus op de voor Nederland geformuleerde maatschappelijke opgaven gericht op duurzaamheid (SDG's) in aansluiting op de megatrends. Tevens hebben zij geleerd te vertrouwen op eigen capaciteiten om met die complexe uitdagingen om te gaan (IDG's) maken deel uit van de toekomstige thema's van de MST'er. Het streven is dat de MST-professional in de breedste zin werkt aan een inclusieve gezonde samenleving met brede welvaart voor iedereen. Uiteraard ontwikkelen deze thema's zich naar aanleiding van de ontwikkelingen in de wereld: duurzaamheid is geen einddoel, maar een proces.

De beoogde werkvelden voor de MST'er zijn die waar zij als afgestudeerde hbo-bachelor al goed voor opgeleid zijn. De masteropleiding beoogt geen transfer naar een andere sector (omscholen) maar juist het uitbreiden van het handelingsrepertoire van de beroepsbeoefenaar (bijscholen) ten behoeve van de eigen context en het versterken van het professioneel repertoire op masterniveau (opscholen). De huidige bestaande functies waarin de MST-masterprofessional -een deel van- zijn of haar werkzaamheden kan uitvoeren zijn bijvoorbeeld: adviseur; projectleider; transitie manager; secretaris; beleidsadviseur; transitie maker; project manager; coördinator; beleidsmedewerker; thematrekker; sustainability officer; consultant; aanjager; onderzoeker; programmamanager.

5.2 Onderbouwing van het masterprofiel en positionering in de arbeidsmarkt

Om een indruk te krijgen welke behoefte de actuele arbeidsmarkt heeft zijn openstaande vacatures nader onderzocht. De vacaturescan betreft het ophalen van vacatures, aangeboden via online websites en vacaturebanken, op basis van met de geselecteerde zoektermen²⁴ die de kern vormen van de beoogde masteropleiding. In het totaal zijn er 61 verschillende relevante vacatures geanalyseerd en geordend rond de thema's opleidingsniveau, organisatie behorende bij de vacature, kennisdomeinen, functies en skills.²⁵ Uit de

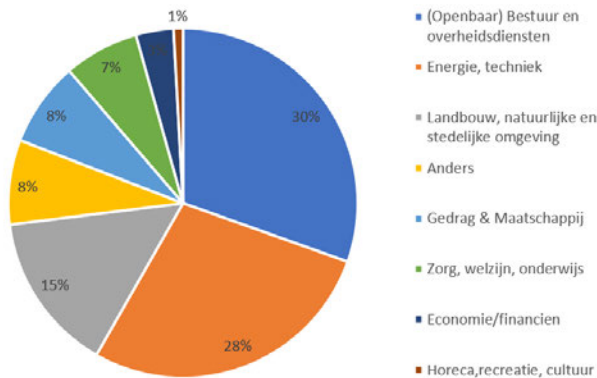
²⁴ De zoektermen waren: *circulair; sustainable, duurzaamheid; klimaat; transitie; transitie manager; changemanager.*

²⁵ *Bijlage 9.a. Rapportage vacaturescan gericht op duurzaamheid en transitie, 2022, pagina 5 tot en met 8*

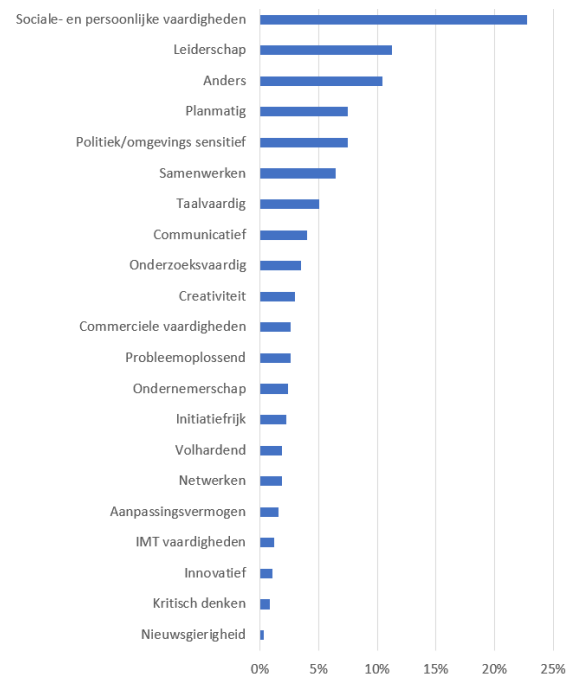
Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

set aan gevonden vacatures komt naar voren dat er in een variatie aan sectoren behoefte is aan experts met kennis over duurzaamheid en transitie en bij voorkeur op hbo-wo-master-niveau²⁶ (77%). In de vacatures wordt een breed palet aan functies en gewenste vaardigheden genoemd²⁷. Op basis van deze uitkomst kan gesteld worden dat op 80% van de gevonden vacatures de MST-professional kan solliciteren en op basis van de kwalificaties voor de vacature in aanmerking kan komen.²⁸

Sectoren vacaturescan MST

Tabel 3. Sectoren als resultaat van de vacaturescan MST

Tabel 4. Gevraagde Skills in de Vacaturescan MST

De hogescholen van de MST-Coalitie hebben in hun eigen (warme) regionale netwerk relevante relaties bevestigd naar het voorgenomen aanbod van de opleiding MST. De opbrengst van de semigestructureerde interviews (totaal 39) geven enerzijds inzicht in de transitie-ontwikkelingen in het eigen netwerk. Anderszins biedt het de mogelijkheid tot een indicatieve vertaling naar het arbeidspotentieel voor afgestudeerden van de Master Sustainability Transitions. Uit de interviews komt naar voren dat in alle organisaties een (sterk) toenemende aandacht voor transitie wordt waargenomen.²⁹ Deze aandacht komt voort uit de vraag vanuit de maatschappij (afnemers, overheid via regelgeving) maar ook vanuit de eigen verantwoordelijkheid die de bedrijven willen nemen. Bij het merendeel van de geïnterviewden waren duurzaamheid en de daarmee samenhangende innovaties gaande, maar de invulling, zowel van het aantal ‘dedicated’ mensen als de inbedding, bleef nog achter bij de aspiraties. De meeste geïnterviewden verwachten een toename in het aantal mensen die zich in de komende tijd met duurzaamheid en transitie gaat bezighouden. Daarbij zijn energie (in 39 interviews), mobiliteit (in 25 interviews) en de food/proteïne-transitie (in 25 interviews) expliciet genoemd. In een vijftal interviews kwamen de grondstoffen (stikstof) en de woningmarkt ook als transitie naar voren. In meerderheid vonden de geïnterviewden dit niet alleen een zaak van de organisatie zelf, maar zagen zij dat deze complexe vraagstukken moeten worden aangepakt samen met stakeholders en in de waardeketen.

Tijdens de interviewgesprekken zijn de beoogde leerresultaten voorgelegd en besproken. De toegelichte leerresultaten worden als zeer relevant (leerresultaten 1, 2, 3, 4 en 6) of als ook relevant maar in mindere mate (leerresultaat 5 praktijkgericht onderzoek) gewaardeerd.³⁰ Van de geïnterviewden geeft 70% aan dat zij in hun organisatie behoefte heeft aan medewerkers met het geschetste profiel van de afgestudeerde Master Sustainability Transitions. Op de vraag of er vacatures op termijn vervuld gaan worden door een MST-professional geeft 41% van de respondenten aan dat zij dat waarschijnlijk acht. Een groot aantal respondenten geeft aan dat om te kunnen functioneren in een functie die aansluit op het MST-profiel tijdens

²⁶ Bijlage 9.a. Rapportage vacaturescan gericht op duurzaamheid en transitie, 2022, pagina 6

²⁷ Bijlage 9.a. Rapportage vacaturescan gericht op duurzaamheid en transitie, 2022, pagina 5

²⁸ Bijlage 9.a. Rapportage vacaturescan gericht op duurzaamheid en transitie, 2022, pagina 9

²⁹ Bijlage 11.a Rapportage Werkveldinterviews

³⁰ Bijlage 11.a Rapportage Werkveldinterviews, pagina 1

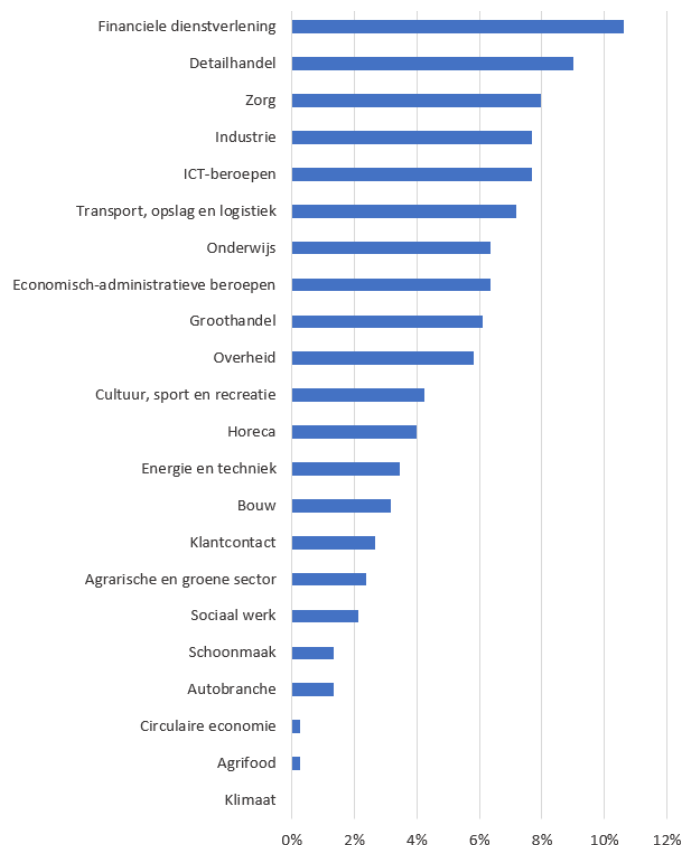
Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

de opleiding in ieder geval kennis ontwikkeld moet worden op de onderdelen: ethiek; veranderkunde; interne organisatie; samenwerking en strategisch management. Verder zal er tijdens de studie aandacht moeten zijn voor de thema's zoals klimaatverandering, energietransitie en circulariteit. Van belang daarbij is de (academische) kennis daarover en daarop aanvullend is er een grote behoefte aan doeners die dingen voor elkaar kunnen krijgen (soms tegen de stroom in).

5.3 Het MST-profiel vanuit de landelijke behoeftepeiling

De voorgaande arbeidsmarktverkenningen zijn opgevolgd door een onafhankelijk online onderzoek door een extern onderzoeksbureau³¹ naar de aansluiting van de beoogde masteropleiding aan de eigen behoeftes. In het brede Nederlandse beroepenveld zijn personen benaderd die werkzaam zijn in een beslissende rol of functie, zoals personeelsmanagers, project-/teamleider en/of middelmanagement. Deze personen hebben invloed op beslissingen binnen hun organisatie op gebied van werving en selectie van personeel en voor opleiding en bij- of nascholing van het personeel. De vragenlijst is eind januari 2023 onder 2704 personen die voldeden aan het inclusiecriteria uitgezet. Het onderzoek is uitgevoerd in alle Nederlandse provincies en heeft geresulteerd in ingevulde vragenlijsten van 278 respondenten. Ook uit deze steekproef blijkt dat er in alle sectoren behoefte is aan specifieke kennis. Uit de werkveldbehoeftepeiling blijkt dat 80% van de respondenten denkt dat de beoogde masteropleiding MST helemaal of enigszins aansluit op de arbeidsmarkt. De respondenten omschrijven dat er behoefte is aan afgestudeerden/professionals die met hun kennis de transitie binnen bedrijven verder kunnen aanzwengelen dan wel vormgeven. En dat er behoefte is aan medewerkers die de link tussen theorie en praktijk tastbaarder kunnen maken binnen organisaties.³²

Dat de aandacht voor Sustainability Transitions in de komende jaren zal toenemen binnen de samenleving verwacht 92% van de respondenten. Bijna de helft van de respondenten (47%) verwacht dat de aandacht veel zal toenemen, iets minder dan de helft (45%) denkt dat de aandacht hiervoor enigszins zal toenemen. Een klein deel verwacht niet (1%) of nauwelijks (6%) dat de aandacht hiervoor de komende jaren zal toenemen. Wanneer het gaat om de aandacht voor Sustainability Transitions en SDG's bij de overheid, denkt 88% dat de aandacht in de komende jaren zal toenemen. Iets meer dan de helft (54%) denkt dat de aandacht voor Sustainability Transitions en SDG's bij de overheid de komende jaren veel zal toenemen, 34% denkt bovendien dat de aandacht enigszins zal toenemen. Daarnaast denkt 91% dat de aandacht in het bedrijfsleven zal toenemen. 87% denkt dat de aandacht in de eigen sector/branche zal toenemen. Tot slot geeft 85% van de respondenten aan dat de aandacht binnen de eigen organisatie zal toenemen. Samengevat zien we dat over de gehele breedte verwacht wordt dat de aandacht voor Sustainability Transitions in de komende jaren zal toenemen. Wel valt hierbij op dat men wat dat betreft ietwat conservatiever is wanneer het aankomt op de eigen organisatie dan wanneer men het heeft over het bedrijfsleven als geheel of over de samenleving. Respondenten die werkzaam zijn bij een grotere organisatie zijn eerder geneigd om binnen de eigen branche en organisatie een stijgende aandacht voor het thema te signaleren.

Tabel 5. Rapportage onafhankelijke behoeftepeiling: 278 respondenten uit verschillende sectoren

³¹ Extern onderzoeksbureau Eneüs: link: [Eneüs](#)

³² Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage, Behoeftepeiling MST, landelijk, maart 2023, pagina 27

6. Geschatte instroom in de nieuwe opleiding

6.1 De MST-Coalitie als vliegwiel voor groei masterstudenten

Nederland heeft momenteel minder masterdiploma's per hoofd van de bevolking dan het Europese gemiddelde. Het hbo heeft zo'n 68 procent (450.000) van de bachelorstudenten in het hoger onderwijs, het wo zo'n 32 procent (214.000). Waar ruim tachtig procent van de studenten met een wo-bachelor doorstroomt naar een wo-master, is de doorstroom van hbo-bachelor naar hbo-master minder dan 3,5 procent.³³ Echter, ook de Nederlandse samenleving heeft voor de toekomst een grote behoefte aan master- en doctoropgeleide professionals. Deze uitdaging is door de Vereniging Hogescholen (VH) opgepakt. De leden van de VH, de Nederlandse hogescholen, stellen in gezamenlijkheid dat zij meer masterprofessionals dienen op te leiden. De al in 2016 gestelde gezamenlijke ambitie om het volume masterstudenten aan het hbo te verdubbelen naar 10.000 studenten in het studiejaar 2020-2021 is helaas niet gerealiseerd.³⁴ De leden van de VH stellen dat elke student recht heeft op een bekostigd bachelorprogramma en een bij de professional passend bekostigd masterprogramma. Daartoe zetten zij zich in om meer brede masteropleidingen aan te gaan bieden.³⁵

De leden van de VH hebben in het Sectorplan Masters³⁶ hun ambitie voor de voorgenomen groei op het niveau van masters in kwalitatieve termen gesteld op een toename van het aantal mastergeschoolde professionals die hoogwaardige en in de praktijk gewortelde kennis hebben op de gebieden waar de grote maatschappelijke opgaven van de toekomst liggen. Dat betekent dat zij gezien de maatschappelijke uitdagingen inzetten op innovatieve cross-sectorale multidisciplinaire masteropleidingen met brede masterprofielen op die gebieden waar de samenleving juist een toenemende arbeidsmarktvrage verwacht. Om deze masteropleidingen doelmatig en duurzaam op te bouwen en te onderhouden is langdurige samenwerking tussen hogescholen in coalitieverband noodzakelijk. Gezien de noodzakelijke extra investeringen om te komen tot een versnelling in de groei van het aantal masterstudenten biedt de MST-Coalitie als collectief van twaalf landelijke hogescholen daarvoor een gedegen en stabiele constructie. Letterlijk twaalf hogescholen, gepositioneerd in alle provincies van Nederland zetten hun 'deuren open' om studenten toe te laten. De twaalf hogescholen bieden gezamenlijk zeven opleidingsuitvoeringen van de nieuwe masteropleiding aan. Zij werken daarbij samen in verschillende vormen zoals joint degree-varianten en joint-researchvarianten.

Naast de inspanning om aantoonbaar meer masteropgeleide professionals af te leveren voor de Nederlandse samenleving, willen de MST-hogescholen als MST-Coalitie met de Master Sustainability Transitions het verschil gaan maken in de kennisontwikkeling op het gebied van effectieve interventies teneinde duurzame transitie te realiseren. De zeven masteropleidingen Sustainability Transitions maken deel uit van een door de MST-Coalitie op te richten nationaal kennis-, onderzoeks- en opleidingsnetwerk. Zo streeft de MST-coalitie ernaar simultaan aan de masterontwikkeling in het kalenderjaar 2024 een landelijk Centre of Expertise (CoE) Sustainability Transitions op te richten. De landelijke aanpak van dit netwerk van twaalf MST-hogescholen, de onderzoeksprogramma's van de lectoraten en aanwezige CoE's gaan de opleidingsuitvoeringen een krachtige bijdrage leveren de kennis- en innovatieontwikkeling ten behoeve van maatschappelijke vraagstukken en transitie.

6.2 De onderwijsuitvoering en begrote instroom van de MST-opleidingen

De MST-hogescholen werken al 2,5 jaar samen om daarmee tot een gezamenlijke interventie op de huidige -gematigde- trend van de ontwikkeling van het aantal masterstudenten te komen. Elke MST-hogeschool maakt deel uit van de MST-Coalitie op basis van haar eigen profilering en regionale positionering en is responsief richting het regionaal werkveld. Als collectief kunnen zij echter gezamenlijk reageren op de arbeidsmarkt-behoefte en adequaat anticiperen op de noodzaken en actuele vraagstukken in de Nederlandse samenleving. Daarom levert elke MST-hogeschool ook voor de verdere ontwikkeling een forse investering in

³³ Bron: <https://www.scienceguide.nl/2022/09/professional-master-kan-groeibriljant-voor-HBO-zijn>. Interview Rob Verhofstad Publicatie 21 september 2022

³⁴ Bijlage 14.a Professionele Masters-Uitgangspunten verdere uitbouw VH. Hoofdstuk 3, pagina 1

³⁵ Bijlage 15. Wendbaar en Weerbaar. Strategische visie Vereniging Hogescholen. HBO 2025, pagina 18

³⁶ Bijlage 2. Het VH mastersectorplan - aanleiding en werkwijze, 30-10-2020, pagina 1 en 2.

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

mensen en middelen. Als effect wordt tevens een groei van het aantal hbo-masterstudenten voorzien. De uitvoering van de masteropleiding is geborgd in de constructies van een viertal joint degrees en een drietal single degrees met een veelvoud aan gedeelde onderzoeksprogramma's. De twaalf MST-hogescholen vormen tezamen (regionale) leergemeenschappen met de MST-studenten, MST-alumni, werkveldpartijen en docent-onderzoekers waarin in cocreatie actuele kennis wordt gedeeld en nieuwe kennis wordt genereerd. Uitgaande van de realisatie van een goede opleiding en het intensieve traject van implementatie en de kwalitatief hoogwaardige uitvoering van een nieuwe opleiding hebben de instellingen een passende ambitie voor de instroom geformuleerd. Zie het onderstaande overzicht.

Prognose instroom per deelnemende MST-hogeschool					
Hogeschool		2025	2026	2027	Opleidingsuitvoering
1	Hogeschool van Amsterdam	15	20	30	Joint Degree Alliantie Noordwest
2	Hanzehogeschool Groningen	10	15	20	Joint Degree Alliantie Noordwest
3	Hogeschool Inholland	15	20	30	Joint Degree Alliantie Noordwest
4	Hogeschool Windesheim	15	20	25	Joint Degree Alliantie Oost
5	Saxion Hogeschool	25	30	35	Joint Degree Alliantie Oost
6	HAS green academy	10	15	20	Joint Degree Alliantie Zuidoost
7	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	15	30	45	Joint Degree Alliantie Zuidoost
8	Avans Hogeschool	20	25	31	Joint Degree Alliantie Zuid
9	Fontys Hogescholen	20	25	32	Joint Degree Alliantie Zuid
10	De Haagse Hogeschool	25	35	50	Single degree
11	Hogeschool Rotterdam	25	35	50	Single degree
12	HZ University of Applied Sciences	10	15	20	Single degree
Totaal		205	285	388	

Tabel 6. Driejarige prognose instroom opleiding per deelnemende MST-hogeschool

Prognose instroom in de Joint Degree of Single Degree MST					
MST-opleidingsuitvoeringen Joint of Single Degree	Variant en taal*	2025	2026	2027	Deelnemende hogescholen
1 Joint Degree MST-Alliantie Noordwest	Voltijd/Deeltijd Nederlands	40	55	80	Hogeschool van Amsterdam en Hogeschool InHolland VT en Hanzehogeschool Groningen DT
2 Joint Degree MST-Alliantie Oost	Voltijd Nederlands	40	50	60	Hogeschool Windesheim en Saxion Hogeschool
3 Joint Degree MST-Alliantie Zuidoost	Voltijd Nederlands	25	45	65	HAS green academy en Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
4 Joint Degree MST-Alliantie Zuid	Voltijd Nederlands	40	50	63	Avans Hogeschool en Fontys Hogescholen
5 Single Degree MST Haagse Hogeschool	Voltijd Engels	25	35	50	De Haagse Hogeschool
6 Single Degree MST Hogeschool Rotterdam	Voltijd Engels	25	35	50	Hogeschool Rotterdam
7 Single Degree MST HZ University	Deeltijd Nederlands	10	15	20	HZ University of Applied Sciences
Totaal		205	285	388	

Tabel 7. Driejarige prognose instroom opleiding opleidingsuitvoering MST bij de start van de opleiding

De twaalf hogescholen van de MST-Coalitie vormen gezamenlijk een landelijke en regionale spreiding met een 'open deur' voor haar eigen studenten, haar alumni en voor de regionale werkgevers. Indien we uitgaan van de voorgenomen extra inspanning door de MST-hogescholen om haar bachelorstudenten en alumni te interesseren voor de nieuwe opleiding Master Sustainability Transitions, dan gaat juist deze master bijdragen aan de noodzakelijke verhoging van het aantal masteropleide professionals in Nederland.

6.3 Landelijke instroom in masters op hbo-niveau en gericht op duurzaamheid en transitie

Om de beoogde instroom te relateren aan de landelijke trend en ruimte in het bestel zijn er drie perspectieven op de instroom in hbo-masters onderzocht.

1. Er is een schatting voor de toekomstige instroom in de masteropleidingen Sustainability Transitions op basis van het aantal studenten in het verwante masteraanbod op basis van de huidige gegevens.
2. Er is gekeken naar de ambitie van Nederland met de behoefte aan masteropgeleide professionals en de vertaling ervan naar de doelstellingen van de VH en de realisatie van die doelstellingen.
3. Er is gekeken naar de prognose van de toekomstige instroom van afgestudeerde hbo-bachelors naar hbo-masteropleidingen.

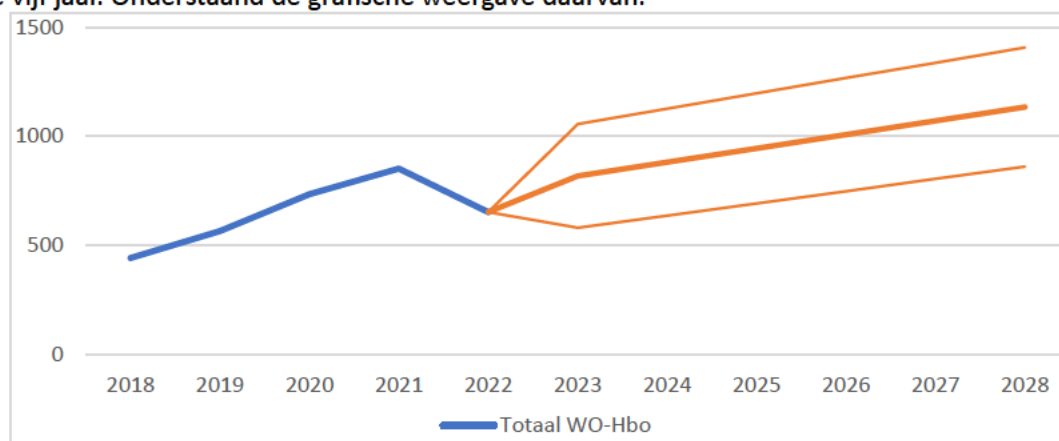
6.3.1 Trendanalyse MST-instroom in relatie tot (aan-)verwant aanbod

Van de 42 onderzochte masters zijn er zes of nog niet gestart, of na oktober 2022 gestart waardoor er nog geen DUO-data beschikbaar zijn.³⁷ Onderstaande tabel geeft de studentenaantallen van de eerstejaars instroom aan. Er is een duidelijk stijging van de belangstelling voor een master op het gebied van duurzaamheid, transitie en transitieiderschap met in 2022 een dip in het instroomvolume. Deze dip is een landelijk dip die wordt verklaard door enerzijds de effecten van de coronapandemie en anderzijds het aantrekken van de economie, waardoor afgestudeerden snel aan een baan komen. Men verwacht echter een verdere stijging vanaf 2023 in het aantal masterstudenten³⁸. In de onderstaande trendanalyse (tabel 17 en 18 en grafiek 1) is de groeitrend van de aan de Master Sustainability Transitions verwante opleidingen tot 2028 opgevoerd.

Instroom/studentenaantallen totaal matig verwant en verwante opleidingen	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal instroom studentenmasteropleidingen hbo	235	284	423	442	325
Totaal instroom studentenmasteropleidingen wo	206	280	311	409	327
Totaal instroom studentenmasteropleidingen hbo en wo	441	564	734	851	652

Tabel 8. Studentenaantallen totaal matig en verwante opleidingen (zie bijlage Verwantschapsanalyse tabel Landelijke instroom)

Het studiejaar 2022 toont een dip, zoals eerder is benoemd. Indien we de trend van de jaren daarvoor voortzetten is de 'hoogste' lijn de meest waarschijnlijke groeicurve en deze voldoet ook aan de te verwachten stijging van het aantal masterstudenten. In onderstaande trendanalyse is de instroom voortgezet naar de komende vijf jaar. Onderstaand de grafische weergave daarvan.

Grafiek 1. Trendanalyse groei aantal masterstudenten (aan-)verwante opleidingen

³⁷ Op het moment van de samenstelling van deze Clusteraanvraag MST (november 2023) zijn er geen opleidingen die nog in aanvraag bij het CDHO staan.

³⁸ Bron: <https://www.ocwincijfers.nl/sectoren/hooger-onderwijs/kengetallen-hooger-beroepsonderwijs/studenten/prognose-aantal-studenten-HBO>, geraadpleegd 30, 31 oktober 2023

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

In de grafiek zien we drie trendlijnen en we kiezen in onze calculatie de hoogste groei welke past bij de ambitie van Nederland en de opgaven waar het hoger onderwijs voor staat.

Onderstaand is de eerder geschetste grafiek omgezet in totalen instroom op hbo- en wo-niveau. Voor de Clusteraanvraag MST verhouden wij ons tot een instroom van het eerste cohort in 2025 en een prognose tot en met 2028.

Prognose instroom/studentenaantallen /verwachte groei (aan-)verwante opleidingen	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal instroom studenten masteropleidingen hbo	500	538	576	614	652	690
Totaal instroom studenten masteropleidingen wo	566	599	632	664	697	729
Totaal instroom studentenmasteropleidingen hbo en wo	1066	1137	1208	1278	1349	1419

Tabel 9. Prognose instroom/studentenaantallen /verwachte groei hbo- en wo-masterstudenten

Na 2023 zien we een jaarlijkse stijging van ca 7% met een toename tot 2028 met ca 350 studenten. Dat betekent gemiddeld een stijging van 50 masterstudenten per jaar en dat strookt niet met de ambitie zoals de VH die heeft geformuleerd en is aangegeven in paragraaf 6.1.

Potentiële toename aantal masterstudenten MST Cijfers gerelateerd aan (aan-)verwant aanbod MST			
Ontwikkelpoging bij herverdeling instroom	Potentieel MST-instroom 2025 van 1208	Potentieel MST-instroom 2026 van 1278	Potentieel MST-instroom 2027 van 1349
Herverdeling 5% van de masterstudenten ³⁹	60	64	67
Herverdeling 10% van de masterstudenten	121	128	135

Tabel 10. Mogelijke instroom MST op basis van herverdeling instroom masteropleidingen

6.3.2 Ruimte voor groei van het aantal hbo-masterstudenten

Zoals in paragraaf 2.1 toegelicht vraagt het werkveld om meer masteropgeleide professionals en dat is door de Vereniging Hogescholen vertaald naar de ambitie om het volume masterstudenten aan het hbo te verdubbelen naar 10.000 studenten in het studiejaar 2020-2021.⁴⁰ De data van DUO en OCW tonen aan dat de daadwerkelijke groei op het niveau van hbo-masters daarbij sterk achterblijft.⁴¹

Instroom per studiejaar	2018	2019	2020	2021	2022	Prognose OCW: groei tot instroom studiejaar 2029-2030
Onderwijstype hbo-master	5.414	5.628	5.817	6.589	6.051	6.700

Tabel 11. Gerealiseerde instroom hbo-masters en prognose aantallen studenten tot 2023⁴²

De Vereniging Hogescholen stelde deze ambitie voor een significante groei van het aantal hbo-master opgeleide professionals vanuit de groeiende behoefte van het werkveld aan deze masterprofessionals. De daar opgenomen groeiprognoze van de ROA-AIS wordt ondersteund door de werkveldinterviews en door de onafhankelijke werkveldbehoeftepeiling. De samenleving 'schreeuwt' om masteropgeleide professionals met de expertise en professionele vaardigheden om transitie gericht op duurzaamheid te realiseren. Dat geldt zowel voor het opleiden via voltijd doorstroomprogramma's als voor het opleiden van werkenden via deeltijdprogramma's.

³⁹ Van totaal 2023

⁴⁰ Bijlage 14.b Professionele Masters-van toegevoegde waarde, VH, Actieplan Professionele Masters, pagina 29

⁴¹ Bijlage 16. VH Factsheet Instroom, inschrijvingen en diploma's 2022/2023, pagina 2, 5, 6

⁴² Bron: [Prognose aantal studenten hbo | Hooger Onderwijs | OCW in cijfers](#), geraadpleegd 30, 31 oktober 2023

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Momenteel vervolgt slechts 4.6% van afgestudeerde hbo-bachelorstudenten hun afgeronde bachelorstudie en stroomt door naar een hbo- of wo-masteropleiding.⁴³ Terwijl zowel de maatschappelijke noodzaak en de ambitie van Nederland richting masteropleide professionals zo aantoonbaar hoger liggen. Dit vraagt niet alleen om ruimte in het bestaande bestel (door herverdeling) maar ook om een krachtige stimulans vanuit de overheid omdat extra inspanningen tot sterke groei van het aantal masterstudenten zowel urgent als noodzakelijk zijn. Nederland dient te interveniëren om de eerder geschetste trends en verwachtingen bij te stellen en daarmee de huidige achterstand op Europees niveau van het percentage masteropleide professionals in te lopen.

6.3.3 Prognose instroom van afgestudeerde hbo-bachelors naar hbo-masteropleidingen.

In de bijlagenset Opleidingsuitvoeringen MST⁴⁴ is opgenomen welke doelstellingen elke MST-hogeschool hebben in onder andere de groei van het aantal (doorstroom-) masterstudenten. De uitkomst daarvan is dat de MST-hogeschoolen gezamenlijk staan voor een eerste cohort van 205 studenten per eerste studiejaar. Indien we een bescheiden voornemen calculeren van de inspanning van de MST-hogeschoolen om, naast de reguliere doorstroom van afgestudeerden en alumni richting hbo-masters op de 100 afgestudeerden één student extra te motiveren door te studeren aan de masteropleiding Sustainability Transitions, dan betreft dat een potentieel van 417 doorstromers. Deze selectie omvat afgestudeerden van alle bacheloropleidingen van de MST-Hogeschoolen met uitzondering van de opleidingen gericht op Taal en Cultuur en Onderwijs⁴⁵. Deze doorrekening komt uit op een gemiddelde instroom van bijna 35 studenten per MST-hogeschool per studiejaar. De MST-Hogeschoolen beogen deze prognose van de instroom pas in het derde cohort (instroom september 2028) te bereiken. Het aantal studenten dat doorstroomt was zoals eerder gemeld 4,6 % van de gediplomeerde hbo-bachelors. In onderstaande tabel zijn de verschillende verwachtingen en schatting verwerkt.

Gediplomeerden bachelors selectie MST-Hogeschoolen op basis van calculatie 2022 Bij trendvolgend groei van 7%				
Extra werving aan de MST-Hogeschool	Afgestudeerden MST-hogeschoolen	2025	2026	2027
MST-instroom bij 1 % doorstroom vanuit BA-opleidingen	Studiejaar 2022 had totaal 41.712 afgestudeerden	417	446	477
MST-instroom bij 2 % doorstroom vanuit BA-opleidingen		834	892	954
MST-instroom bij 4,6 % doorstroom vanuit BA-opleidingen		1918	2052	2194
MST-instroom bij 10 % doorstroom vanuit BA-opleidingen (= VH-ambitie)		4170	4460	4770

Tabel 12. Mogelijke instroom MST op basis van extra werving bachelor-afgestudeerden MST-hogeschoolen

Gezien de voortdurend veranderende maatschappelijke ontwikkelingen is het aannemelijk dat ook in de toekomstige jaren zeker 2% van de afgestudeerde bachelors doorstroomt naar een hbo-masteropleiding (zie ook paragraaf 7.5). Deze schatting, zelfs met een inspanning van de MST-hogeschoolen voor de werving van extra doorstroomstudenten voor de MST-opleiding is gematigd gezien de terugloop van het aantal studenten in het hbo en de algehele krapte op de arbeidsmarkt. De maximale instroomverwachting vanuit het eigen bacheloronderwijs schatten we voor 2025 in op 834 studenten. De ambitie van de MST-hogeschoolen is echter om een instroom te realiseren van 205 in 2025. Met deze aantallen en instroomprognose is er voldoende ruimte voor de Master Sustainability Transitions in het HO-bestel.

Ten aanzien van deeltijdstudenten werft elke MST-hogeschool instroom via haar alumni en de contacten met het regionale werkveld. De mogelijkheid om de masteropleiding zowel in voltijd als deeltijdvariant aan te bieden, biedt tevens de recent afgestudeerde bachelors de optie om na diplomering gelijk te gaan werken en tevens in deeltijd verder te studeren in de masteropleiding.

⁴³ Bijlage 17. ResearchNed_monitor-beleidsmaatregelen-hoger-onderwijs-2022-2023, pagina 100 en 101, grafiek 4.7

⁴⁴ Opleidingsuitvoeringen MST-Bijlagenset Clusteraanvraag Sustainability Transitions; [link naar MST-Teams](#)

⁴⁵ Toelichting: na bestudering van de opleidingen gericht op Taal en Cultuur en Onderwijs in DUO en in de database van ROA-AIS zijn geen aansluitingen of beroepen gevonden die gericht zijn op transitie en duurzaamheid.

6.3.4 Conclusie benaderingen instroomprognose

Uit de berekeningen en analyses van de instroom in de (aan-)verwante opleidingen komt een trend in beeld dat het bestaande aanbod niet in staat is aan de groeiende vraag van de Nederlandse samenleving te voldoen. In het volgende hoofdstuk komt naar voren dat de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerde professionals met transitievermogen ook hoger ligt dan de bestaande opleidingen aanleveren. De nieuwe en landelijk aangeboden masteropleiding Sustainability Transitions is op zichzelf een transformatie in het hoger onderwijs waarmee enerzijds ruimte wordt geschapen om een significante bijdrage te leveren aan het verhogen van het aantal masteropgeleide professionals. Anderzijds dragen de zeven opleidingsuitvoeringen van MST bij aan een landelijke verspreiding van het vermogen onder professionals om transitietrajecten succesvol aan te gaan en het streven naar een duurzame samenleving ook te realiseren. De begrote aantallen van de start en groei van het aantal MST-studenten van de eerste drie cohorten vallen binnen de begrote marge van de werving van 1% extra doorstroom van haar afgestudeerden.

7. Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte (art. 6 lid 1 sub a in samenhang met lid 2)

7.1 Gezamenlijk onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte

De leden van de coalitie die zich richt op het realiseren van een brede landelijke hbo-masteropleiding onder de noemer Master Sustainability Transitions zijn zich gaan groeperen in de kwartiermakersfase. In de loop van de kwartiermakersfase (periode september tot en met december 2021) zijn vertegenwoordigers van de leden van de MST-Coalitie via interviews bevraagd naar de voor de hogeschool specifiek aandachtspunten voor de brede masteropleiding. De contacten tussen de regionale werkvelden en de hogescholen vormen een belangrijke signaalfunctie, waar elke hogeschool in lijn met haar positionering responsief op reageert. Vanuit deze interne inventarisatie is een voorstel voor een breed masterprofiel met benoemde expertise ontworpen voor de beoogde Master Sustainability Transitions. In de Regiefase, welke van start ging per januari 2022 en doorloopt tot en met een gerealiseerde toets macrodoelmatigheid, zijn de stappen gezet naar de aanscherping en vervolgens validatie van dit profiel op basis van onderzoeken. De volgende onderzoeken zijn daartoe uitgevoerd:

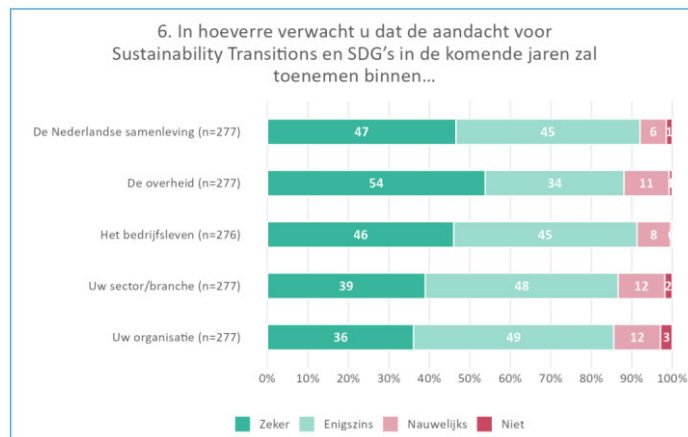
- ✓ Vacaturescan (juli 2022), welke heeft geresulteerd in een verder geconcretiseerd masterprofiel.
- ✓ Werkveldinterviews (oktober-december 2022), de analyse heeft geresulteerd in de verdere articulatie van de MST-masterprofessional ten aanzien van positionering, profilering en kernexpertise.
- ✓ Onafhankelijke behoeftepeiling (januari-april 2023), uit dit onderzoek blijkt dat de behoefte aan de beoogde MST-afgestudeerden en de expertisegebieden enerzijds worden gevalideerd en anderzijds worden verrijkt met de accenten in de opleiding c.q. het masterprofiel voor de respondenten van belang zijn. De peiling is uitgezet gedurende 20 dagen.
- ✓ Dataonderzoek ROA-Statistics (mei 2023).

7.2 Werkveldbehoefte aan kennis en inzet op duurzaamheid, transities en SDG's

Uit de uitgevoerde onderzoeken zoals de vacaturescan, de interviews en de werkveldbehoeftepeiling wordt het beeld versterkt dat er nu en in de toekomst in de samenleving een concrete arbeidsmarktbehoefte aan de toegepaste expertise is hoe transities in te richten en te realiseren. Uit de onafhankelijke werkveldbehoeftepeiling bleek significant dat er aan het verhogen van de expertise van medewerkers op het gebied van duurzaamheid en transities zo wel nu als toenemend in de toekomst een grote behoefte is.⁴⁶ Het extrapoleren van deze onderzoeksresultaten richting concrete getallen op landelijk niveau is echter opportunistisch maar geeft wel een trend aan. Daarom richten we ons met het onderbouwen van de beoogde instroom op de ambitie en inzichten van de hogescholen. Met het landelijke aanbod van de gezamenlijke en cross-sectorale masteropleiding door de twaalf MST-hogescholen ontstaat de realistische mogelijkheid intensieve brede belangstelling bij zittende studenten te genereren, resulterend in een verhoogde instroom ten opzichte van de huidige prognoses.

⁴⁶ Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage, Behoeftpeiling MST, landelijk, maart 2023, pagina 20-27

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Tabel 13. Rapportage onafhankelijke behoeftepeiling: toename belangstelling vanuit werkveld

Op het moment van het onderzoek heeft 18% van de organisaties medewerkers die vanuit een taak/rol/functie werken aan transitie. In nog eens 42% van de organisaties zijn medewerkers actief die zich hier als aanvullend aandachtsgebied mee bezig houden. Aan respondenten die aangaven dat er binnen de eigen organisatie reeds medewerkers werkzaam zijn die zich bezighouden met transitie en innovatie op het gebied van duurzaamheid, is vervolgens gevraagd hoeveel medewerkers dit zijn (in absolute aantallen). Gemiddeld gaat het hierbij om 23 medewerkers per organisatie.

Organisatiegrootte	Is er op dit moment behoefte aan meer medewerkers in uw organisatie?	
	Ja	Nee
1-10	10%	90%
10-50	27%	73%
50-250	39%	61%
Meer dan 250	33%	67%
Organisatietype	Is er op dit moment behoefte aan meer medewerkers in uw organisatie?	
	Ja	Nee
Coöperatie	20%	80%
Familiebedrijf	25%	75%
Grote organisatie	40%	60%
MKB	21%	79%
Multinational	46%	54%
NGO	67%	33%
Overheid	60%	40%
Zelfstandig	20%	80%

Tabel 14. Rapportage onafhankelijke behoeftepeiling: behoefte aan meer MST-medewerkers

De inhoudelijke thema's die relevant zijn voor de eigen organisatie zijn: energie (83%), (digitale) veiligheid (82%), klimaat (77%) en privacy (77%). Minder relevant zijn de thema's migratie (51%), urbanisatie (51%) en conflictgebieden (48%).

Aanvullend gaf een ruime meerderheid van de respondenten aan dat de behoefte aan kennis over duurzaamheid en transitie toe zal nemen in de komende 1 tot 5 jaren: 28 respondenten (10%) denken dat de vraag significant zal toenemen; 113 respondenten (41%) denken dat de behoefte zal toenemen. Nog eens 86 respondenten (31%) denken dat de behoefte beperkt zal toenemen. Van de respondenten blijkt dat 11% denkt dat er nu of op langere termijn vacatures beschikbaar zijn voor afgestudeerden van het masterprogramma. Hierbij gaat het in het komende jaar om gemiddeld 6 vacatures. In de komende 5 jaren zou het gaan over gemiddeld 16 vacatures.

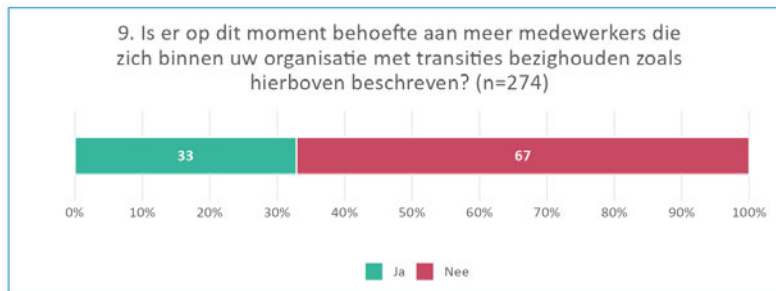
Ten aanzien van de benodigde kwalificaties die relevant zijn voor de eigen organisatie scoren communicatie en samenwerking hoog: respectievelijk 94% en 96% van de respondenten geeft aan het zeer of enigszins relevant te vinden. Opvallend is dat ook in de top 3 het vermogen tot veerkracht (94%) staat. Van net minder groot belang zijn de vaardigheden activisme/aanzetten tot actie (90%) en transitievaardigheden (84%). Een vaardigheid die nu nog geen onderdeel van het programma is, maar als interessant wordt ingebracht is 'politieke sensitiviteit'.

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Organisatietype	Zijn er binnen uw organisatie medewerkers actief die zich bezig houden met transitie en innovaties op gebied van duurzaamheid?			Aantal
	Ja, als primaire taak	Ja, als secundaire taak	Nee	
Coöperatie	0%	80%	20%	26
Familiebedrijf	15%	44%	41%	5
Grote organisatie	25%	45%	30%	34
MKB	9%	30%	61%	22
Multinational	46%	39%	14%	15
NGO	100%	0%	0%	22
Overheid	23%	65%	13%	48
Zelfstandig	0%	80%	20%	25

Tabel 15. Rapportage onafhankelijke behoeftepeiling: aantal ST-medewerkers per organisatietype

Concluderend blijkt uit het onafhankelijk onderzoek dat de maatschappelijke aandacht binnen bedrijven en organisaties voor het onderwerp Sustainability Transitions en SDG's groot is. Daarbij valt verder op te merken dat de aandacht groter is voor grotere organisaties dan voor kleinere organisaties. Voor bedrijven zou de transitie pas dan interessant zijn wanneer deze ook iets oplevert. De respondenten stellen dat organisaties niet meer om de transitie naar een duurzame economie heen kunnen. Van de overheid wordt verwacht dat deze hierbij het goede voorbeeld geeft.

Tabel 16. Rapportage onafhankelijke behoeftepeiling 2022: meer medewerkers gericht op duurzaamheid en transitie

In een derde van de organisaties is behoefte aan *meer* medewerkers die zich bezighouden met innovatie en transitie op gebied van duurzaamheid. Opvallend is dat de behoefte binnen organisaties groter is dan het aantal vacatures dat beschikbaar blijkt. Immers een derde van de organisaties heeft behoefte aan meer medewerkers, terwijl slechts 11% van de organisaties aangeeft ruimte te hebben voor vacatures. Dit betekent dat een op de tien respondenten aangeeft dat er binnen de eigen organisatie ruimte is om afgestudeerden van de opleiding aan te nemen. Daarnaast geeft nog eens een op de vijf respondenten aan dat er behoefte is aan meer medewerkers die zich gaan bezighouden met innovatie en transitie op het gebied van duurzaamheid. Deze uitkomsten geven aan dat er in de arbeidsmarkt behoefte is aan zowel een voltijdopleiding (nieuwe masters voor de arbeidsmarkt) als aan een deeltijdopleiding in het kader van op- en bijscholing (up-skilling) van eigen medewerkers.

7.3 Extrapolatie van de behoefte aan afgestudeerden master Sustainability Transitions

Ten behoeve van de besluitvorming voor de starten van de opleiding Master Sustainability Transitions is het van belang te weten hoeveel studenten de opleiding kan opleiden. Uitgangspunten daarbij zijn de hoeveelheid potentiële studenten die voor de MST-opleiding verwacht te gaan kiezen en wat de arbeidsmarktbehoefte is aan afgestudeerde MST'ers. Dit document richt zich op de arbeidsmarktbehoefte en is opgesteld vanuit de data van de externe werkveldbehoeftepeiling. Om zicht te krijgen op de arbeidsmarktbehoefte is er in het arbeidsmarktonderzoek 'Behoeftepeiling Opleiding MST 2023 - MST community'⁴⁷ een aantal vragen opgenomen over de te verwachten vacatures welke door MST-afgestudeerden vervuld kunnen worden. In dit onderzoek is door respondenten het volume aan vacatures aangegeven.

⁴⁷ Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage, Behoeftepeiling MST, landelijk, maart 2023, pagina 20, 21, 22

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Uit de vraagbeantwoording blijkt dat er in deze steekproef nu ca. zes (= 5.95) vacatures zijn en ca. zestien (=16.05) vacatures in de loop van vijf jaar worden verwacht. We hebben deze uitkomsten geëxtrapoleerd naar de totale hoeveelheid bedrijven in de sectoren waar het onderzoek is verricht. De bedrijven bestaande uit één medewerker (zzp'er) zijn buiten beschouwing gelaten omdat deze niet in ons onderzoek zijn benaderd. Voor de capaciteitsraming zijn we met de berekening uitgegaan bij bedrijven van meer dan twee personen. Daarnaast zijn de uitslagen niet gelijkmatig verdeeld over de bedrijfsgrootte. Voor de calculatie is de mediaan (=2) gehanteerd. Omdat de steekproef van de werkveldbehoeftepeiling met een omvang van 278 bedrijven op zich gering is, is tevens een calculatie gemaakt van de spreiding (1-4).

Bedrijfsgrootte (CBS) ⁴⁸	Aantal bedrijven in Nederland	Behoefte aan meer expertise MST	
		Ja	Nee
1 werkzaam persoon	1629845 [valt buiten de MST-calculatie]		
2 tot 10 werkzame personen	340030	10%	90%
10 tot 50 werkzame personen	55440	27%	73%
50 tot 250 werkzame personen	11965	39%	61%
250 tot 500 werkzame personen	1755	33%	67%
500 tot 1000 werkzame personen	945	Geen respondenten	
1000 of meer werkzame personen	445	Geen respondenten	
Totaal	2040425		

Tabel 17. Aantallen bedrijven in Nederland naar omvang personeel

Onderstaande tabel geeft de doorrekening naar het te verwachten aantal vacatures op basis van de onderzoeksresultaten en de extrapolatie weer.

Prognose vacatures MST ⁴⁹	Aantal Bedrijven	Mediaan 2 vacatures	Spreiding	
			1 vacature	4 vacatures
1 Jaar calculaties				
Waarvan vacatures ST bij bedrijven van 10 tot 500 personen	69160	498	249	995
Toepassing van de berekening na 5 Jaar calculatie/prognose				
Waarvan vacatures ST bij bedrijven van 10 of meer personen	69160	1990	685	2738

Tabel 18. Prognose aantallen vacatures naar expertise Sustainability Transitions (ST) actueel en na 5 jaar.

Vanuit een beperkte steekproef waarbij 278 respondenten hun te verwachte vacatures hebben gemeld, is de extrapolatie gemaakt naar de totale bedrijfsomvang in Nederland. Omdat er naar een zeer groot aantal bedrijven is geëxtrapoleerd is er een grote mate van onzekerheid in de calculaties. We gaan er dan ook bij de raming vanuit dat de schattingen bij bedrijven met een grootte van 10 tot 500 medewerkers het meest realistisch zijn. Waarschijnlijk is de totale behoefte, inclusief de kleine en zeer grote bedrijven, groter dan in deze behoudende raming.

We komen dan voor een periode van het eerste jaar uit op een schatting van 489 vacatures. Met een spreiding van 249 tot 995 vacatures. Het aantal vacatures dat 5 jaar later wordt verwacht wordt geraamd op 1990 met een spreiding van 685 tot 2738 vacatures. De huidige aan MST-gerelateerde opleidingen samen met de nieuwe Master Sustainability Transitions vervullen deze vacaturebehoefte amper en vallen met het totaal aan instroomprognoses in ieder geval binnen de spreiding van deze -gematigde- calculaties.

⁴⁸ Bron <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashBOard-economie/bedrijven> Geraadpleegd op 15-2-2023

⁴⁹ Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage, Behoeftetepeiling MST, landelijk, maart 2023, pagina 19

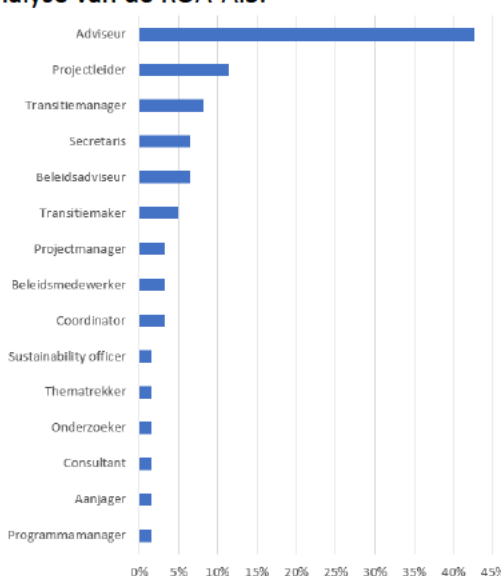
7.4 Arbeidsmarktbehoefte in relatie tot de ROA-data

Het uitgangspunt van het Sectorplan Masters van de VH, en daarmee de basis voor de samenwerking tussen hogescholen aan een landelijke masteropleiding, is dat ingezet wordt op een brede cross-sectorale hbo-master gericht op Sustainability Transitions. Uit de verschillende onderzoeken blijkt dat de actuele behoefte in het werkveld aan masteropgeleide professionals met specifieke kennis en vermogens om transitie te realiseren zich niet beperkt tot een of enkele sectoren. Tevens richt deze behoefte zich niet op specifieke functies of afgebakende taakgebieden.

Het brede maatschappelijk bereik in de behoefte aan masteropgeleide experts op het gebied van duurzaamheid en transitie en het niet afbakenen daarvan in rollen, functies en/of beroepen vraagt om een aangepaste analyse van de ROA-data. Kijkend naar de resultaten uit de verschillende onderzoeken komt duidelijk in beeld dat praktisch in alle bedrijfssectoren en beroepsgroepen op masterniveau, die gehanteerd worden door ROA-AIS, er aantoonbaar aandacht is voor duurzaamheid en transitie. Uit de beschouwing van de onderzoeken valt op dat de sector Onderwijs en de sector Taal en Cultuur niet in beeld komen in de uitgevoerde peilingen voor de arbeidsmarktbehoefte. Deze sectoren vallen buiten de beschouwing van de werkveldbehoefte en zijn geen onderdeel van de analyse van de ROA-AIS.

Kennisgebieden	Percentage
Energietransitie	23%
Duurzaamheid	21%
Leefomgeving	18%
Circulaire economie	12%
Bestuur en management	9%
Klimaat	7%
Techniek	4%
Gedrag en maatschappij	4%
Transitiekunde	2%
Eindtotaal	100%

Tabel 19. Kennisgebieden uit vacaturescan t.b.v. ROA-analyse

Tabel 20. Gevraagde functies vacaturescan t.b.v. ROA-analyse

Uitgaande van de gevonden kennisgebieden en beroepen of functies in de vacaturescan zijn in de ROA-AIS-database de verdere selecties uitgevoerd om tot een analyse te komen met de bijbehorende opleidingstypen (tabellen 10, 11 en 12). Uit de ROA-AIS⁵⁰ blijkt de landelijke behoefte aan meer masteropgeleide professionals om de huidige en toekomstige complexe problemen in het land op te lossen. In de mei, juli en oktober 2023 geraadpleegde ROA-rapportage 'De Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' geeft de ROA aan dat de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van het hoger onderwijs (bachelor en masters) gunstig zijn. De arbeidsmarkt toont, ondanks verschillen per opleidingstypen, een grote vraag naar bachelor- en masterafgestudeerden.⁵¹

Opleidingstype	Aantal werkenden 2020
MASTER, DOCTOR	1.380.000
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	772.500
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	114.000
MASTER - TECHNIEK EN ICT	177.000
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	280.500

Tabel 21. ROA-AIS: aantal werkenden op masterniveau, alle opleidingstypen tot 2026⁵²

⁵⁰ ROA: Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

⁵¹ Bron: [ROA-rapportage De Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026](#). Juli 2021 (pag VII, 25) Link werkt niet sinds 13-12-23

⁵² Bron: ROA-AIS: <https://roastatistics.maastrichtuniversity.nl/AIS/prognoseOPL.aspx>. Geraadpleegd op 7-5-2023, idem

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Om meer duidelijk te geven aan ruimte in de arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de master Sustainability Transitions zijn de ROA-data geanalyseerd van de geclusterde opleidingstypen op masterniveau die vallen onder het hoogste niveau. Immers, elke afgestudeerde bachelor is toelaatbaar voor deze brede cross-sectorale masteropleiding Master Sustainability Transitions. Daarmee kunnen MST-afgestudeerden uitstromen richting alle beroepssectoren en arbeidsmarkten.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		67000	9	1.4	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte vervangingsvraag tot 2026		109900	14	2.2	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte baanopeningen tot 2026		176900	23	3.5	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		163300	21	3.2	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1				groot
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	1				goed
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		9600	8	1.4	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte vervangingsvraag tot 2026		21900	19	3	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte baanopeningen tot 2026		31500	28	4.2	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		32600	29	4.3	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	1.01				enige
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026 *	1.01				redelijk
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		15600	9	1.4	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte vervangingsvraag tot 2026		42700	24	3.7	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte baanopeningen tot 2026		58300	33	4.9	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		34000	19	3	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	0.89				groot
MASTER - TECHNIEK EN ICT	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	0.89				goed
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		30000	11	1.7	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte vervangingsvraag tot 2026		50300	18	2.8	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte baanopeningen tot 2026		80300	29	4.3	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		44400	16	2.5	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	0.9				groot
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	0.9				goed

Tabel 22. ROA-AIS: toekomstige knelpunten en arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerde masters alle opleidingstypen.⁵³

In de geselecteerde opleidingstypen op masterniveau is sprake van te verwachten toekomstige knelpunten in de personele invulling van toekomstige vacatures, de ITKB⁵⁴. De toekomstige arbeidsmarktsituatie (ITA) voor afgestudeerde masters is redelijk (masteropleidingen Landbouw en Natuur) tot goed (andere opleidingstypen op masterniveau). De prognose van de te vervullen arbeidsplaatsen komt voort uit de geschatte uitbreiding van functies, de vervanging van nu werkzame professionals, en de groei in de sector die leidt tot

⁵³ Bron: ROA-AIS: <https://roastatistics.maastrichtuniversity.nl/AIS/prognoseOPL.aspx>. Geraadpleegd op 7-5-2023, link is vervallen.

⁵⁴ ITKB: Indicator Toekomstige Knelpunten naar Beroepsgroepen (ITKB). Naarmate de waarde van de indicator lager wordt, zijn de verwachte knelpunten groter.

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

baanopeningen. Tezamen vormen deze factoren een schatting van de personele krapte dan wel overschotten. Op basis van deze brede beschouwing van alle bedrijfssectoren waar de Master Sustainability Transitions voor kan opleiden is de analyse en vervolgens ook de conclusie dat er op basis van de beschikbare prognoses een goed arbeidsmarktperspectief is voor MST-professionals tot en met 2026.

7.5 De nieuwste ROA-AIS-prognose tot 2028

De MST-Coalitie heeft gedurende haar voorbereidingen op de MST-Clusteraanvraag gebruik gemaakt van de cijfers en de analyses van ROA-AIS-database met prognoses tot 2026. Per 12 december 2023, tijdens de afronding van de MST-Clusteraanvraag, is een nieuwe prognose tot 2028 verschenen. Bij eenzelfde selectie zijn de uitkomsten van de opleidingstypen die opleiden in relatie tot te verwachten vacatures bijgesteld. Er worden vrijwel geen knelpunten (ITKP: vrijwel geen) in de personele invulling van toekomstige vacatures verwacht, met uitzondering van de sector Techniek en ICT (ITKP: groot) en in mindere mate voor de sector Zorg en Onderwijs (ITKP: enige).

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028		30000	3	0,6	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte vervangingsvraag tot 2028		127500	14	2,3	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte baanopeningen tot 2028		159100	18	2,8	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		178900	20	3,1	
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028	1,06				vrijwel geen
MASTER - ECONOMIE EN MAATSCHAPPIJ	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028	1,06				matig
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028		900	1	0,1	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte vervangingsvraag tot 2028		24800	18	2,8	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte baanopeningen tot 2028		25700	19	2,9	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		31600	23	3,6	
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028	1,06				vrijwel geen
MASTER - LANDBOUW EN NATUUR	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028 *	1,06				matig
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028		4900	2	0,3	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte vervangingsvraag tot 2028		49000	21	3,3	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte baanopeningen tot 2028		53900	23	3,6	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		43500	19	2,9	
MASTER - TECHNIEK EN ICT	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028	1				groot
MASTER - TECHNIEK EN ICT	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028	1				goed
Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte uitbreidingsvraag tot 2028		-1600	-1	-0,1	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte vervangingsvraag tot 2028		48700	15	2,4	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte baanopeningen tot 2028		49500	16	2,4	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2028		53600	17	2,6	
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2028	1,03				enige
MASTER - ZORG EN ONDERWIJS	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2028	1,02				redelijk

Tabel 23. ROA-AIS: toekomstige knelpunten en arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerde masters alle opleidingstypen tot 2028.⁵⁵

⁵⁵ Bron ROA-AIS: <https://roastatistics.shinyapps.io/AIS2028/>. Geraadpleegd op 18 december 2023

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Ondanks dat de arbeidsmarktprognose matig is, is er toch een gemiddelde groei tussen de 1% tot 2% te verwachten (zie ook paragraaf 6.3.3). Deze is voor de termijn tot 2028 lager dan voor de termijn tot 2026, maar desalniettemin geeft dit blijk van een zekere ruimte voor afgestudeerden van de masteropleiding Sustainability Transitions. Deze trend wordt ook zichtbaar in de groei van het aantal masterafgestudeerden ten opzichte van 2020 (Tabel 21: totaal 1.380.000).

Opleidingstype	Aantal werkenden 2021-2022
Master - economie en maatschappij	862.300
Master - landbouw en natuur	130.400
Master - techniek en ict	225.000
Master - zorg en onderwijs	301.900
Totaal	1.519.600

Tabel 24. ROA-AIS: aantal werkenden op masterniveau, alle opleidingstypen tot 2028⁵⁶

Ondanks de matige ruimte volgens de arbeidsmarktprognose zetten de MST-Hogescholen fors in op het opleiden en opscholen van masteropgeleide professionals gericht op duurzaamheid. Professionals met het vermogen om vanuit de doelstellingen van duurzaamheid zowel voor de samenleving als in de werkpraktijk tot veranderingen te komen. De aanleidingen, de grondslagen en de motivaties om deze clusteraanvraag te laten slagen is -ook vrij recent- concreet beschreven in de rapportage van het World Economic Forum; Future of Jobs Report van mei 2023.⁵⁷ Dit rapport beschrijft zeer gedetailleerd welke trends er zijn ten aanzien van de banentoeekomst voor de periode 2023-2027. Het rapport dringt aan op het gereed maken voor de toekomst. Zoals in de intro beschreven: *'After widespread instability in the last three years across the world of work, we hope the outlook provided in this report will contribute to an ambitious multistakeholder agenda to better prepare workers, businesses, governments, educators and civil society for the disruptions and opportunities to come, and empower them to navigate these social, environmental and technological transitions. The time is ripe for business leaders and policy-makers to decisively shape these transformations and ensure that future investments translate into better jobs and opportunities for all.'*⁵⁸

De snelst groeiende functies in verhouding tot hun huidige omvang zijn gericht op specialisten op de gebieden van technologie, digitalisering en duurzaamheid⁵⁹. De belangrijkste vaardigheden voor de toekomst zijn *analytic thinking en creative thinking*, direct gevolgd door *self-efficacy skills, resilience, flexibility and agility; motivation and self-awareness; and curiosity and lifelong learning; in recognition of the importance of workers ability to adapt to disrupted workplaces*.

In de afgelopen jaren is de MST-Coalitie op basis van onderzoeken, interviews, deskresearch en de onafhankelijke werkveldbehoeftepeiling ook tot de bovengenoemde set aan benodigde kwalificaties gekomen, die aantoonbaar op masterniveau liggen. In lijn met de aanbevelingen van de WEF 2023 betreffen die het vermogen tot het oppakken van *wicked problems* en komen tot complexe probleemoplossingen.

Deze probleemoplossingen betreffen niet alleen de werkzaamheden zelf, maar zijn ook gericht op de steeds veranderende werkomgeving en werksituaties.⁶⁰ Om als werkende toekomstbestendig te zijn heeft 6 van de 10 werknemers voor 2027 scholing nodig in *analytic thinking en creative thinking*. Deze vaardigheden verwerven bachelorstudenten natuurlijk al tijdens hun studie ten behoeve van hun toekomstige beroepsuitoefening. Echter, de eerder aangehaalde ontregelingen en onzekerheden waar professionals mee van doen krijgen, en de toenemende complexiteit van het geheel van samenhangende vraagstukken, vereisen op masterniveau opgeleide professionals.

Masterprofessionals zijn opgeleid om adequaat om te gaan met complexiteiten, daarin sturend en flexibel en tegelijk lerend en zelfontwikkelend te zijn. Het WEF-rapport noemt deze trend de evolutie van de vaardigheden 2023-2027.

⁵⁶ Bron: ROA-AIS: <https://roastatistics.maastrichtuniversity.nl/AIS/prognoseOPL.aspx>. Geraadpleegd op 7-5-2023, idem

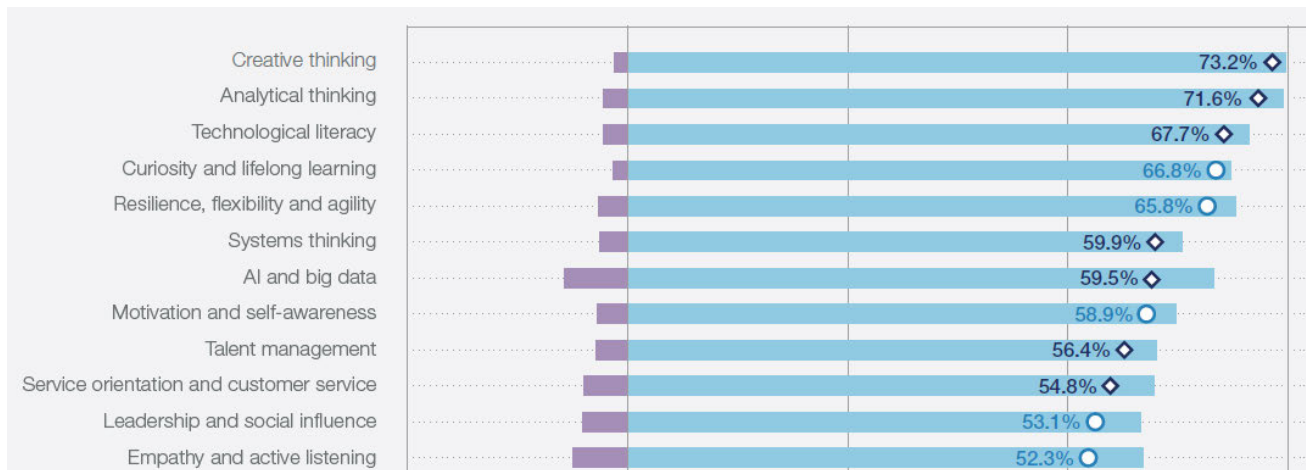
⁵⁷ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum.

⁵⁸ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, pagina 4

⁵⁹ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, pagina 6

⁶⁰ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, pagina 7

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Figuur 4. Uitkomsten van WEF-onderzoek naar opkomende vaardigheden van afnemend (paars) of toenemend belang (lichtblauw)⁶¹

Naast de in het rapport genoemde noodzaak tot een sterke groei van kwalificaties die passen op het niveau van master (EQF/NLQF 7)⁶² geeft het rapport ook duidelijk aan de groene transitie leidt tot een sterker groei van banen in alle sectoren en industrieën.⁶³ Deze groei is mede geïnitieerd door de Klimaatakkoord van Parijs (2015) en gaat mondiaal om tientallen miljoenen nieuwe banen. De groene revolutie zal netto 9 miljoen banen per jaar gaan opleveren en wereldwijd tot 30 miljoen extra banen leiden tegen 2030.⁶⁴ Deze banen zijn nu nog niet gedefinieerd, maar zij komen er in de nabije toekomst wel aan.

7.6 Arbeidsmarktbehoefte in combinatie met maatschappelijke behoefte

De masteropleiding Sustainability Transitions biedt een onderwijs- en onderzoeksprogramma aan waarmee een opgeleide bachelorprofessional zelf een transformatie aangaat mede door actief in een onderzoeksprogramma te participeren. Gedurende de MST-opleiding maakt de student deel uit van studiegroepen die naast het deelnemen aan de onderzoeksuitvoering vervolgens ook de processen, effecten en impact van onderzoeken beschouwen. Gedurende de masteropleiding bekwaamt de professional zich in de omgang met alle stakeholders, het omgaan met onzekerheden, tegenstellingen, tegenslag en weerbarstigheden en vindt wegen tot positieve beïnvloeding van het onderzoeken en leren.

Uit de vacaturescan blijkt overtuigend dat het kunnen beschikken over sociale en persoonlijke vaardigheden van cruciaal belang zijn in de gevraagde functies. Deze waardering komt overeen met de analyse van de werkveldinterviews. Vrijwel alle respondenten geven aan dat het ontwikkelen van excellente communicatieve vaardigheden een absolute must moet zijn in deze opleiding. Evenals het kunnen samenwerken met verschillende stakeholders in (complexe) netwerken of in ketens. Het beïnvloeden en omgaan met weerstand zijn belangrijke vaardigheden die aangeleerd moeten worden. Opvallend is dat non profit organisaties/overheidsinstellingen specifiek aandacht vragen voor het (her)kennen van een politieke context en hierin kunnen functioneren. De complexiteit van “de wicked problems” maakt ook dat omgaan met weerstand, flexibiliteit en verschillende belangen ook aandacht behoeven. In de opleiding moet ook aandacht zijn voor wetenschappelijke vaardigheden, zoals o.a. analyseren, verantwoorden en rapporteren. De term “doener” is specifiek genoemd. Genoemde rollen die hierbij passen zijn o.a. “procesbegeleider” of “projectleider/ manager” of “regisseur”. Voor de MST-professional ligt daarmee de nadruk op de sociale, persoonlijke en communicatieve vaardigheden gekoppeld aan leiderschap en project- en planmatig werken als vaardigheden die aangeleerd moeten worden. Sensitiviteit, een kritische houding en praktijkgerichte onderzoekexpertise (en daarbij de aansluiting van theorie op praktijk) en expertise op het gebied van de SDG's zijn ook relevant.

⁶¹ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, pagina 39

⁶² Bron: https://www.nlqf.nl/images/downloads/NLQF_niveaus/Niveau_7_NLQF_en_EQF.pdf

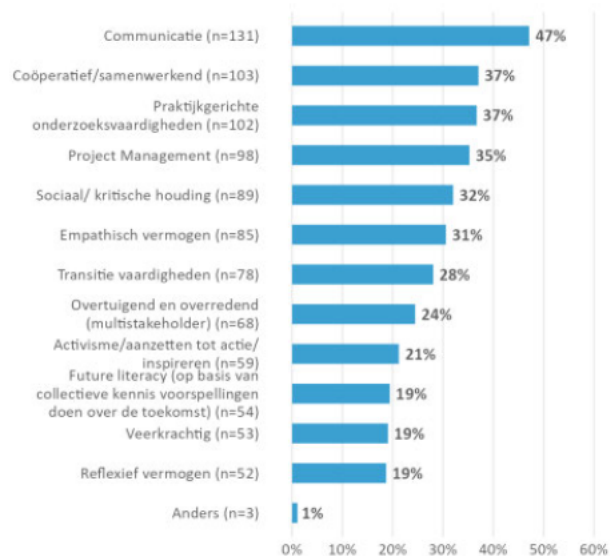
⁶³ Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, pagina 23

⁶⁴ Bron: <https://www.emissieautoriteit.nl/onderwerpen/klimaatakkoord-van-parijs>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Being - Relationship to Self	Thinking - Cognitive Skills	Relating - Caring for Others and the World	Collaborating - Social Skills	Acting - Driving Change
Inner compass	Critical thinking	Appreciation	Communication skills	Courage
Integrity and Authenticity	Complexity awareness	Connectedness	Humility	Creativity
Openness and Learning mindset	Perspective skills	Empathy and Compassion	Co-creation skills	Optimism
Self-awareness	Sense-making		Inclusive mindset and intercultural competence	Perseverance
Presence	Long-term orientation and visioning		Trust	
			Mobilization skills	

Tabel 25. IDG: het 'inner development goals framework' IDG

Tabel 26. Onafhankelijke behoeftepeiling: houding en vaardigheden

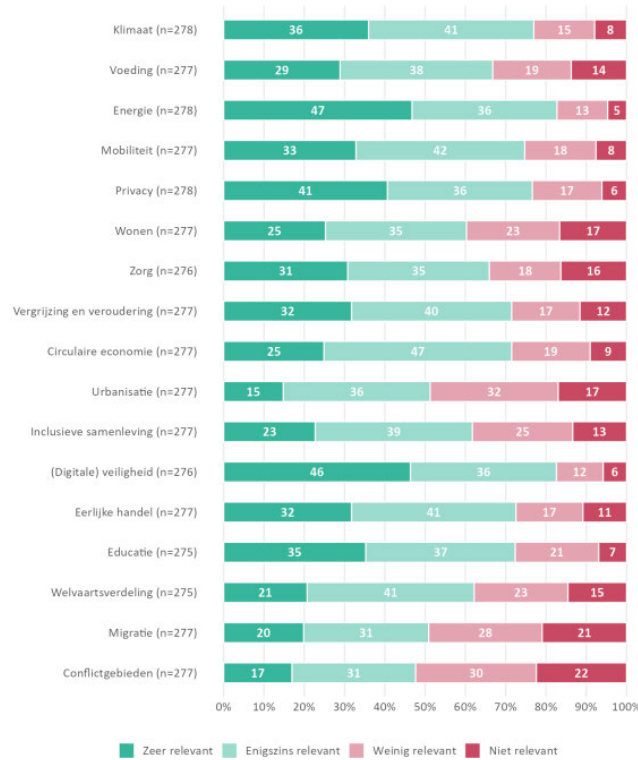
De bovenstaande professionele en persoonlijke vaardigheden en houdingsaspecten op masterniveau zien we in meerdere masteropleidingen terug. Het verschil wordt gemaakt ten aanzien van de context waarin deze vaardigheden ingezet worden. De nieuwe opleiding Master Sustainability Transitions richt zich op de SDG's en benadert transitie vanuit de maatschappelijke opgaven (KIA's). Vanuit de onafhankelijke werkveldbehoeftepeiling is de benodigde vakinhoudelijke kennis voor de MST-professional als volgt gewaardeerd.

Thema	Aantal
Duurzame besluitvorming	126
Expertise op het gebied van onderzoek naar praktijkvraagstukken (ten behoeve van interventies en verbetering van de praktijk)	92
Diepgaande expertise op het thema sustainability (o.a. SDG's)	87
Respectvolle omgang met mens en aarde	80
Gedragsverandering (van bijvoorbeeld stakeholders)	77
Leiderschap in en voor transitie	74
Ethisch gedrag	73
Transitiekunde, transformatieve expertise en systeemverandering	70
Globale ontwikkelingen	68
Verantwoordelijkheid/responsibility	68
Sociale rechtvaardigheid	61
Transparantie van handelen en keuzes	57
Stakeholder engagement/management	47
Scenario denken	43
Kunstmatige intelligentie/AI/algorithmes	42
Meervoudige waardecreatie	38
Ecocentrisme/biocentrisme	28

Tabel 27. Onafhankelijke arbeidsmarktbehoefte: belang van inhoudelijke thema's (N=278)

De inhoudelijke thema's waar de opleiding Master Sustainability Transitions zich op richt zijn voor de benaderde organisaties op dit moment van belang: energie (83%), (digitale) veiligheid (82%), klimaat (77%) en privacy (77%) worden als relevant aangemerkt. In mindere mate zijn de maatschappelijke thema's zoals migratie (51%), urbanisatie (51%) en conflictgebieden (48%) van belang.

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Tabel 28. Onafhankelijke arbeidsmarktbehoefte: de inhoudelijke thema's die van belang zijn

De respondenten van de werkveldinterviews geven aan dat deze master een toevoeging moet zijn op de reeds bestaande inhoudsdeskundigheid. Afhankelijk van de branche is er wellicht aanvullend verdiepende vakkennis nodig (o.a. techniek, zorg, economie en cyber zijn genoemd) gedurende de masteropleiding. Een groot aantal respondenten geeft aan dat er tijdens de opleiding in ieder geval kennis ontwikkeld zal moeten worden op de volgende onderdelen: “ethiek”, “veranderkunde”, “interne organisatie”, “samenwerking” en “strategisch management” om te kunnen functioneren in een functie die aansluit op het geschetste profiel. Verder zal er tijdens de studie in ieder geval aandacht moeten zijn voor de thema’s “klimaatverandering, energie transitie en circulariteit”, waarbij zo af en toe ook opgemerkt wordt dat er in de nabije toekomst wellicht ook andere nieuwe ontwikkelingen kunnen zijn (waar we ons nu nog niet bewust van zijn) die verwerkt moeten worden in de opleiding.⁶⁵

⁶⁵ Bijlage 11.a: Rapportage Werkveldinterviews MST, pagina 6

8. Analyse bestaand aanbod en inschatting verwante instroom (art. 5 lid 4)

8.1 Instroom en spreiding en verwantschappen hbo en wo

Om te bepalen welke opleidingen vallen in de selectie van *sterk verwante opleidingen* is gekeken naar de opleidingen die een substantiële overlap hebben in het onderwijsprogramma, gericht zijn op een soortgelijke studentenpopulatie en opleiden voor dezelfde doelgroep (beroepsgroep/functies). Bij *verwante opleidingen* is sprake van overeenkomsten op de onderdelen instroom, programma en uitstroom. De selectie *aanverwante opleidingen* vertonen raakvlakken met de nieuwe masteropleiding en zijn gericht op of dezelfde studentenpopulatie, ofwel op hetzelfde onderwijsprogramma, ofwel op dezelfde doelgroep. De geselecteerde mogelijke verwante opleidingen zijn vervolgens vergeleken op basis van de inhoudelijke focus, de beoogde instroom en waartoe de opleiding opleidt. Bij het beoordelen van de verwantschap van bestaande wo-masteropleidingen en hbo-masteropleidingen aan de Master Sustainability Transitions is gekeken of die opleiding bijdraagt aan transitie en aan duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Bij de inventarisatie is gebruik gemaakt van verschillende bronnen⁶⁶. Het resultaat van het onderzoek is een totaal van 42 gevonden masteropleidingen. De uitgebreide inventarisatie, geordend op de opleidingsaspecten instroom, opleidingsvorm, inhoudelijke focus, competenties, beroep waarvoor wordt opgeleid en instroom/toelatingseisen is als bijlage bij dit aanvraagdossier gevoegd.⁶⁷ De opleidingen betreffen zowel voltijd- als deeltijdopleidingen en opleidingen die wel in DUO staan maar nog niet gestart zijn. Er zijn geen opleidingen die bij het CDHO in aanvraag (dd. 5-11-2023). Het overzicht van de resultaten is samenvattend terug te vinden in tabel 14 en 15. In de vergelijking met verwantschappen is de master MST als volgt getypeerd:

- Brede instroom: bachelors en (young) professionals uit technisch, economisch en sociaal domein.
- Zowel inhoud als transitie-leiderschapsskills.
- Leidt op voor transformatief leiderschap in de context van duurzaamheid.

In DUO-bestanden is met trefwoorden gezocht naar (aan-)verwante masters. Op CDHO.nl zijn de in ontwikkeling zijnde masters bekeken. In totaal zijn 43 mogelijk (aan-)verwante masters vergeleken op instroomeisen, inhoudelijke focus/competenties en beroepenveld. Een totaaloverzicht staat in de bijlage van dit dossier⁶⁸. Een zevental mastertracks worden in het totaaloverzicht wel genoemd maar niet in de analyse van verwantschappen meegenomen. Hierover zijn immers geen studentinstroomgegevens beschikbaar. Ditzelfde is van toepassing voor enkele onbekostigde mastertrajecten.

8.1.1 Instroomeisen

Van de 42 bekeken masteropleidingen hanteren er zes een brede instroom. Studenten die toelaatbaar zijn bij masters met specifieke instroomeisen zijn dat ook bij MST.⁶⁹ Veel wo-masters zijn voor hbo-studenten alleen toegankelijk via een wo-bachelor of een pre-master. De toelating is voor hbo-bachelor-afgestudeerden voor bijna alle wo-masteropleidingen niet rechtstreeks mogelijk⁷⁰. Dat maakt deze studiekeuze minder aantrekkelijk voor de doelgroep van MST en wordt in deze analyse beschouwd als niet-vergelijkbaar met de instroomvereisten van een hbo-master en in het bijzonder van de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions.

8.1.2 Opleidingssectoren (croho-onderdeel)

In alle sectoren zijn verwante opleidingen terug te vinden, op de sectoren Onderwijs en Taal en Cultuur na. Slechts drie opleidingen zijn net als de masteropleiding MST sectoroverstijgend. Ook de opleidingen Master Design Driven Innovation, de Master Sociaal-Ruimtelijk Transitie management en de Master Energy for Society leiden op voor alle sectoren.

⁶⁶ Gebruikte websites verwantschapsanalyse: DUO, CDHO, NVAO, croho-register, VNSU-site, www.studie123.nl en de websites van de hogescholen en van de Universiteiten en onbekostigde opleiders en google.

⁶⁷ Bijlage 18.a Tabellen Inventarisatie mogelijk (aan)verwante hbo-wo-opleidingen_MST

⁶⁸ Bijlage 18.a Tabellen Inventarisatie mogelijk (aan)verwante hbo-wo-opleidingen_MST, pagina 1 en 2

⁶⁹ Bijlage 18.b Brondata verwantschap hbo-wo-opleidingen_incl studentaantallen_MST

⁷⁰ Aanvulling: In de verwantschapsanalyse neemt de mate van verwantschap af bij aanvullende instroomvereisten. Dat heeft invloed op het aantal (sterk-)verwante wo-masters.

8.1.3 Inhoudelijke focus en werkveld

In tabel 15 zijn alle mogelijke verwante masteropleidingen opgesomd. Totaal 21 masters bieden zowel inhoudelijk duurzaamheid/transitie als leiderschapsskills aan en zijn daarmee op inhoud min of meer verwant of aanverwant met MST. De overige masteropleidingen focussen specifiek op bijvoorbeeld gezondheid, techniek of energie of zij hebben een wo-bachelor-instroomvereiste en komen uit onze analyse in aanmerking voor de kwalificatie 'nauwelijks verwant'. De aanverwante masteropleidingen die worden uitgevoerd met een sterke internationale context en oriëntatie zijn niet meegenomen in deze analyse.⁷¹

Een opleiding wordt beschouwd als verwant aan de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions als de instroom, inhoud, omvang en waarvoor wordt opgeleid grote overeenkomsten hebben. Dit zijn totaal vier masteropleidingen, te weten de Master Design Driven Innovation, Master Circulaire Economie, Master of Urban and Area Development en de Master Governance of Sustainability Transformations (wo). De Master Governance of Sustainability Transformations (wo) valt binnen het sector Economie en heeft een brede instroom met een vergelijkbare inhoudelijke focus en toekomstig profiel voor afgestudeerden en is daarmee inhoudelijk te beschouwen als verwant. Echter op basis van de omvang van de masterstudie, namelijk 120 EC, valt deze buiten deze analyse vanwege de dubbele studieomvang. Studenten kiezen zeer gericht voor een eenjarige voltijdstudie of een tweejarige deeltijdstudie, mede met het oog op de studiefinanciering.

8.2 Conclusie verwantschapsanalyse

Aan het aanvraagdossier is als bijlage toegevoegd met specifieke uitwerkingen van de vergelijkbare masteropleidingen. Uit de mate van verwantschap blijkt dat uitsluitend de masteropleiding van NHL Stenden in Leeuwarden, de Master Design Driven Innovation, op de vergelijking *sterke verwantschap* heeft. De HAN biedt de Master Circulaire Economie aan binnen het domein van Economie, deze masteropleiding valt in de vergelijking van *verwant*. De opleiding Master of Urban Area Development van de HU en Saxion valt in de sector Techniek en valt op basis van de analyse onder *verwant*. De andere masteropleidingen uit de inventarisatie zijn nauwelijks (matig) verwant. Mogelijk is de nieuwe opleiding Master Sustainability Transitions wel een optie voor studenten die nu voor de bestaande (matig) verwante masteropleidingen kiezen. Echter, de studenten die gericht kiezen voor het profiel van de opleiding Master Sustainability Transitions hebben een andere koers bepaald voor hun verdere professionalisering dan de (matig) verwante opleidingen aanbieden. De sterk verwante masteropleiding van NHL Stenden wordt aangeboden in Leeuwarden. Vanuit het oogpunt van landelijke spreiding is er voldoende regionale ruimte in de andere provincies van Nederland. De beide andere verwante masteropleidingen worden aangeboden door de HAN (sector Economie) en de HU in samenwerking met Saxion (MUAD, sector Techniek). Saxion en de Han zijn allebei MST-coalitiepartners en zien de nieuwe masteropleiding Sustainability Transitions als een versterking van hun masterportfolio⁷². Met het aanbod van de Master Sustainability Transitions bieden beide hogescholen haar studenten, alumni en regionale werkgevers zowel een verdiepende masteropleiding aan binnen de sector als door de uitbreiding van hun masterportfolio met de Master Sustainability Transitions een sectoroverstijgende en multidisciplinaire masteropleiding (voltijd en deeltijd) gericht op de professionele ontwikkeling, transitie en duurzaamheid.

Het is een landelijk trend dat het hoger onderwijs zich in toenemende mate richt op de wereld van morgen. Bachelor- en masteropleidingen nemen in steeds concretere mate de benodigde professionele ontwikkeling op hun hun curricula (zoals bijvoorbeeld de IDG's) en tevens de bijdragen de gerichtheid op de -complexe- maatschappelijke opgaven en de gerichtheid op duurzaamheid. Al deze professionals komen op de duur met elkaar te werken aan de realisatie van de beoogde brede welvaart⁷³. Ieder vanuit de eigen expertise en positie in de samenleving. Vanuit de insteek van de sociaalecologische transitie, oftewel de quintuple helix⁷⁴, welke van toepassing is voor de MST-opleiding zijn alle partijen, professies, betrokkenen, de natuur en de aarde daarbij van belang.

⁷¹ De bestudeerde masteropleidingen die als niet-verwant of als niet-relevant in de vergelijking worden beschouwd zijn allen opgenomen in de Vergelijkingstabel van dit dossier: Bijlage 18.

⁷² Zie addendum 2. van deze clusteraanvraag: profilering en positionering per MST-Hogeschool

⁷³ Bron: [Home - Nationaal Netwerk Brede Welvaart](#)

⁷⁴ Meer informatie: [Het Quintuple Helix innovatiemodel: opwarming van de aarde als uitdaging en motor voor innovatie | Tijdschrift voor Innovatie en Ondernemerschap | Volledige tekst \(springeropen.com\)](#)

9. Noodzaak tot start nieuwe opleiding

9.1 Grondslagen voor de noodzaak van de nieuwe opleiding MST

De noodzaak tot het starten van de masteropleiding Sustainability Transitions is gelegen in meerdere aanleidingen. Allereerst is er het besluit door de leden van de VH, bestaande uit bestuurders van de Nederlandse hogescholen, dat ernaar aanleiding van de Meta-analyse maatschappelijke opgaven hbo⁷⁵ het onderzoeksrapport Berenschot opvolging diende plaats te vinden door de hogescholen. Daarin worden de maatschappelijke opgaven voor het hbo benoemd vanuit het perspectief van het Topsectorenbeleid. De strategische agenda van de Vereniging Hogescholen 2019-2023 'Professionals voor morgen' stelt dat de veranderende wereld met grote maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering en sociale ongelijkheid vraagt om steeds meer hoger opgeleiden, terwijl tegelijkertijd het aantal jongeren afneemt. Hogescholen hebben daarom niet alleen een belangrijke rol bij het vormgeven van de wereld van morgen door het voorbereiden van jongeren op hun toekomstige loopbaan in een continu veranderende arbeidsmarkt, maar nadrukkelijk ook door het om- of bijscholen van professionals. Daarnaast draagt het praktijkgericht onderzoek van hogescholen bij aan versterking van de beroepspraktijk.

In de strategische agenda is deze bijdrage aan de wereld van morgen vertaald in een aantal kernpunten:

1. Ieder talent verzilveren.
2. Inspelen op de arbeidsmarkt.
3. Werken aan maatschappelijke opgaven.
4. Doorontwikkelen hoger beroepsonderwijs in het stelsel.
5. De hogeschool in continue verbinding met de omgeving.

Ook in de toekomstperspectieven van de VH zoals opgenomen in de rapportage HBO2025 Wendbaar en Weerbaar⁷⁶ wordt gesteld dat hogescholen een publieke taak hebben en dienstbaar zijn aan studenten en samenleving. De wereld als geheel en de Nederlandse samenleving in het bijzonder hebben zich toegelegd actief een bijdrage te leveren aan duurzaamheidsdoelen, zoals door SDG Nederland geformuleerd als de Sustainable Development Goals (SDG's)⁷⁷. Om (hoger) onderwijs de faciliterende rol te geven die het kan hebben voor de SDG's en voor een duurzame samenleving, ecosysteem en planeet, zoeken we als groep van hogescholen naar nieuwe manieren van samenwerken. We hebben de intentie om waar nodig de huidige status quo van organiseren en leren te doorbreken zodat onderwijs daadwerkelijk kan gaan bijdragen aan duurzaamheidstransities zoals die van ons worden gevraagd. De toegevoegde waarde van de masteropleiding Sustainability Transitions is de combinatie van handelingsgerichtheid in transities en het tevens bijdragen aan de (praktijk-)wetenschappelijke én maatschappelijke kennis op dit gebied. En dat vanuit een groep van hogescholen, de MST-community, die samenwerken over de grenzen van sectoren, kennisdomeinen én instituten heen, vanuit maatschappelijke noodzaak en de opdracht die wij als hogescholen hierin hebben. Juist de MST-community verbindt de laatste kennis, ontwikkelt de vaardigheden van junior en senior professionals die onderdeel zijn van de *learning communities*, om bij te dragen aan de regionale, landelijke en soms internationale vraagstukken. Samen zorgt deze lerende community voor innovatie en volgende stappen in de transitievraagstukken, ze werken en leren transdisciplinair en transgressief door te experimenteren en te doen. Dit heeft een continu karakter omdat uitkomsten van acties en onderzoek weer input zijn voor het onderwijs en het onderzoek van de volgende lichting. Om dit ook daadwerkelijk mogelijk te maken heeft de MST-Coalitie een aantal sturende principes verwoord volgens welke waarden de hogescholen met elkaar samenwerken: het MST-Manifest.⁷⁸

⁷⁵ Bijlage 1. Meta-analyse maatschappelijke opgaven relevant voor het hbo VH, 12 mei 202, pagina 11

⁷⁶ Bijlage 15. Wendbaar en Weerbaar. Strategische visie Vereniging Hogescholen. HBO 2025, pagina 9, 10, 11

⁷⁷ Bron: link naar Sustainable Development Goals [Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland](#)

⁷⁸ Bijlage 19. Manifest MST-Community, MST-Tafel Hernieuwd vastgesteld, 25-11-2022

9.2 Noodzaak vanuit de Vereniging Hogescholen

Met het 'Actieplan professionele masters'⁷⁹ nemen hogescholen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een continue en kwalitatieve bijdrage aan de innovatiedynamiek van de Nederlandse samenleving en kenniseconomie. Het belang en de noodzaak worden door overheid en samenleving onderschreven. De hogescholen rekenen daarom op steun van de overheid voor het uitvoeren van het actieplan. Dat betreft in ieder geval het structureel beschikbaar stellen van middelen voor de bekostiging van professionele masteropleidingen en het maken van ruimte in wet- en regelgeving voor een eigen profiel van de professionele master. Het 'Actieplan professionele masters' richt zich op de volgende speerpunten:

- Een verdubbeling van het aantal masterstudenten bij hogescholen;
- Relevante masteropleidingen;
- Professionele masters sluiten aan bij het profiel van de hogeschool.

Voor de uitvoering van het hierboven genoemde Actieplan Professional Masters hebben de Vereniging Hogescholen (VH) en het Landelijk Platform Professionele Masters (LPPM) het 'Sectorplan Masters' in het leven geroepen. De doelen van het Sectorplan Masters zijn:

1. Bijdragen aan de groei van het aantal masteropleidingen en daarmee het aantal mastergeschoolde professionals.
2. Het ontwikkelen van cross-sectorale masteropleidingen die gericht zijn op actuele maatschappelijke uitdagingen zodat de opgeleide professionals nieuwe kennis kunnen ontwikkelen en toepassen.
3. Het tegemoetkomen aan de behoefte op de arbeidsmarkt aan hoger opgeleiden op 'nieuwe' thema's.
4. Het mogelijk maken om in gezamenlijkheid een Clusteraanvraag in te dienen bij de CDHO voor nieuwe masteropleiding.

9.3 Noodzaak vanuit de MST-hogescholen

De MST-teams van de twaalf instellingen die als MST-Coalitie zijn opgetrokken hebben gedurende de ontwikkelfasen in de eigen hogescholen meermaals getoetst of de masteropleiding past binnen de positie en profilering van de eigen hogeschool en ook relevant is voor het masterportfolio. Per opleidingsuitvoering is een dossier opgebouwd waarin de hogeschool en de gezamenlijkheid is vastgelegd. Tevens is in elke MST-hogeschool afgewogen of de beoogde masteropleiding overeenkomt met al een bestaand masterprogramma. Daar waar de hogescholen dat constateerden zijn zij teruggetreden als leden van de MST-Coalitie. Dit was van toepassing voor bijvoorbeeld de Hogeschool Utrecht en voor NHL Stenden. De twaalf MST-hogescholen die gezamenlijk staan voor zeven opleidingsuitvoeringen zien geen mogelijkheden ditzelfde programma binnen bestaand aanbod onder te brengen.

⁷⁹ Bijlage 14. Professionele Masters-Uitgangspunten verdere uitbouw VH, pagina

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST Vastgestelde versie

Argumentatie voor de noodzaak van de masteropleiding Sustainability Transitions met verwijzing naar JD en SD-dossiers ⁸⁰		
1	Joint Degree MST-Alliantie Noordwest	De Master MST 'voedt' de bestaande meer specialistische duurzaamheidsmasters aan de JD partners (zoals bv Energy for Society van de Hanze en Klimaatpsychologie en –gedrag van de HvA) met up-to-date kennis over systeemdenken en systemisch co-design. Daarnaast zien we dit intern absoluut als een kans om als duurzaamheidsmasters binnen en tussen de JD-partners meer samen te gaan werken. Onze impact op regionale vraagstukken wordt dan veel groter. Het stelt ons daarnaast beter in staat om onze rol als kennispartner en innovatiemotor voor de regio verder te ontwikkelen; we versterken hiermee de band tussen onderwijs en onderzoek en we kunnen meer bieden in relevante regionale PPS'en en dragen bij aan de oplossing van Human Capital vraagstukken voor de grote maatschappelijke transitie.
2	Joint Degree MST-Alliantie Oost	De MST-opleiding bij Saxion en Windesheim is van essentieel belang voor de regionale maatschappij en het bedrijfsleven. Ze biedt hoogwaardig onderwijs dat de transitie naar een duurzame economie, waarin er naast economische, ook aandacht is voor ecologische en sociale waarden, versnelt en bijdraagt aan het bereiken van de klimaat- en circulaire doelstellingen van Overijssel en Gelderland. Afgestudeerde MST-professionals zijn deskundig in het leiden van complexe transitie en begeleiden transitieprocessen met diepgaande kennis en vaardigheden. Dit versterkt de veerkracht van de maatschappij, ondersteunt regionale bedrijven en bevordert duurzame groei.
3	Joint Degree MST-Alliantie Zuidoost	Voor de regio Midden/Zuidoost, m.n. Brabant, Gelderland en Noord-Limburg, met zowel stad als natuur en platteland, en inclusief de metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de Brabantse stedenring, bieden de Masters in Sustainability Transitions een aanzienlijke meerwaarde om de nodige transitie in deze regio's te versnellen en regionaal kennis over transitie op te bouwen.
4	Joint Degree MST-Alliantie Zuid	De opleiding Sustainability Transitions voorziet de arbeidsmarkt van professionals die over de kennis en vaardigheden beschikken om via nieuw ondernemerschap brede welvaart te creëren. Deze professionals werken vanuit een integrale benadering en beschikken over de sturingskracht om in de praktijk als transitie-aanjager op te treden. Hiermee sluit de masteropleiding ST aan op een arbeidsmarktbehoefte. Het bestaande opleidingsaanbod is in relatie tot de arbeidsmarktbehoefte, beperkt. Het bestaande opleidingsaanbod levert het bovengenoemde type professional niet of nauwelijks, en in ontoereikende mate. De noodzakelijke aanvulling van het opleidingsaanbod met de aangevraagde opleiding kan niet via het bestaande opleidingsaanbod worden vormgegeven.
5	Single Degree MST Haagse Hogeschool	De master sluit direct aan bij behoefte op duurzaamheidsleiderschap en transitiekunde in de (internationale) regio. En sluit naadloos aan op het instellingsplan van de hogeschool alsmede de kennisagenda waarbij duurzaamheid en rechtvaardigheid centrale thema's zijn. De master is en zal verder ontwikkeld worden in samenspraak met de kenniscentra Mission Zero en Global and Inclusive Learning die samen verantwoordelijkheid dragen voor het onderzoeksthema 'Transities naar Duurzaamheid'.
6	Single Degree MST Hogeschool Rotterdam	Bij HR beschouwen we het als onze verantwoordelijkheid om de rol op ons te nemen die is gedefinieerd door SDG4 (en in het bijzonder doelstelling 4.7: 'Onderwijs voor duurzame ontwikkeling en globaal burgerschap') om ons onderwijs te transformeren, zodat het transformerend van aard kan worden en de verwezenlijking van alle doelstellingen kan ondersteunen. "Onze studenten spelen een sleutelrol. Zij maken het verschil bij het vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Het is onze taak om ze voor te bereiden. Daarom zetten wij een stap naar voren en nemen wij deze verantwoordelijkheid op ons." (Strategische agenda Hogeschool Rotterdam 2023-2028 Talent voor Transitie, p.2).
7	Single Degree MST HZ University of Applied Sciences	Ten aanzien van het omgaan met complexe maatschappelijke uitdagingen ontbreekt hoger onderwijs (op masterniveau) in de regio. Organisaties (h)erkennen het hiaat in regionaal aanbod om hbo-professionals te leren omgaan met regionale transitievraagstukken. Hbo-professionals duiden een 'gap' aan kennis en vaardigheden naar het omgaan met regionale maatschappelijke transitie, maar ook het gemis aan aanbod om als werkende in de regio in hoger onderwijs deel te nemen. In het arbeidsmarktonderzoek aanvraag macrodoelmatigheid van de oorspronkelijke master Vitale Regio blijkt duidelijk dat het Zeeuwse werkveld nood heeft aan professionals die complexe transitie kunnen vormgeven.

⁸⁰ Uitgebreide omschrijvingen zijn opgenomen in de Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions

10. Aansluiting instellingsprofiel

Elke MST-Hogeschool heeft zich verbonden aan het landelijk en gezamenlijk ontwikkelt concept van de masteropleiding Sustainability Transitions, zoals deze als richtinggevend is vastgelegd in het Masterreferentiekader⁸¹. Elke hogeschool heeft met inzet van medewerkers gedurende de 2,5 jaar doorlooptijd actief bijgedragen aan het ontwerp, van businesscase tot leerresultaten en visie op opleiden en onderzoek. En elke contactpersoon per MST-Hogeschool heeft intern met de verantwoordelijken en adviseurs van het masterportfolio over de ontwikkelingen en de koers afgestemd. Gedurende deze termijn van ontwikkelfasen en afstemmingen hebben zes hogescholen van de oorspronkelijk achttien hogescholen besloten dat deze landelijke master niet aansluit bij de doelstellingen, de profilering en/of positionering van de instelling.

Voor alle MST-Hogescholen die de verantwoordelijkheid willen nemen in de uitvoering van de masteropleiding geldt dat zij allen de focus leggen op vergaande samenwerkingen in de MST-Coalitie. De gemeenschappelijkheid is erop gericht met studenten, werkveldpartners, docenten en onderzoekers impact te realiseren op de maatschappelijke opgaven, de sustainability goals en gezamenlijk te streven naar 'brede welvaart'⁸². Ten aanzien van het gezamenlijk initiatief voor de master Sustainability Transitions heeft elke hogeschool ten aanzien van dit onderdeel een beknopte weergave te geven van de onderbouwing van hun keuzes op basis van doelstellingen, profilering en positionering.

Legitimatie voor de opleiding MST door de Hogeschool van Amsterdam: MST-Alliantie Noordwest

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>De HvA heeft per september 2023 een portfolio met 22 masteropleidingen; 5 voltijd, 1 duaal en 16 deeltijd. Verschillende beoogde masters zijn bovendien nog in ontwikkeling of zitten in een extern toetsingstraject (CDHO en NVAO). Vooral op de vier Engelstalige masters trekken we veel instroom. Met totaal 767 inschrijvingen in onze masters in 2023-2024 is er de ambitie om de instroomcijfers te laten groeien. We zetten in op zowel doorstroom uit bacheloropleidingen als professionals uit het werkveld. En we zetten in op bijstellen van taal en beeldvorming over verschillen tussen hbo en wo masters, in lijn met de gedachte van de 'waaier' die minister Dijkgraaf voorstaat. Zo willen wij een beter zichtbaar en waardevol alternatief bieden aan potentiële studenten die minder goed passen bij de theoretische masters van de universiteiten. Op het gebied van duurzaamheid heeft en ontwikkelt HvA diverse masters, in verschillende faculteiten. Iedere faculteit richt zich op duurzaamheid vanuit een ander perspectief, bijvoorbeeld vanuit het perspectief van technologie, economie of psychologie.</p>	<p>Het is voor ons vanzelfsprekend dat we werken en leren in een diverse en inclusieve omgeving waarbij ons handelen en onze keuzes zo duurzaam mogelijk en digitaal innovatief zijn (we noemen ze de 3D's). Zo dragen we bij aan de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek en aan belangrijke maatschappelijke transformaties. De HvA heeft zich voor haar waardenoriëntatie verbonden aan de 17 Sustainable Development Goals. Hieruit vloeit de keuze voort voor drie centrale thema's in de strategische ontwikkeling in de komende jaren: duurzaamheid, diversiteit & inclusie en digitalisering. Het zijn belangrijke maatschappelijke transformaties die centraal staan in onze ontwikkeling. Onze ambitie is dat deze thema's inhoudelijk aan de orde komen in onze onderwijscurricula en onderzoeksprogramma's. Elke student leert duurzaamheid, diversiteit & inclusie en digitalisering als vanzelfsprekende en belangrijke onderdelen van het beroep en van hedendaags burgerschap kennen en hanteren.</p>	<p>Organisatorisch kan de master het beste onder de Faculteit Maatschappij & Recht opgehangen worden. Omdat MST toegankelijk wordt voor alle bachelor afgestudeerden, kunnen feitelijk al onze bacheloropleidingen toeleverancier zijn voor de master. In de ontwikkeling van MST zal het Centre of Expertise City Net Zero een rol spelen, met name door toegang te bieden tot hun uitgebreide netwerk op het gebied van systeemverandering (wat ook centraal staat bij MST). De ambitie van dit CoE is dat de Metropoolregio Amsterdam in 2025 circulair, klimaatneutraal en klimaatbestendig is. HvA/FMR is nauw betrokken bij het door NWO en KNAW gefinancierde samenwerkingsverband Klimaatonderzoek Initiatief Nederland (KIN).</p>

⁸¹ Bijlage 20. Masterreferentiekader Sustainability Transitions, Vastgesteld MST-Coalitie, oktober 2023

⁸² Voor definitie van en meer informatie over Brede Welvaart zie link: [Definities \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/definities)

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatatie voor de opleiding MST door de Hanzehogeschool Groningen: MST-Alliantie Noordwest

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>De Hanzehogeschool Groningen heeft sinds de start deelgenomen aan de uitwerking van het thema (Managing) Sustainability Transitions, omdat dit thema goed aansluit bij onze eigen ambities om te werken aan de versterking van een leefbaar en duurzaam Noord-Nederland. De Hanzehogeschool Groningen is leidend in het toepasbaar maken van kennis en innovatie op ons speerpunt Energie. Dit speerpunt is van meerwaarde voor de regio en wordt nationaal en internationaal herkend. EnTranCe, ons Center of Expertise Energy, vertaalt haar specifieke expertise op dit terrein naar onderwijs, praktijkgericht onderzoek en multidisciplinaire samenwerking. Dit doen we met partners en in innovatiewerkplaatsen. Door de vele verbindingen met overheden, instellingen en bedrijfsleven dragen we als Engaged University bij aan leefbaarheid en brede welvaart in de regio.</p>	<p>De Hanzehogeschool omarmt de Sustainable Development Goals (SDG's), die wereldwijd de transitie naar een leefbare en duurzame toekomst stimuleren. We zien in onze ambities ten aanzien van de maatschappelijke opdrachten een vertaling van vijf van de SDG's: 'goede gezondheid en welzijn', 'kwaliteitsonderwijs', 'betaalbare en duurzame energie', 'verantwoorde consumptie en productie' en 'partnerschap om doelstellingen te bereiken'.</p> <p>Er is specifiek aansluiting op KIA 1 Energie en Klimaat. EnTranCe in de volle breedte van haar activiteiten wordt ingebracht in de community van de Master Sustainability Transitions. Het brede MST-netwerk ondersteunt de duurzame ontwikkeling van onze noordelijke regio.</p>	<p>De Hanzehogeschool positioneert deze cross-sectorale master vanuit haar strategische keuze in het speerpunt Energie. Deze cross-sectorale master is toegankelijk met een bachelor-diploma. Voor instroom in deze master, verwachten we werkervaring in het energie-domein op bachelorniveau. Vrijwel alle onderzoeksprojecten in het domein Energie bevatten de opdracht bij te dragen aan de oplossing voor het Human Capital Vraagstukken voor de energietransitie. Deze master past naadloos in deze opdracht. De beoogde deelnemers verbreden en verdiepen hun specifiek op transitie gerichte competenties. Met deze master wordt het bestaande portfolio aangevuld met een master voor de vraag aan regionale LLO (LevenLang Ontwikkelen).</p>

Legitimatatie voor de opleiding MST door de Hogeschool Inholland: MST-Alliantie Noordwest

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Inholland werkt aan een geëxpliciteerde strategie op masterontwikkeling. Centrale elementen daarin zullen zijn dat we gericht kiezen voor masters die passen bij onze missie en visie. Dat houdt in dat ze inspelen op (toekomstige) maatschappelijke behoeften, en adaptieve professionele mensen opleiden 'voor de inclusieve wereld van morgen'. Concreet betekent dat het zal gaan om brede, interdisciplinaire opleiding waarin gewerkt wordt aan maatschappelijke vraagstukken. We kiezen voor doorlopende leerlijnen; nieuw onderwijsaanbod moet daar duidelijk inpassen. Daarnaast moet nieuw aanbod een rol spelen in het realiseren van onze strategie. Het draagt dus bij aan het samenwerken aan een vitale metropool, en meer specifiek levert het een bijdrage aan onze profilerende thema's, Duurzame Leefomgeving en Veerkrachtige Samenleving.</p>	<p>We zijn als Inholland onderscheidend in de aanpak van maatschappelijke transitie met sleutelmethodologieën om meervoudige waardecreatie te creëren, dankzij de aanpak systemisch co-design. We zien een mooie complementariteit met Hanze en HvA, en zelfs binnen hele sectoraanvraag zijn we daar uniek in.</p> <p>Inholland ziet met deze cross-sectorale master een uitbreiding van kansen voor studenten: integraal werken door systemisch co-design aanpakken binnen een samenwerking in de domeinen Agri, Food & Life Sciences (AFL groen), Creative Business (CrB) en Techniek, Ontwerpen & Informatica (TOI, gebouwde omgeving). Middels MST creëren we een bouwsteen in ons Inholland aanbod die logisch past tussen en aansluit bij het bacheloraanbod van in elk geval de domeinen AFL, CrB en TOI, de onderzoeklijnen (zoals Societal Impact Design), netwerken in deze domeinen en toekomstige PD's.</p>	<p>Er is voor gekozen om MST organisatorisch bij het domein Creative Business onder te brengen. Er wordt domeinoverstijgend samengewerkt door de volgende domeinen: Agri, Food & Life Sciences (AFL), Creative Business (CrB) en Techniek, Ontwerpen & Informatica (TOI), daarnaast ook Gezondheid, Sport en Welzijn (GSW) en Business, Finance & Law (BFL).</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

<p>Het is onze ambitie om een innovatiemotor te zijn voor de regio, mede vanuit onze overtuiging dat het hbo juist een unieke rol speelt doordat het geworteld is in de regio. Dat zal zich uiten in de vraagstukken waar we mee werken, de partners waar we mee samenwerken etc. Daarnaast geloven we dat we steeds verder uitgroeien tot kennisinstelling door onderwijs en onderzoek goed met elkaar te verbinden. We willen uitstekend geëquipeerd zijn voor het onderwijs dat we aanbieden. Al onze masters zijn daarom verbonden met onze kenniscentra. Zowel landelijk als regionaal is er een groeiende behoefte aan mensen die geschoold zijn in het profiel dat MST biedt: bruggenbouwers en changemakers die in complexe duurzaamheidstransities samenwerken met een integratieve, holistische en creatieve blik.</p> <p>Kennisontwikkeling door samenwerking van lectoraten van de HvA, Hanze en Inholland. Uitbreiding regionale samenwerkingen met de HvA en de Hanze in de regio groot Amsterdam. We ontwikkelen onze rol als kennispartner en innovatiemotor voor de regio verder en versterken hiermee de band tussen onderwijs, onderzoek en werkveld en we kunnen meer bieden in relevante regionale publiek private samenwerkingen, denk bijvoorbeeld aan onze rol in de <u>Greenport West Holland</u>, World Horti Centre Naaldwijk , ReGeNL , MRA en onze labs in regio Amsterdam zoals het Sluislab en Urban Leisure en Tourism lab. In Amsterdam zien we met Coeci (creatief!) als netwerk kansen om onderwijs, onderzoek en werkveld te verbinden op transitie thema's.</p>	<p>Daarnaast zetten we in op kennisontwikkeling door samenwerking van lectoraten in o.a. Inholland Centre of Expertise Groen, Expertisenetwerk Systemisch Co-design (ESC) en Centre of Expertise for Creative Innovation (CoECI).</p> <p>Tot slot zien we uitbreiding van regionale samenwerkingen in de regio groot Amsterdam. We ontwikkelen onze rol als kennispartner en innovatiemotor voor de regio verder en versterken hiermee de band tussen onderwijs, onderzoek en werkveld en we kunnen meer bieden in relevante regionale publiek private samenwerkingen.</p>	
--	--	--

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de Hogeschool Saxion: MST-Alliantie Oost

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Saxion heeft zich aan de SDG's gecommitteerd, dit is terug te vinden in ons onderwijs en onderzoek. Technologie en innovatie zijn nodig om de Sustainable Development Goals te behalen, met name op het gebied van klimaat en energie. Er is en komt veel fundamentele kennis vanuit universiteiten beschikbaar. Wij zien het als onze taak om deze kennis met een korte implementatietijd op de markt te brengen. ("Saxion strategisch plan 2020-2024., Op weg naar 2024, zie 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integratie van masteronderwijs, onderzoek en promotie Saxion breidt het aantal masteropleidingen uit en daarbij profileren we ons op Living Technology. Onze samenleving heeft grote behoefte aan mensen die denken en doen met elkaar kunnen verbinden. De masters bij Saxion focussen op deze verbindende functie. Een extra studie, die één tot twee jaar duurt, in vol- of deeltijd of dual. De Saxion-masters zijn praktijkgericht, gekoppeld aan de lectoraten en worden samen met het werkveld ontwikkeld. Wie een master bij Saxion afrondt, behaalt een (internationaal) erkende graad als MA, MBA of MSc, net als bij een universitaire master (Saxion Strategisch Plan 2020-2024, Onderzoek, zie 1) 	<p>Saxion heeft de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties ondertekend. Wij zetten ons in voor deze 17 doelen. Dat doen wij met ons onderwijs en onderzoek, zowel voor onze eigen regio als voor andere plekken in de wereld (zie 2 en voorgaand antwoord)</p>	<p>De opleiding zal uitgevoerd worden door Saxion School of Finance and International Business, onder verantwoordelijkheid van het lectoraat Business Models, in nauwe samenwerking met de Academies "Bestuur Recht en Ruimte" en "Life Science, Engineering en Design".</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de Hogeschool Windesheim: MST-Alliantie Oost

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Hogeschool Windesheim heeft sinds september 2023 een nieuw instellingsplan 2023-2028, met als titel <i>Dichterbij</i> – dichterbij de wereld, dichterbij elkaar en dichterbij jezelf. Windesheim wil actief inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij, continu anticiperen op kansen op de arbeidsmarkt, en deze ook zelf creëren. Vanuit de ambitie ‘dichterbij de wereld’ wil Windesheim samen met de omgeving transitie in de samenleving versnellen, om zo bij te dragen aan een betere wereld.</p> <p>Deze ambitie krijgt een prominente plaats in ons onderwijs en onderzoek, omdat wij geloven dat alle opleidingen en lectoraten aan deze transitie bijdragen. Onder de ambitie heeft Windesheim drie opgaven geformuleerd:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onderwijs en onderzoek aansluiten op maatschappelijke transitie; 2. Regionale, nationale en internationale samenwerking versterken, en 3. We maken er zelf werk van: duurzaam zijn. <p>Daarbij laat Windesheim zich inspireren door de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties, de Sustainable Development Goals. Deze internationale thema's omvatten mens, milieu en welvaart</p>	<p>In de nieuwe strategische koers neemt de hogeschool de SDG's als uitgangspunt voor de eigen bijdrage aan (het versnellen van) transitie in de samenleving. De SDG's geven daarmee richting aan deze transitie.</p> <p>Onder het vorige instellingsplan kozen alle opleidingen, kenniscentra en de hogeschool als organisatie drie tot vijf SDG's waar zij actief aan willen bijdragen. Voor hogeschool Windesheim als organisatie zijn dat de SDG's 'goede gezondheid en welzijn' (3), 'ongelijkheid verminderen' (10), 'verantwoorde consumptie en productie' (12) en 'klimaatactie' (13). Sinds het najaar 2022 heeft Windesheim een eigen programmamanager duurzaamheid die de hogeschool als organisatie, en de opleidingen en kenniscentra daarbinnen, stimuleert in het vormgeven van de eigen duurzame transitie.</p> <p>Om onderwijs en onderzoek goed aan te laten sluiten op de maatschappelijke transitie wil Windesheim onder andere de eigen rol als innovatief en inspirerend partner in kennisontwikkeling versterken. Een MST levert hieraan een belangrijke bijdrage. In curricula gaat Windesheim aandacht geven aan wereldburgerschap, een ondernemende en onderzoekende houding, creatief zijn, multidisciplinair denken en werken, en samenwerken met elkaar en met de omgeving. Met uitstekend onderwerpen die ook in de MST een plek krijgen.</p>	<p>De MST-opleiding zal zijn plaats vinden binnen het domein Business, Media en Recht (BMR).</p> <p>Studenten vanuit alle bacheloropleidingen van Windesheim, met accent op economische, technische en sociale opleidingen, kunnen instromen in de MST. De MST sluit aan bij de lectoraten Netwerken in een Circulaire Economie (lector dr. Liesbeth Rijdsdijk; Familiebedrijven (lector dr. Judith van Helvert), beiden uit het domein BMR en het lectoraat Energietransitie (lector dr. Jeike Wallinga) van het domein Techniek.</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de Hogeschool Avans: MST-Alliantie Zuid

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Avans Hogeschool rechtvaardigt haar deelname aan de Master Sustainable Transitions door haar fundamentele visie op duurzaamheid. De hogeschool integreert duurzaamheid in al haar facetten: onderwijs, onderzoek en de leeromgeving. De visie is gericht op het vormen van studenten als toekomstige change-makers, cruciaal voor de overgang naar een duurzame samenleving en circulaire economie. Avans onderscheidt zich door duurzaamheid als leidend principe te hanteren, waarbij de Sustainable Development Goals (SDGs) als richtlijn dienen. Het streven naar het behalen van het kenmerk duurzaam hoger onderwijs voor alle opleidingen in 2025 weerspiegelt de diepgewortelde visie op duurzaamheid. De hogeschool toont in haar eigen werk- en leeromgeving het voorbeeld van circulaire bedrijfsvoering en zorgvuldig omgaan met de omgeving, wat de legitimiteit van haar rol in de Master Sustainable Transitions versterkt.</p>	<p>Avans Hogeschool, gevestigd in Breda, Tilburg en Den Bosch, onderscheidt zich als vooraanstaande onderwijsinstelling met een uniek profiel. Duurzaamheid is een kernwaarde, waarbij Avans studenten vormt tot verantwoordelijke professionals voor een duurzame samenleving. Het praktijkgericht onderzoek overbrugt theorie en praktijk door samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties. Cross-sectorale samenwerking staat centraal, met brede masters zoals de Joint Degree Duurzame Innovaties in de Master Sustainable Transitions.</p> <p>Avans heeft expliciet gekozen voor de Sustainable Development Goals (SDG's) en ondertekende in 2018 het SDG-charter, dat fungeert als leidraad binnen de eigen organisatie, het onderwijsaanbod en het onderzoek. Sociale verantwoordelijkheid blijkt uit de integratie van duurzaamheid in onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering, waarbij Avans actief bijdraagt aan maatschappelijke uitdagingen. Met een sterke regionale focus in Noord-Brabant werkt Avans samen met lokale partners voor een inclusieve, veilige, veerkrachtige, en duurzame ontwikkeling. Het onderscheidende profiel wordt verder benadrukt door unieke masterprogramma's, zoals de Joint Degree Duurzame Innovaties, die gericht zijn op toekomstige beroepen en integrale duurzame innovatie. Avans Hogeschool belichaamt zo haar inzet voor duurzaamheid, praktijkgericht onderzoek, samenwerking en sociale verantwoordelijkheid, in lijn met de SDG's.</p>	<p>Avans Hogeschool positioneert zich vanuit het onderzoeksgebied Brede Welvaart en Nieuw Ondernemerschap, in lijn met het kennisprogramma van het gelijknamige Centre of Expertise. Om de impact van praktijkgericht onderzoek op onderwijs en de beroepspraktijk te optimaliseren, wordt per onderzoekszwaartepunt een brede, cross-sectorale master ontwikkeld en uitgevoerd. Hierbij nemen lectoraten en Centres of Expertise de regie over de inhoud, waarbij actieve betrokkenheid van lectoren bij profielen, onderwijs- en toetsprogramma's cruciaal is.</p> <p>De Joint Degree Duurzame Innovaties (DI) zoals opgezet met Fontys Hogeschool richt zich specifiek op het bevorderen van 'Brede Welvaart en Nieuw Ondernemerschap', een regionaal relevant thema voor beide hogescholen. Door actief bij te dragen aan de doorwerking en kennisvalorisatie binnen dit onderzoeksgebied, versterkt de Joint Degree Duurzame Innovaties de positie van Avans en Fontys als waardevolle kennisinstellingen.</p> <p>De keuze voor deze master wordt gemotiveerd door het cross-sectorale karakter van de MST Master, met de Joint Degree Duurzame Innovaties als integraal onderdeel. Deze benadering, gericht op toekomstige beroepen en integrale duurzame innovatie, vindt geen passende plek in het huidige monosectorale masteraanbod. De nieuwe master biedt daardoor een unieke aanvulling, waarmee wij ons kunnen onderscheiden en meerwaarde kunnen bieden aan de regionale samenleving en arbeidsmarkt.</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de Fontys Hogeschool: MST-Alliantie Zuid

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>In 2018 heeft Fontys haar verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de SDG's kracht bijgezet door de SDG charter te ondertekenen. Fontys wil haar studenten voorbereiden op hun rol in de maatschappij, waar mensen voor nodig zijn die de duurzaamheid van onze economie en daarmee de toekomst van onze planeet vooropstellen. Daarnaast wil Fontys een betekenisvolle en toekomstgerichte bijdrage leveren aan de maatschappij d.m.v. praktijkgericht onderzoek in samenwerking met externe stakeholders. Middels de master Duurzame Innovatie geeft Fontys concreet uitvoering aan deze ambitie om middels onderwijs en onderzoek in nauwe samenwerking met het werkveld bij te dragen aan een duurzame samenleving.</p>	<p>Fontys is een brede hogeschool in Zuid-Nederland, we verzorgen hoger beroepsonderwijs in alle sectoren (uitgezonderd 'landbouw en natuurlijke omgeving'). Met zes vestigingsplaatsen verspreid over Brabant en Limburg zijn we sterk verankerd in de regio. De regio biedt kansen en uitdagingen, we hebben te maken met een krimpregio (m.n. in Limburg), tegelijkertijd zit Fontys midden in de Brainportregio met toptechnologie bedrijven, sterke economische groei, krapte op de arbeidsmarkt en een enorme aanwas van expats. Met ons onderwijs en onderzoek vervullen we een belangrijke schakel in deze regio, door voor en met onze partners in het werkveld bij te dragen aan de ontwikkelkracht van een vitale, inclusieve en duurzame samenleving. Met onze strategie Fontys for Society zetten we nadrukkelijk in om als kennisinstelling impact te maken mét en vóór de samenleving.</p> <p>Dit wordt verder uitgewerkt in onze Visie op Masters. Daarin erkennen we dat masters zich bij uitstek lenen om maatschappelijke vraagstukken te benaderen vanuit verschillende perspectieven en in samenwerking met verschillende disciplines. De ontwikkeling van een master start dan ook altijd vanuit een actueel of voorzien (regionaal) maatschappelijk vraagstuk.</p>	<p>Actief en duurzaam samenwerken binnen de MST coalitie sluit hier naadloos op onze doelstelling en profiel aan. Niet alleen voor de ontwikkeling van de master is nauw afgestemd met andere hogescholen en bestaand landelijk masteraanbod. Maar ook bij de uitvoering van de master wordt deze afstemming met hogescholen nadrukkelijk verder vormgegeven. Met als doel om uiteindelijk een kwalitatief goede master neer te zetten die, middels onderwijs en onderzoek, bijdraagt aan een groot maatschappelijk vraagstuk en op die manier haar impact in de regio waarmaakt. Fontys heeft een CoE Sustainability Transitions en een lectoraat Circulaire Transitie alsmede diverse minoren waarin duurzaamheid/circulariteit aan de orde komen. De inbedding in de diverse curricula kan en moet steviger en daar zijn we ons van bewust</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de HAS green academy: MST-Alliantie Zuidoost

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>HAS green academy heeft de ambitie om de kennisinstelling te zijn waar iedereen met een hart voor het groene domein zich voortdurend kan ontwikkelen om optimaal bij te dragen aan een toekomst met genoeg gezond voedsel in een gezonde leefomgeving. De vraagstukken in het groene domein zijn complex en sterk met elkaar verstrengeld. Dit vraagt om een nieuw type professional die in staat is om de complexiteit van het systeem te overzien om te komen tot toekomstbestendige, gezonde en volhoudbare oplossingsrichtingen. De HAS is op dit moment betrokken bij de ontwikkeling van een aantal masters. Op dit moment bieden we nog geen master aan. In alle bacheloropleidingen zit duurzaamheid verankerd en is concreet gemaakt met het raamwerk van de SDG's. Het streven is om dit nog zichtbaarder en vanzelfsprekender te maken en steeds meer bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en transitie. De Master Sustainability transition draagt hier sterk aan bij.</p>	<p>De thema's gezonde voedselproductie, gezonde voedsel en gezond leven en een gezonde leefomgeving zijn belangrijke zwaartepunten binnen HAS green academy voor onderwijs, praktijkonderzoek en zakelijke dienstverlening. Concrete SDG-issues die aansluiten bij de HAS zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gezonde voeding en diëten - kringlooplandbouw/natuur inclusieve landbouw - toekomstbestendige voedselsystemen - ketenontwikkeling - verdienvermogen voor de primaire sector - biodiversiteit - klimaatadaptatie en -mitigatiegebiedsgerichte aanpak - stedelijke vergroening - robuust bodem-watersysteem - energie, klimaat en water - hightech en data 	<p>Master Sustainable Transition geeft invulling aan de behoefte om richting te geven aan ontwikkelingen binnen de maatschappij die gevolgen hebben voor het integrale voedselsysteem: de agrarische sector, de voedingsindustrie en de (natuurlijke) leefomgeving, waar de HAS green academy zich op richt in haar onderwijs en onderzoek in diverse lectoraten. De MST is belangrijk om het onderzoek van de HAS te verbinden met andere lectoraten en zal ook het bachelor onderwijs inspireren. Inhoudelijk sluiten de thema's van de opleidingen binnen de HAS clusters <i>agri & business</i> en <i>leefomgeving & natuur</i> naadloos aan bij MST. De transitiekundige focus komt voornamelijk terug in de opleiding <i>International Food & Agribusiness</i>, die zich richt op het opleiden van ondernemende professionals voor het werken aan toekomstige voedselsystemen.</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de Hogeschool HAN: MST-Alliantie Zuidoost

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>De HAN ondersteunt de transitie van de wereld in het Koersbeeld (zie HAN Koersbeeld 2022-2028, december 2021). De HAN verandert mee en initieert verandering. Er wordt een groeiende tweedeling op tal van terreinen in de maatschappij en een toenemende ongelijkheid geconstateerd en er is een luide roep om een inclusieve samenleving. Als brede, euregionale en multi-sectorale hogeschool wil de HAN een bijdrage leveren aan de bijbehorende complexe vraagstukken op ecologisch, sociaal-maatschappelijk en technologisch vlak. Vraagstukken die transdisciplinaire oplossingen verlangen. De HAN neemt een belangrijke positie in door een sleutelrol te spelen in het regionale kennissysteem en het verbinden van onderzoek, onderwijs en het werkveld. Het bieden van flexibiliteit en maatwerk - zoals in deze opleiding - is daarin cruciaal. Daardoor kunnen de studenten hun eigen professionele achtergrond koppelen aan de regionale transdisciplinaire vraagstukken.</p>	<p>Strategisch doel 1 in het HAN Koersbeeld 2022-2028 is dat studenten het verschil zullen maken als maatschappelijk betrokken wereldburgers. We willen daarmee een waardevolle en duurzame bijdrage leveren aan een slimme, sociale en sociale wereld. In de kern is dat waar deze MST Joint Degree op aansluit.</p> <p>Met de focus op de sociale en planetaire omgeving en het toepassen van Key Enabling Methodologies (KEMs) ontstaat met de MST-opleiding voor de HAN een evenwichtig portfolio van masteropleidingen op het gebied van duurzaamheidstransities.</p>	<p>Vanwege de organisatorische en veranderkundige aspecten tegen de meer economische, technische of sociaal-maatschappelijke achtergrond sluit de opleiding aan bij opleidingen als Bedrijfskunde, Toegepaste Psychologie, of Logistiek Management, maar ook opleidingen zoals Food & Business, Automotive of Social Work. Verder wordt de MST binnen de HAN ondersteund door lectoraten zoals Logistiek en Allianties, Sociale Duurzame Praktijken en Automotive Research en het lectoraten samenwerkingsverband Technologie en Samenleving. Bovendien start de HAN in 2024 met een minor (Energy Innovations) die vanuit dezelfde kernwaarden opgebouwd is als de MST.</p>

Legitimatie voor de opleiding MST door de MST-Haagse Hogeschool

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Uit het Instellingsplan: Ambitie 9: Integratie duurzaamheid en rechtvaardigheid in onderwijs en onderzoek. Duurzaamheid en rechtvaardigheid zijn kernthema's in onze curricula en onderzoeksprogrammering. Wij geven onze studenten, de nieuwe generatie professionals, de kennis en vaardigheden waarmee zij een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de transitie naar een duurzame en rechtvaardige samenleving. In ons praktijkgerichte onderzoek leveren we concrete bijdragen aan duurzaamheid en rechtvaardigheid.</p>	<p>Uit het Instellingsplan Geïnspireerd door de Sustainable Development Goals (SDG's) willen we in het bijzonder bijdragen aan een:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● circulaire economie en een klimaatneutrale toekomst; ● veerkrachtige en inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen; ● betrokken en inclusieve community op de hogeschool 	<p>De master sluit direct aan bij behoefte op duurzaamheidsleiderschap en transitiekunde in de (internationale) regio. En sluit naadloos aan op het instellingsplan van de hogeschool alsmede de kennisagenda waarbij duurzaamheid en rechtvaardigheid centrale thema's zijn. De MST-opleiding is sectoroverstijgende en vult hierbij het bestaande aanbod aan bachelor/master opleidingen aan. Elementen van kennis en kunde die in de MST centraal staan zijn relevant voor en representant voor vele van onze opleidingen. Binnen de nieuwe onderwijsvisie en instellingsplan staan SDG's en IDG's centraal.</p> <p>De Master zal voornamelijk ontwikkeld worden met het KC Mission Zero. Aan dit KC zijn meerdere lectoraten verbonden; Designing Value Networks, Energy in Transition, Future Urban Systems, Public Purchasing, Spatial Environment and the User en Circular Business. Daarnaast zal ook het KC Global and Inclusive Learning invulling geven. Beide KC's dragen samen de verantwoordelijkheid voor het</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

		<p>onderzoeksthema 'Transities naar Duurzaamheid'.</p> <p>De MST opleiding zal organisatorisch komen te vallen onder de faculteit Business, finance & marketing, met opleidingen als CE, ORM, F&C, accountancy en IM.</p>
--	--	---

Legitimatie voor de opleiding MST door de MST-Hogeschool Rotterdam

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Onderwijs is de sleutel waarmee veel duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) kunnen worden bereikt. De hogeschool als transitie-motor is een van de thema's in de nieuwe strategische agenda 2023 – 2028 'Talent voor Transitie'. Met studenten, docenten, lectoren, onderzoekers, bedrijven en organisaties werkt Hogeschool Rotterdam in het programma 'Samen Duurzaam' aan een duurzame wereld. Door de hele hogeschool heen, speelt duurzaamheid in opleidingen, kenniscentra en bij de diensten een grote rol. In het onderwijsportfolio zou een master Managing Sustainability Transitions een waardevolle aanvulling zijn, passend bij de profilering, missie en doelstelling van de hogeschool.</p> <p>Profilering, missie en doelstelling van de hogeschool.</p>	<p>Drie focusgebieden staan centraal in Hogeschool Rotterdam's aanpak: Klimaatverandering, Circulaire economie en Maatschappelijke veerkracht, maar alle SDGs zijn geïntegreerd in het onderwijs, (bachelor- en master-curricula en een rijk aanbod van minorprogramma's), onderzoek en samenwerking met alle onze partners en stakeholders. Hogeschool Rotterdam kent op dit moment 20 masteropleidingen. De meeste masteropleidingen zijn beroepsspecialiserend. Gezien het huidige portfolio, de profilering van de Hogeschool Rotterdam op het thema duurzaamheid en de te verwachten ontwikkeling van andere hogescholen op dit thema, is de master een aanvulling op het huidige portfolio masters van de Hogeschool Rotterdam. De master MST is een cross-sectorale master, die intern wordt gepositioneerd in het economisch domein.</p> <p>Vandaar uit wordt nauw samengewerkt met in elk geval het technisch domein en meerdere kenniscentra. De master MST bouwt voort op de aanwezige kennisinfrastructuur van HRTech, Kenniscentrum Business Innovation en River Delta en daaruit voortvloeiende onderzoeksprogramma's in samenwerking met andere HS (ook MST-HS):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sprong-aanvraag Greening Corridors. Binnen de deel-KIA Toekomstbestendige Mobiliteitssystemen richt de SPRONG groep zich op de Meerjarige Missiegedreven innovatieprogramma's (MMIP's) 9 en 10. Project valt onder Energietransitie en duurzaamheid. Het Greening Corridors consortium bestaat uit 5 hogescholen (HAN, HvA, HZ, Fontys en HR) en de vele 	<p>Een cross-sectorale masteropleiding die zich volledig richt op de duurzaamheidstransities die in de regio groot-Rotterdam (en Rotterdam Haven) spelen past hier uitstekend bij en zal zowel de regio als HR helpen om haar strategische ambities te realiseren. HR wil bijdragen aan het omgaan met een van de meest urgente (globale, nationale en regionale) duurzaamheidsuitdagingen: klimaatverandering, energietransitie en duurzame bedrijfsmodellen, door de energietransitie van de Rotterdam en de Rotterdamse haven te ondersteunen als een van de belangrijkste belanghebbenden bij die transitie. Naast de inhoud heeft MST een sterke focus op het ontwikkelen van transitievaardigheden, en het leren en toepassen van tools en methodieken, algemeen toepasbaar in een verscheidenheid aan transitiecontexten. De focusgebieden die Hogeschool Rotterdam daarbij kiest in deze nieuwe masteropleiding zijn complementair aan die van de andere MST-collatiepartners en zijn goed geworteld in de bestaande expertise en regionale partnerschappen van HR op met name het business- en technische domein en de Rotterdams haven. De geselecteerde focus op energietransitie en duurzame bedrijfsmodellen, specifiek gerelateerd aan de Haven, stelt HR in staat haar expertise optimaal te benutten, een aanvullend aanbod te bieden aan MST-coalitiepartners en bijdragen aan complexe maatschappelijke uitdagingen. Op die manier ademt het MST bij HR het kernprincipe van duurzaamheid uit: samenwerking (over domeinen en disciplines heen, over onderwijs, onderzoek en praktijk heen en over HS heen).</p>

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

	<p>andere partijen zoals overheden, het bedrijfsleven en een aantal universiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none">- SPRONG Biobased, samen met Avans en Hogeschool Zeeland: dit programma is gericht op het versterken van de onderzoeksinfrastructuur rondom nieuwe biobased materialen waarbij zowel de technologische als de commerciële kant aandacht krijgt;- Raak MKB-financiering van circulaire business modellen, samen met Hogeschool Windesheim: dit onderzoek gaat over de vraag hoe mkb-bedrijven PAAS modellen (product as a service) en andere circulaire verdienmodellen door banken gefinancierd kunnen krijgen- Raak MKB brede welvaart en familiebedrijven, samen met Hogeschool Windesheim.	
--	---	--

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

Legitimatie voor de opleiding MST door de HZ University of Applied Sciences

Doelstelling MST-Hogeschool	Profiel als MST-Hogeschool	Positionering van de MST-Opleiding
<p>Het ontwikkelen van de master Sustainability Transities is opgenomen in de beleidsplanning als concretisering van de speerpunten water, energie en vitaliteit en sluit naadloos aan op de missie en visie van HZ, geconcretiseerd in het Instellingsplan 2022-2027 'Bijdragen aan een betere wereld'. Hierin staat opgenomen dat HZ bijdraagt aan een betere wereld: door als persoonlijke hogeschool hbo-professionals op te leiden, door als University of Applied Sciences samen met partners oplossingen te vinden voor vraagstukken op het gebied van regionale transitie en de impact op brede welvaart vanuit de speerpunten water, energie en vitaliteit. Door als regiopartner voor de Zeeuwse delta de ontwikkelingen in de regio te ondersteunen. HZ realiseert de ambitie om (samen met overheid, <u>praktijk – en kennisinstellingen</u>) het hoger onderwijs in Zeeland verder uit te bouwen. Terwijl de HZ in het Instellingsplan koos voor de drie thema's water, energie en vitaliteit legt Zeeland als geheel de nadruk op water, energie en voedsel (zie de beleidsrapporten 'de Slimme Kracht van Zeeland', 'Zeeland in Stroomversnelling' en de rapportages Campus Zeeland). Dit heeft geresulteerd in meerdere samenwerkingen tussen mbo, hbo, wo en praktijk rondom deze onderwerpen, zoals het Joint Research Centre Zeeland, de toekenning van een Katapult-aanvraag rondom publiek-private samenwerking op het gebied van water, energie en voedsel en het Delta Climate Centre (DCC). Het ontwikkelen van een master regionale transitie maakt onderdeel uit van het DCC-plan. De transitie-master is onderdeel van het DCC maar beperkt zich niet alleen tot hetgeen er in het DCC plaatsvindt en is sterk verbonden aan andere initiatieven in Zeeland zoals Regiodeal en Campus Zeeland</p>	<p>HZ University of Applied Sciences is het regionaal kennisinstituut in Zeeland en de spil in de verbinding tussen bedrijven, instellingen en overheid. Door het combineren van onderwijs en praktijkgericht onderzoek draagt HZ bij aan kennisontwikkeling en innovatie in de regio. In de veranderende wereld blijft het onze taak om samen met het voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en (inter-)nationale kennisinstellingen te zorgen voor een goede kennisinfrastructuur in Zeeland, afgestemd op de arbeidsmarkt, de behoeften en ontwikkelingen in onze regio. Als HZ richten we ons op KIA 8 Maatschappelijk, met name 'hoe changemakers worden geëquipeerd', 'het aandragen van 'methodieken' en 'creëren van context'. De focus is op systemisch co-design, geïntegreerd met cocreatie en gekoppeld aan regionale transitie en de impact op brede welvaart in de rurale kustregio Zeeland. Het praktijkgericht onderzoek van HZ-UAS ontwikkelt kennis vanuit crossovers uit verschillende kennisdomeinen en werkvelden. Het samenwerken in innovatie-ecosystemen, en de uitwerking naar brede welvaart in een rurale kustregio staan hierbij centraal. De lectoraten hebben structurele relaties met het werkveld vanuit een gezamenlijke ambitie; samenwerken aan oplossingen voor de grote, regionale, maatschappelijke opgaven. Studenten participeren via transdisciplinair onderzoek middels het integreren van transitiekunde in een diversiteit aan aanpakken, om via nieuwe conceptuele, theoretische, methodologische inhoud regionale transitie en de impact op brede welvaart te optimaliseren. HZ UAS ook organisatorisch sterk verbonden aan de KIA maatschappelijk verdienvermogen; voorzitter CVB is voorzitter van de HBO-thematafel en de lector Nieuwe Businessmodellen heeft meegeschreven aan meegeschreven aan de position paper voor deze KIA.</p>	<p>HZ University of Applied Sciences is de regionale kennispartner in Zeeland. Vanuit de HZ speerpunten water, energie en vitaliteit leveren opleidingen en onderzoeksgroepen een bijdrage aan brede regionale maatschappelijke opgaven. HZ-UAS kent een portfolio voor onderwijs en voor praktijkgericht onderzoek. Het onderwijsportfolio omvat een breed palet aan opleidingen op Ad en Bachelorniveau, en tot nu toe één master (in joint degree). Vanuit het Zeeuwse veld en de Zeeuwse politiek is de behoefte uitgesproken (onder andere binnen de context van Campus Zeeland en het DCC) aan meer masteronderwijs om studenten aan de regio te binden. Ten aanzien van het omgaan met complexe maatschappelijke uitdagingen ontbreekt hoger onderwijs (op master niveau) in de regio. Organisaties (h)erkennen het hiaat in regionaal aanbod om hbo-professionals te leren omgaan met regionale transitievraagstukken. Hbo-professionals duiden een 'gap' aan kennis en vaardigheden naar het omgaan met regionale maatschappelijke transitie, maar ook het gemis aan aanbod om als werkende in de regio in hoger onderwijs deel te nemen. Arbeidsmarktonderzoek van eerder ingediende master VRO duidt duidelijk dat het Zeeuwse werkveld nood heeft aan professionals die complexe transitie, regionaal en in relatie naar brede welvaart, kunnen vormgeven. Ondanks een negatief besluit op de aanvraag macrodoelmatigheid wegens onvoldoende ruimte in het landelijk aanbod door de breedte van de opleiding, was de CDHO wel overtuigd van de maatschappelijke en arbeidsmarktbehoefte. Deze aanvraag beoogt te voorzien in diezelfde maatschappelijke en arbeidsmarktbehoefte. Deze master is geworteld in regionale ontwikkelingen zoals regiodeal en DCC, ondersteund door werkveld en ministeries OC&W en EZK.</p>

11. RIO- en ISCED-indeling

De International Standard Classification of Education (ISCED) is de internationale onderwijsindeling van de UNESCO naar niveau en richting van de opleidingen. De masteropleiding Sustainability Transitions betreft een sectoroverstijgende cross-sectorale hbo-masteropleiding (RIO-nummer 10⁸³) op het niveau EQF of NLQF 7.

⁸³ Bron website CDHO: <https://www.cdho.nl/procedures/rio-indeling-opleidingen/>

12. Afstemming met andere instellingen

12.1 Aanpak, uitvoering en resultaten

Oorspronkelijk was het voornemen van de MST-Coalitie gezamenlijk te staan voor een (1) landelijke masteropleiding Sustainability Transitions, in gezamenlijkheid gedragen en uitgevoerd door de MST-hogescholen. Dit concept was leidend gedurende de fase van het Sectorplan Masters. Na de zomervakantie in augustus 2023 is door de MST-Coalitie besloten de masteropleiding Sustainability Transitions aan te gaan bieden vanuit meerdere aanbieders. Dit besluit is mede genomen vanwege de aangepaste wet- en regelgeving voor de aanvragen van de toets macrodoelmatigheid per 1 juli 2023 en de ruimte voor een gezamenlijke clusteraanvraag.

Het inrichten van een landelijk netwerk van aanbieders van de masteropleiding Sustainability Transitions heeft geleid tot heroriëntatie op doelstellingen, profilering en positionering. Immers, in plaats van een landelijk bereik en scoop dienden hogescholen zich te oriënteren op het al dan niet gaan samenwerken. Daartoe zijn in september 2023 collegiale gesprekken gevoerd en heeft een MST-werkconferentie plaatsgevonden, gericht op grondslagen voor samenwerking vanuit positionering en profileringen. In de maand oktober 2023 hebben deze gesprekken geleid tot de vorming van afspraken tussen instellingen en intern de doorvertaling van deze afspraken in de vorm van joint programs en joint degrees. En vanuit vergaande afwegingen tot een drietal single degrees. Pas na deze verdeling was de MST-Coalitie in staat tot het organiseren van de afstemmingsgesprekken met lokale en regionale partnerinstellingen met (matig) verwant aanbod. De uitkomsten van deze gesprekken, indien ze plaats hebben gevonden, zijn in onderstaande tabellen opgenomen.^{84 85}

(matig) verwante (regionale) wo-opleidingen	Status	Contact MST	Uitkomst
Erasmus Universiteit Rotterdam			
M Global Business & Sustainability	Gevalideerde overleg	B. Pesalj	Stemt in, geen bezwaar, complementair, wil samenwerken.
M Societal Transitions	Gevalideerde overleg	B. Pesalj	Stemt in, complementair, mogelijk maar ook noodzakelijk samen te werken om transities te versnellen. Afstemming moet op CvB-niveau plaats te vinden.
Radboud Universiteit Nijmegen			
M Environment and Society Studies (Science for Sustainability)	Afstemming	M. Kamphuis	Positief, geen bezwaar
Rijksuniversiteit Groningen			
Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau			
Technische Universiteit Delft			
M Sustainable Energy Technology	Gevalideerde overleg	B. Pesalj	Stemt in, geen bezwaar, andere profiel, mogelijkheid voor samenwerken
Technische Universiteit Eindhoven			
M Sustainable Energy Technology	Afstemming heeft plaatsgevonden	M. v. Oosterhout	Stemt in. De focus van de Masters is verschillend van inhoud en instroom en daardoor complementair. Mogelijkheden voor samenwerking in projectonderwijs denkbaar
M Innovation Management, Master track Sustainability Transitions	Afstemming heeft plaatsgevonden	M. v. Oosterhout	Positief, er zijn overeenkomsten en ook verschillen op onderzoek

⁸⁴ Bijlage 21.a Overzicht verwante opleidingen MST t.b.v. afstemmingsgesprekken MST

⁸⁵ Bijlage 21.b Verslagen afstemmingsgesprekken verwante opleidingen MST

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST
Vastgestelde versie

(matig) verwante (regionale) wo-opleidingen	Status	Contact MST	Uitkomst
Tilburg University			
M Data Science and Society	Correspondentie gevoerd op 11-12-2023 met Dr. Dordi	R. Cloosterman	Reacties verwant aanbod universiteiten KUB.pdf
M Social and Behavioural Sciences (research)	Afstemming	K. Landsbergen	Positief
Universiteit Groningen			
Sustainable Health	Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau		
Universiteit Leiden			
M Governance of Sustainability	Afstemming	Bas vd Berg	Positief, advies contact ICM
Universiteit Twente			
M Sustainable Energy Technology	Afstemming plaatsgevonden	P. Olde Bijvank, Saxion	Geen bezwaar, andere focus. Reeds samenwerking met Saxion, gastles lector BM in deze opleiding. Samenwerking in projecten in toekomst mogelijk
Universiteit Utrecht			
M Interdisciplinaire sociale wetenschap	Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau		
M Master Global Challenges for Sustainability	Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau		
Universiteit van Amsterdam			
M Gezondheidszorgpsychologie	Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau		
Vrije Universiteit Amsterdam			
M Social Psychology: Regulation of Social Behaviour (research)	Contact is aangevraagd	P. van Schijndel, Inholland	Non-respons
Maastricht University			
M Sustainability Science, Policy and Society	Afstemming	M. Boot Avans	Positief en benieuwd
WUR			
Governance of Sustainability Transformations	Indien van toepassing afstemming op bestuursniveau		

(matig) verwante (regionale) hbo-opleidingen	Status	Contact MST	Uitkomst
Aeres Hogeschool Almere			
Gezond Gedrag en Leefomgeving	Gevalideerde overleg	T. Mazel	Positief geen bezwaar
Fontys Hogescholen			
M Healthy Ageing Professional	Conformereren aan VH-Sectorplan		
Hanzehogeschool Groningen			
M Energy for Society	Gevalideerd	A.de Poorte	Geen bezwaar
M European Master in Sustainable Energy System	Gevalideerd	A.de Poorte	Geen bezwaar
M Healthy Ageing Professional	Gevalideerd	A.de Poorte	Support
Sociaal-Ruimtelijk Transitie management	Gevalideerd	A.de Poorte	Geen bezwaar
Hogeschool Utrecht			
M Data-driven Design			
M Master of Urban and Area Development (joint degree)	Afstemming	P. Olde Bijvank,	Geen bezwaar
Sustainable Business Transitions			
Hogeschool van Amsterdam			
Klimaatpsychologie en -gedrag	Afgestemd	Intern (EP)	Stemt in, complementair
M Master Urban Management	Afgestemd	Intern (EP)	Stemt in, complementair
Master Economische Transformatie (NVAO-TNO)	Afgestemd	Intern (EP)	Stemt in, complementair
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen			
M Engineering Systems (Mastertrack):	Afgestemd	M. Kamphuis	
M Master Circulaire Economie	Afgestemd	M. Kamphuis	
Hogeschool Van Hall Larenstein			
Duurzame Gebiedstransities	Conformereren aan VH-Sectorplan		
NHL Stenden Hogeschool			
M Design Driven Innovation	Afstemming	A.de Poorte	Positief
M Health Innovation	Overleg 7-2-2024	A.de Poorte	
Zuyd Hogeschool			
M Gezondheidsinnovatie	Conformereren aan VH-Sectorplan		

12.2 Conclusie afstemmingsgesprekken

De verslagleggingen van de afstemmingsgesprekken van de leden van de MST-coalitie met instellingen en vertegenwoordigers van (matig) verwante masteropleidingen in het hbo en wo zijn in deze aanvraag verwerkt tot en met januari 2024⁸⁶. Het algemene beeld uit de gesprekken is dat er inhoudelijke belangstelling is voor het initiatief van de masteropleiding Sustainability Transitions. In meerdere gevallen is er uitgesproken dat toekomstige samenwerkingen op onderzoeksprojecten van meerwaarde is voor de partijen. De masteropleiding Sustainability biedt vanwege haar eigen insteek en beoogde instroom een aanvulling op het bestaande aanbod. Enkele vertegenwoordigers van -matig- verwante opleidingen geven aan dat de nieuwe professionele masteropleiding Sustainability Transitions goed kan gaan bijdragen aan toekomstige ontwikkelingen en uitdagingen ten aanzien van de maatschappelijke opgaven. De universitaire masteropleidingen gericht op sustainability geven over het algemeen aan dat zij zich richten op een andere doelgroep voor hun instroom en een andere oriëntatie hebben ten aanzien van onderzoek in de eigen masteropleidingen.

In de doorlooptijd van het aangaan van afstemmingsgesprekken is het helaas niet gelukt om met enkele instellingen c.q. vertegenwoordigers van opleidingen het gesprek aan te gaan. Gebleken is dat wanneer er vanuit de MST-Coalitie geen bestaande -warme- connecties zijn het lastiger is om het contact te leggen. In dergelijke gevallen heeft de opstart tot afstemming tot einde januari 2024 geleid tot een non-respons. De MST-Coalitie heeft afgesproken dat -indien er in het kader van de Clusteraanvraag MST alsnog nadere regionale afstemming met nabije gelegen instellingen nodig blijkt- daarvoor een afstemmingstraject op bestuurlijk niveau in gang wordt gezet. Het is de nadrukkelijke insteek van de MST-Coalitie en haar bestuurders om tot landelijke samenwerkingen te komen in aansluiting op de reeds bestaande netwerken van onderzoeksprogramma's en landelijke tafels gericht op maatschappelijke problemen en de KIA's.⁸⁷

⁸⁶ Bijlage 21.b Verzameling gevalideerde verslagen afstemmingsgesprekken wo-hbo-MST

⁸⁷ In januari 2024 is vanuit contacten van de Nationale Denktank een connectie met de MST-Coalitie gelegd. De Stichting de Nationale DenkTank wil met concrete oplossingen maatschappelijke impact realiseren en werkt daarbij samen met mbo- en ho-instellingen: <https://nationale-denktank.nl/>.

13. Afstemming met de Vereniging Hogescholen

13.1 Statement vanuit de Vereniging Hogescholen

Hogescholen constateren in de arbeidsmarkt een grote huidige en nog veel grotere toekomstige vraag naar professionals die meehelpen aan het oplossen van de grote uitdagingen van de toekomst. Van het vertalen van de mogelijkheden van artificiële intelligentie naar verschillende sectoren, het inzetten van data om te innoveren tot het bijdragen aan een leefbare, duurzame, competitieve en gezonde maatschappij en economie met het juiste human capital. Voor deze ontwikkelingen heeft Nederland behoefte aan professionals die zowel inhoudelijk diepgaande kennis (meesterschap) hebben als brede professionele vaardigheden beheersen om die kennis te kunnen inzetten: T-shaped masterprofessionals.

De Vereniging Hogescholen heeft in 2020 het initiatief genomen om rondom een zestal grote maatschappelijke thema's gezamenlijk masteropleidingen te ontwikkelen. Hiertoe is een ontwerp voor de landelijke ontwikkeling van een aantal cross-sectorale, toekomstgerichte masters opgesteld. Alle hogescholen binnen de vereniging hebben vervolgens de gelegenheid gehad om in te stappen op deze masterontwikkeling. In juli 2021 zijn landelijke coalities van hogescholen rondom deze maatschappelijke thema's gevormd. Zij hebben de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan de uitwerking van een gezamenlijk profiel en bekostigingsaanvraag. Gaandeweg is daarbij de inzet verschoven van een sectorplan naar een breed afgestemde clusteraanvraag. De insteek van de bekostigde hogescholen is daarbij om met deze clusteraanvragen een versnelling te weeg te brengen in het komen tot een relevant, doelmatig en actueel praktijkgericht masteraanbod. Daarbij streeft de hbo-sector transparantie na met eenduidige naamgeving en een herkenbaar aanbod, aangedreven door samenwerking op zowel onderwijs als onderzoek. Deze clusteraanvraag die hier voor u ligt is het trotse product van het hierboven beschreven proces waar de afgelopen jaren door honderden professionals op hogescholen aan is gewerkt. Deze ontwikkeling wordt dan ook vanuit de Vereniging Hogescholen van harte ondersteund.'

13.2 De opdrachtverstrekking thema Managing (als in regisseren van) Sustainability Transitions

De oorspronkelijk achttien hogescholen hebben een organisatie ingericht conform de intenties van het Sectorplan Masters.⁸⁸ Vanaf zomer 2021 is gewerkt met eerst een kwartiermaker en later met een regievoerder. De regievoerder is aangesteld door de samenwerkende hogescholen van de MST-Coalitie. De kosten hiervoor worden onderling gedeeld. De regievoerder heeft in de uitwerking van het masterprofiel een begeleidende en coördinerende rol in de ontwikkelgroep. De regievoerder draagt tevens zorg dat eventuele belangentegenstellingenbelangentegenstellingen in de ontwikkelgroep worden overbrugd. De mentor, afgevaardigde van het landelijk platform professional masters (LPPM), zorgt voor een liaison-functie tussen de themagroep, de werkgroep en het LPPM. Tot en met februari 2023 is gekoerst op een invulling volgens het prototype van de VH van het Sectorplan Masters. In die periode bleek de haalbaarheid van het Sectorplan Masters zoals beoogd niet meer realistisch. Vanuit het bestuur van de VH is de opdracht aangepast richting de regievoerders en de mentoren. Doel is niet langer een sectorplan, maar wel het tot stand komen van cross-sectorale masters volgens de lijnen van één van de volgende alternatieven voor een sectorplan.

De coalities verkregen een aangepaste doelstelling voor hun samenwerking komen, waaronder:

1. Hogescholen werken gezamenlijk het masterprofiel uit voor één breed CROHO-nummer. Iedere deelnemende hogeschool doorloopt met het masterprofiel een eigen TNO en wordt ingeschreven op hetzelfde CRHO-nummer. Binnen het masterprofiel is in overleg en afstemming ruimte voor eigen specialisatie(s). Hierbij is ook een clusterwijze aanvraag nadrukkelijk een optie.
2. Hogescholen zeten samen een joint degree op. Hiermee gaan de hogescholen van de coalitie een langdurige samenwerking aan om gezamenlijk de master vorm te geven. Daarbij is in overleg en afstemming ruimte om binnen de master specialisaties aan te bieden.

⁸⁸ *Bijlage 22. VH-Bestuursvergadering Opdracht sectorplan masters_26 januari 2022*

3. Hogescholen werken gezamenlijk het masterprofiel uit voor één breed CROHO-nummer. Een aantal van de deelnemende hogescholen doorloopt met het masterprofiel een eigen TNO en wordt ingeschreven op hetzelfde CROHO-nummer. Binnen het masterprofiel is ruimte voor specialisatie(s). Andere hogescholen uit coalities verzorgen onderwijseenheden bij de hogescholen waar de master ‘huisvest’.

13.3 Gesprekken sectorplan masters VH met OCW en vervolg themagroepen

In juli 2021 zijn de Vereniging Hogescholen van start gegaan met een innovatief project: de ontwikkeling van een sectorplan voor cross-sectorale masters. Daarbij zijn op zes maatschappelijke thema's hogescholen in coalities aan de slag gegaan met ontwikkelen van een gezamenlijk masterprofiel. Bij de start van het sectorplan masters heeft de bestuurlijke werkgroep masters VH al gesteld dat 'het op te leveren resultaat van de een inhoudelijk gedreven sectorplan was, waardoor via een verlicht regime toetsing op bekostiging plaats kan vinden. Daarin was ook al voorzien dat aandacht besteed moeten worden aan de beoogde vrijstelling voor de macrodoelmatigheidstoets voor die hogescholen die deelnemen aan de ontwikkeling van deze masters en de wijze waarop de VH via zelfregulering beheerste groei kan borgen.'

Op verschillende manieren is hierdoor maar liefst 100 collega's van hogescholen en het bureau van de VH hard gewerkt aan dit doel, en met indrukwekkende resultaten. Er zijn coalities gevormd rondom de zes thema's waarvoor cross-sectorale masters worden ontwikkeld. Dit alles in nauw en goed overleg met de maatschappelijke sectoren. Tegelijkertijd is er op bestuurlijk niveau intensief overleg geweest met de directie Hoger Onderwijs van OCW en het CDHO, maar met minder goed resultaat. Er is de afgelopen maanden gesproken over de voorwaarden van een sectorplan. Hierbij is een concreet concept prototype ontwikkeld en besproken. Op basis van de uitkomsten van deze gesprekken trekt de bestuurlijke Werkgroep Masters, ook na uiterste pogingen, de conclusie dat de voorwaarden die OCW stelt een verzwarende zijn ten opzichte van een reguliere masteraanvraag. OCW is niet bereid de sectorplannen te beoordelen op kwalitatieve gegevens en eist kwantitatieve onderbouwing. Daarnaast zou ook nog een verenigingsbesluit nodig zijn dat hogescholen voor de komende drie tot vier jaar bindt.

De Werkgroep adviseert daarom aan het bestuur van de Vereniging Hogescholen om onder deze door OCW gestelde voorwaarden géén sectorplannen in te dienen. Dit is een teleurstelling omdat het sectorplan wel degelijk de inzet was van de werkgroep. Tegelijkertijd wil de werkgroep benadrukken dat er sectorplan niet meer dan een middel is om een groter doel te bereiken. Het doel was en blijft: *een instellingsoverstijgend masterportfolio voor de grote maatschappelijke thema's en meer goed opgeleide master professionals*. Dit doel blijft staan en als het aan de werkgroep ligt, krijgt dit ook een belangrijke plaats in de positionering van hogescholen waaraan nu gewerkt wordt. Dit betekent dat het pad dat is ingeslagen kan worden gevolgd, en dat het werk dat is verzet basis is om in de gevormde coalities verder te bouwen aan de cross-sectorale masters.

De Werkgroep wil zich blijven inzetten voor het ontwikkelen van nieuwe innovatieve cross-sectorale masters, die professionals opleiden die helpen maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. De Werkgroep geeft daarom het volgende signaal af richting de Vereniging en de regiegroepen:

- Het werk van deze pioniers in de regiegroepen levert waardevolle samenwerking en afstemming op, dat mogen we als hbo-sector niet verloren laten gaan. Ook al leidt dit niet tot een sectorplan op deze thema's: het leidt wel tot kwalitatief goede masteraanvragen en is daarmee een blauwdruk voor hoe we als hogescholen cross-sectoraal masteraanbod in cocreatie ontwikkelen.
- Het is belangrijker dan ooit dat hogescholen elkaar nu vasthouden in de samenwerking en dat hogescholen op deze zes thema's niet eigenstandig een aanvraag voor een macrodoelmatigheidstoets indienen. De producten die nu zijn ontwikkeld in de themagroep zijn eigendom van de hogescholen die participeren in de betreffende regiegroep. Deze kunnen dus niet geclaimd worden door een individuele regievoerder of individuele hogescholen.
- De bestuurlijke werkgroep wil deze ontwikkeling verder blijven ondersteunen, ook nu deze niet meer de vorm zal krijgen van een sectorplan. De werkgroep zal het bestuur van de vereniging vragen om de opdracht, samenstelling en scope van de bestuurlijke werkgroep masters te herzien.

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

De Clusteraanvraag voor de masteropleiding Sustainability Transitions omvat onderdelen van alle drie de door de VH herziene doelstellingen:

1. Een gezamenlijk gecomponeerd en vastgesteld landelijk masterprofiel en opleidingsprofiel.
2. Vanuit een landelijke coalitie samenwerken in meerdere joint degrees en een drietal singels degrees.
3. Binnen de single degrees en joint degrees is ruimte voor specialisaties op de KIA's en daarmee focus op de van onderzoeksprogramma's en de deelnemende CoE's. De opleidingsuitvoeringen van de masteropleiding Sustainability Transitions zijn naast regionale samenwerkingen ook samengesteld op basis van de focus op de KIA's.^{89, 90}

Aan: De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO)
Van: Vereniging Hogescholen
Onderwerp: De weg naar deze clusteraanvraag

E-mail
heijneman@vereniginghogescholen.nl
Gegevens van herkomst
12 januari 2024

De weg naar deze clusteraanvraag

Hogescholen constateren in de arbeidsmarkt een grote huidige en nog veel grotere toekomstige vraag naar professionals die meehelpt aan het oplossen van de grote uitdagingen van de toekomst. Van het vertalen van de mogelijkheden van artificiële intelligentie naar verschillende sectoren, het inzetten van data om te innoveren tot het bijdragen aan een leefbare, duurzame, competitieve en gezonde maatschappij en economie met het juiste human capital.

Voor deze ontwikkelingen heeft Nederland behoefte aan professionals die zowel inhoudelijk diepgaande kennis (meesterschap) hebben als brede professionele vaardigheden beheersen om die kennis te kunnen inzetten: T-shaped masterprofessionals¹. De Vereniging Hogescholen heeft in 2020 het initiatief genomen om rondom een zestal grote maatschappelijke thema's gezamenlijk masteropleidingen te ontwikkelen. Hiertoe is een ontwerp voor de landelijke ontwikkeling van een aantal cross-sectorale, toekomstgerichte masters opgesteld. Alle hogescholen binnen de vereniging hebben vervolgens de gelegenheid gehad om in te stappen op deze masterontwikkeling.

In juli 2021 zijn landelijke coalities van hogescholen rondom deze maatschappelijke thema's gevormd. Zij hebben de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan de uitwerking van een gezamenlijk profiel en bekostigingsaanvraag. Gaandeweg is daarbij de inzet verschoven van een sectorplan naar een breed afgestemde clusteraanvraag. De insteek van de bekostigde hogescholen is daarbij om met deze clusteraanvragen een versnelling te weeg te brengen in het komen tot een relevant, doelmatig en actueel praktijkgericht masteraanbod. Daarbij streeft de hbo-sector transparantie na met eenduidige naamgeving en een herkenbaar aanbod, aangedreven door samenwerking op zowel onderwijs als onderzoek.

Deze clusteraanvraag voor de landelijke masteropleiding Sustainability Transitions, die hier voor u ligt, is het trotse product van het hierboven beschreven proces waar de afgelopen jaren door honderden professionals op hogescholen aan is gewerkt. Deze ontwikkeling wordt dan ook vanuit de Vereniging Hogescholen van harte ondersteund.

Namens het bestuur van de Vereniging Hogescholen,
Rob Verhofstad

¹ De professionele masterstandaard, Vereniging Hogescholen, 19 juni 2019.
https://www.vereniginghogescholen.nl/system/knowledge_base/attachments/files/000/001/049/original/De_professionele_masterstandaard_-_juni_2019_-_Vereniging_Hogescholen.pdf?1562752961

⁸⁹ Bijlage 24.a Uitvraag MST-Hogescholen, profilering KIA's tot 2024, 19-9-2023

⁹⁰ Bijlage 24.b Uitvraag MST-Hogescholen, profilering KIA's tot 2027, 13-11-2023

⁹¹ Bijlage 25. Brief VH Clusteraanvraag masteropleidingen Sustainability Transitions Januari 2024

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

14. Overzichten bijlagendossiers Clusteraanvraag masteropleiding Sustainability Transitions

I. Aanbiedingsbrieven Clusteraanvraag TMD masteropleiding Sustainability Transitions

Definitief CDHO-dossier Clusteraanvraag MST > **Aanbiedingsbrieven Clusteraanvraag TMD masteropleiding Sustainability Transitions**

Naam
20231219 CDHO clusteraanvraag masteropleiding Sustainability Transitions Avans Hogeschool.pdf
20232212 Indienen CDHO Clusteraanvraag master Sustainability Transitions_Hanze.pdf
20240109 Aanbiedingsbrief CDHO Master Sustainable Transitions HZ.pdf
20240109-2 Aanbiedingsbrief CvB_HAS green academy.pdf
20240112 Aanbiedingsbrief Clusteraanvraag CDHO_MST_HvA.pdf
20240115 Aanbiedingsbrief clusteraanvraag TMD MST Windesheim.pdf
20240116 Aanbiedingsbrief Clusteraanvraag MST HAN.pdf
20240116 Aanbiedingsbrief Clusteraanvraag MST HHS.pdf
20240116 Aanbiedingsbrief MST-Clusteraanvraag HR CDHO.pdf
20240116 Aanbiedingsbrief_Fontys Hogeschool Clusteraanvraag MST.pdf
20240117 Aanbiedingsbrief Clusteraanvraag MST Inholland.pdf
20240124 Aanbiedingsbrief Clusteraanvraag CDHO-Dijkgraaf SAXION.pdf

II. Intentieverklaringen MST-hogescholen masteropleiding uitvoering Sustainability Transitions

Definitief CDHO-dossier Clusteraanvraag MST > **Intentieverklaringen MST-hogescholen masteropleiding u**

Naam
20140125 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions Saxion.pdf
20231512 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_HAS green academy.pdf
20231912 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_Avans.pdf
20240109 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions HZ UAS.pdf
20240109 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_Fontys.pdf
20240111 CvB intentieverklaring Master Sustainability Transitions Windesheim.pdf
20240112 CvB Intentieverklaring Master Sustainability Transitions HvA.pdf
20240112 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_Hanze.pdf
20240116 CvB_intentieverklaring Master Sustainability Transitions HAN.pdf
20240117 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_Inholland.pdf
20240118 CvB Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_HR.pdf
20240118 CvB_Intentieverklaring Master Sustainability Transitions_Haagse Hogeschool.pdf

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

III. Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen Sustainability Transitions

Definitief CDHO-dossier Clusteraanvraag MST > **Dossiers MST-profilering, positionering en legitimering opleidingsuitvoeringen**

 Naam ▾
 JD_Alliantie Noordwest
 JD_Alliantie Oost
 JD_Alliantie Zuid
 JD-Alliantie Zuidoost
 SD_MST Haagse Hogeschool
 SD_MST Hogeschool Rotterdam
 SD_MST Hogeschool Zeeland

Aanvraagformulier Toets Macrodoelmatigheid Clusteraanvraag MST

Vastgestelde versie

IV Bijlagendossier Clusteraanvraag Toets Macrodoelmatigheid MST

Definitief CDHO-dossier Clusteraanvraag MST > Bijlagendossier Clusteraanvraag Toets Macrodoelmatigheid MST

 Naam
 01. Bijlage 1. Meta-analyse_maatschappelijke_opgaven_relevant_voor_het_hbo_VH_12 mei 2020.pdf
 02. Bijlage 2. Het VH mastersectorplan - aanleiding en werkwijze_30-10-2020.pdf
 03. Bijlage 3. De Kennis en Innovatie Agenda Maatschappelijk Verdienvermogen (KIA MV), oktober 2023.pdf
 04. Bijlage 4. Topsectoren+Roadmap Human Capital_Topsectoren 2020-2023_Samen aan de slag.pdf
 05. Bijlage 5. Focus op professie_Rapport Commissie Positionering Hoger Beroepsonderwijs_Vereniging Hogescholen, Nov 2022.pdf
 06. Bijlage 6. Kennis- en Innovatieconvenant 2024-2027.pdf
 07. Bijlage 7. Brancherapport_Praktijkgericht onderzoek_VH_2021.pdf
 08. Bijlage 8. Rapport Inventarisatie hbo-sectorplan thema Managing sustainability transition_Kwartiermakersfase_december 2021.pdf
 09a. Bijlage 9.a. Rapportage vacaturescan gericht op duurzaamheid en transitie, 2022.pdf
 09b. Bijlage 9.b Totaaloverzicht vacatures gericht op duurzaamheid en transitie, 2022.pdf
 10. Bijlage 10. Landelijke Business Case Masterprofiel MST Deel A_Vastgesteld MST-Tafel_14-04-2022.pdf
 11a. Bijlage 11.a. Rapportage analyse werkveldinterviews initiatief Master Sustainability Transitions 2022.pdf
 11b. Bijlage 11.b Totaaloverzicht werkveldinterviews initiatief Master Sustainability Transitions.pdf
 12. Bijlage 12. Totaaloverzicht Adhesiebetuigingen initiatief Master Sustainability Transitions.pdf
 13. Bijlage 13. Vastgestelde Onderzoeksrapportage - Behoeftpeiling MST - landelijk_maart 2023.pdf
 14a. Bijlage 14.a Professionele Masters-Uitgangspunten verdere uitbouw_VH.pdf
 14b. Bijlage 14.b Professionele Masters van Toegevoegde waarde_VH.pdf
 15. Bijlage 15. Wendbaar en Weerbaar. Strategische visie Vereniging Hogescholen. HBO 2025.pdf
 16. Bijlage 16. VH_Factsheet_Instroom, inschrijvingen en diploma's 2022_2023.pdf
 17. Bijlage 17. ResearchNed_monitor-beleidsmaatregelen-hoger-onderwijs-2022-2023.pdf
 18a. Bijlage 18.a Tabellen_Inventarisatie mogelijk (aan)verwante hbo-wo-opleidingen_MST.pdf
 18b. Bijlage 18.b Brondata verwantschap_hbo-wo-opleidingen_incl studentaantallen_MST.xlsx
 19. Bijlage 19. Manifest MST-Community_MST-Tafel_Hernieuwd vastgesteld _25-11-2022.pdf
 20. Bijlage 20. Masterreferentiekader Sustainability Transitions_Vastgesteld MST-Coalitie_oktober 2023.pdf
 21a. Bijlage 21.a Overzicht verwante opleidingen MST t.b.v. afstemminggesprekken.xlsx
 21b. Bijlage 21.b Verslagen afstemminggesprekken verwante opleidingen MST.pdf
 22. Bijlage 22. VH-Bestuursvergadering_Opdracht sectorplan masters_26 januari 2022.pdf
 23. Bijlage 23. Future of Jobs report, Insight Report, World Economic Forum, 2023.pdf
 24a. Bijlage 24.a Uitvraag MST-Hogescholen_KIA's tot 2024_19-9-2023.pdf
 24b. Bijlage 24.b Uitvraag MST-Hogescholen_KIA's tot 2027_13-11-2023.pdf
 25. Bijlage 25. Brief VH Clusteraanvraag_masteropleidingen Sustainability Transitions_januari 2024.pdf